B P Vysheslavtsev ETERN ÎN FILOZOFIA RUSĂ Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers" B P VYSHESLAVTSEV ETERN ÎN FILOZOFIA RUSĂ EDITURA CEHOV New York Biblioteca "Runivers" PERMANENTUL ÎN FTOSOFIA RUSĂ hy Boris Viceslavzeff Drepturi de autor (c) , de către EDITURA CHEKHOV a East European Fund, Inc Tipărit în Statele Unite ale Americii Biblioteca "Runivers" INTRODUCERE Principalele probleme ale filosofiei mondiale sunt, desigur, și problemele filozofiei ruse În acest sens, nu există o filozofie rusă specială Dar există o abordare rusă a problemelor filozofice mondiale, un mod rusesc de a le experimenta și de a le discuta Diferitele națiuni observă și apreciază diferite gânduri și sentimente în bogăția de conținut oferită de fiecare mare filozof În acest sens, există un Platon rus, un Plotin rus, un Descartes rus, un Pascal rus și, desigur, un Kant rus Naționalismul în filozofie este imposibil, ca și în știință; dar poate exista un interes predominant pentru diferite probleme ale lumii și diferite tradiții de gândire în diferite națiuni O trăsătură caracteristică a filozofiei ruse este legătura ei cu elenismul, cu metoda socratică, cu vechea dialectică a platonismului Ea a primit această tradiție împreună cu creștinismul bizantin și cu Părinții Bisericii Răsăritene, care erau ei înșiși filozofi greci de primă clasă Cred că această tradiție eleno-creștină ne leagă profund de filosofia lumii, care se întoarce până la urmă la dialogurile lui Socrate și Platon Nu e de mirare că un filozof englez a spus că întreaga nouă filozofie nu este altceva decât un comentariu continuu asupra dialogurilor lui Platon O altă caracteristică principală care iese în evidență viu în filosofia rusă este interesul pentru problema Bibliotecii "Runiverse" Absolut Dictonul lui Hegel: "Obiectul filozofiei este același cu obiectul religiei" este profund înrudit cu sufletul rus și, în același timp, reflectă corect tradiția elenismului Toată dialectica antică de la Socrate la Plotin este o ascensiune către Absolut sau o căutare a Divinului Cu toate acestea, dialogul dintre Socrate și Platon nu este doar o ascensiune spre Absolut, ci și o adâncire în sine ("cunoaște-te pe tine însuți") Absolutul este opus relativului; Dumnezeu se opune omului Omul este de înțeles pentru sine numai în opoziție cu finitul și infinitul, cu temporalul și cu eternul, cu perfectul și imperfectul Ajungem astfel la întrebarea centrală: ce sunt eu însumi? Ce este o persoană? Ce este o personalitate? Acestea sunt principalele probleme ale lui Descartes și Pascal, a căror înțelegere rusă prezintă unele particularități Și, în același timp, această întrebare este tema literaturii ruse, a poeziei ruse: Cine m-a chemat cu putere ostilă Din neînsemnătate, Mi-a umplut sufletul de patimă, Mi-a agitat mintea de îndoială? Aici găsim imediat scepticismul și îndoiala alături de un sentiment mistic, găsim problema relației omului cu Dumnezeu, ca în Derzhavin: Dar dacă sunt atât de minunat De unde am venit - necunoscut, Și nu aș putea fi eu însumi Literatura rusă este filozofică; în romanul rusesc, în poezia rusă sunt puse toate problemele de bază ale sufletului rus Și dacă aceste probleme nu ar fi universale și universale, atunci înțelegerea universală și interesul mondial pentru Tolstoi și Dostoievski ar fi de neînțeles Tot Dostoievski Biblioteca "Runivers" este în esență o dezvoltare a temei principale a lui Pascal: "Măreția și nesemnificația omului", exprimată cu atâta forță în celebrul vers al lui Derzhavin "Sunt un rege, sunt un sclav, sunt un vierme, sunt un zeu" În aceste cuvinte se află întregul Dostoievski și întreaga esență a tragicii contradicții inerente omului: "Aici diavolul se luptă cu Dumnezeu, iar câmpul de luptă este inimile oamenilor" Dostoievski este un tragedian nu mai puțin decât Shakespeare, iar romanele sale iau cu ușurință forma

unor drame de teatru Ideea antică de "catharsis" și ideea creștină de mântuire i-au atras mereu atenția Aici reiese clar interesul filozofiei ruse pentru problema suferinței, în problema lui Iov, problema destinului tragic și a Providenței Primul filozof rus original, după cum recunosc Skovoroda, un gânditor, teolog și poet rus, deja la mijlocul secolului I, a exprimat imediat întregul caracter viitor al filosofiei ruse și toate izvoarele ei antice Fără îndoială, el aparținea acelei culturi spirituale, purtătoarea căreia în călătoria sa a fost Academia de la Kiev Această cultură și-a tras ideile din tradiția platoniciană a filozofiei grecești și din literatura patristică strâns legată de aceasta) Acest om uimitor, care cunoștea, pe lângă limbi noi, latină, greacă și ebraică, s-a plimbat prin Austria, Italia și Germania El a fost un european rus și un om întreg, deoarece Dostoievski visa să vadă o persoană în general în discursul său Pușkin Filosofii săi preferați au fost Socrate și Platon, cunoștea foarte bine filosofia și literatura antică, iar dintre părinții bisericii îi prețuia cel mai mult pe Clement Alexandria, Origen, Dionisie Areopagitul și Maxim Mărturisitorul și Nilul nostru din Sorsk, adică cel mai filozofic și majoritatea părinților neoplatoniști În Rusia, era peste tot, * ï) Vezi minunata carte despre Skovoroda de gr P Bobrinsky, Paris, Biblioteca "Runivers" începând de la Kiev și Harkov până la Sankt Petersburg, Moscova, Lavra Trinității-Sergiu și Pereyaslavl De asemenea, a locuit în centrul Rusiei cu prietenii săi proprietari de pământ, în principal cu Kovalevsky Îmi voi permite să citez doar două citate care să caracterizeze punctul de plecare al filozofiei sale: "Această Forță cea mai importantă, universală, invizibilă, una - minte, viață, mișcare, existență - revărsând din incomprehensibilitatea fenomenului, din veșnicie în vastitatea timpului, de la unitate exclusiv la pluralitatea infinită, formând cercul umanității, îi conferă, din principala sa, cel mai nobil avantaj, liberul arbitru Și iată cuvintele care exprimă, poate, esența modernității: "Doamne! exclamă, "ceea ce nu știm, ce nu putem! am măsurat mările, pământul, cerul, am descoperit o multitudine de lumi, construim mașini "de neînțeles" Dar ceva lipsește Nu umpleți abisul spiritual cu cei limitati și trecători În personalitatea lui Skovoroda, în esență, sunt întruchipate toate aspirațiile și simpatiile prețuite ale filozofiei ruse, care apoi au fost întruchipate în personalitatea lui Vl Solovyov și întreaga noastră galaxie de filozofi ruși ai Renașterii ruse, cum ar fi frații Trubetskoy, Lopatin, Novgorodtsev, Frank, Lossky, Askoldov și noi suntem puținii care mai pot aminti noii generații care este spiritul și tragedia filozofiei ruse, şi care a încercat să continue în scrierile sale în străinătate Întâlnirea noastră cu filozofii occidentali a scos la iveală imediat diferența dintre atitudinile mentale și cele spirituale Diferența nu este ușor de arătat: filozofia a fost aceeași pe care au fost crescute generații de oameni educați și profesori ruși Dar atitudinea este alta: ei au perceput-o pur intelectual: prin gândirea și observarea faptelor Avem Biblioteca "Runivers" unsprezece mai mult ca sentimentul și intuiția (Un exemplu deosebit de izbitor este Tolstoi) Din "Germania ceață" am adus și "fructele bursei", dar "spiritul înflăcărat și destul de ciudat" era deja absent acolo - l-am adus acolo cu noi din Rusia Ne-a frapat intelectualismul lor sec, strict diferențiat - au înțeles totul, au analizat totul, au stabilit perfect legătura de idei, dar nu se știa ce au luat în serios, ce și-au însușit și asimilat și au expus ca vederi și combinații de idei interesante Așa sunt, de exemplu, lucrările excelente despre filozofia medievală Au fost uimiți și uneori

iritați de absolutismul nostru, maximalismul, cererea noastră de soluții finale și reducerea tuturor problemelor la sensul ultim a tot ceea ce există Ei au afirmat "relativitatea" oricărei cunoștințe atât de mult încât au uitat în cele din urmă că nu există nicio relație fără opoziție cu Absolutul și apoi au uitat de Absolut Ne-am bucurat să reamintim Occidentului draga zicală a lui Hegel: "Obiectul filosofiei este același cu obiectul religiei" Cu alte cuvinte, ce este Absolutul Cu toate acestea, au rămas unele neînțelegeri reciproce: unii au fost iritați de religiozitatea noastră în filozofie; alții - "vag" nostru presupus misticism în religie - în mare parte tomisi stricti Totuși, și în Occident a avut loc o depășire a intelectualismului în persoana favoriților noștri, Bergson și Max Scheler Întreaga situație, desigur, s-a schimbat odată cu descoperirea psihanalizei Acesta din urmă explică multe în modul rusesc de a filozofa: inconștientul colectiv al poporului rus se află, parcă, mai aproape de suprafața conștiinței, nu este atât de îndepărtat din conștiință) Acum "simțul acut galic" a început deja să vorbească despre noapte nom și ziua Biblioteca "Runivers" niya, nu la fel de elaborat de conștiință ca în Occident Suntem un popor mai tânăr, mai barbar și, prin urmare, desigur, mai mulți studenți la filozofie; ceva din care putem învăța Altfel, interesul Occidentului pentru Dostoievski, Tolstoi, chiar și Cehov sau Leskov ar fi de neînțeles De asemenea, trebuie spus despre atitudinea filozofiei ruse față de religie și teologie Ea o implică constant în rezolvarea problemelor filozofice Și asta pentru că religia și teologia în sine au fost prima formă de filozofie și sunt pline de gândire filosofică În India, Babilon, Egipt, religia era în general inseparabilă de filozofie În Grecia, de la Platon până la Plotin, filosofia ține întotdeauna cont de mistere, precum și de cele mai vechi mituri, precum mitul profund filozofic și profetic al lui Prometeu Acest lucru explică și de ce mă refer atât de des în articolele mele la concepte religioase și la teologia culturii noastre Avem, de exemplu, cel mai bogat conținut filosofic al teologiei medievale, pe care un filozof nu îl poate ocoli Cu toate acestea, atitudinea filozofilor față de toate aceste materiale este complet diferită de atitudinea credincioșilor obișnuiți sau a teologilor care își scriu dogmatiștii Atitudinea filozofiei ruse față de religie în epoca trezirii sale și a căutării unor căi independente apare clar la întâlnirile religios-filosofice de la Sankt Petersburg, descrise în mod viu de Zinaida Gippius, și chiar mai clar și mai clar la întâlnirile contelui de la Moscova Margarita Kirillovna Morozova și în editura "Calea" fondată de ea Totuși, sarcinile întâlnirilor de la Sankt Petersburg erau diferite: acolo era vorba despre prima întâlnire ideologică a reprezentanților de seamă ai intelectualității ruse cu cei mai înalți și mai educați ierarhi ai bisericii Era acea parte avansată a intelectualității ruse, de care era sătulă Biblioteca "Runivers" tot felul de materialism, pozitivism și negarea obligatorie a întrebărilor religioase; care era conștient că atitudinea psihologiei științifice moderne, și după ea a filozofiei științifice, față de religie, simbol, mit este cu totul diferită, chiar opusă, față de cea care exista în epoca lui Marx și Engels, pozitiviști și materialiști de tot felul Acum mitul și simbolul sunt de mare interes pentru psihologul, filozoful și istoricul culturii, ca expresie a celor mai profunde complexe ale inconștientului colectiv Toată literatura și poezia rusă, începând cu Derzhavin și terminând cu Tolstoi, Dostoievski și, în cele din urmă, fondatorul acestor întâlniri, Merezhkovsky, este plină de aceste întrebări finale Acest grup de intelectuali includea scriitori, scriitori, adesea oameni

de știință și, în general, reprezentanți ai celei mai înalte culturi seculare a capitalei Este dificil să atribui, de exemplu, unei anumite categorii profesionale o persoană atât de înzestrată și educată precum a fost Ternovtsev Fără îndoială că în mintea intelectualității ruse a fost făcută o mare răsturnare de către Vl Solovyov Pentru prima dată, un filozof și scriitor genial rus, cu educație strălucitoare, a vorbit despre întrebări care până atunci fuseseră respinse ca reacționare și neștiințifice Cu toate acestea, apropierea intelectualității ruse de reprezentanți ai bisericii nu a funcționat Ambele părți vorbeau limbi diferite Cu totul altceva s-a întâmplat la Moscova în Societatea religios-filozofică, care a continuat în mod conștient tradiția lui Vl Solovyov și a fost numit după el Aici s-au adunat filozofi și scriitori ruși și a dominat un veritabil dialog filozofic, atingând totuși subiectele limitative de la granița filosofiei și religiei și, în general, a tuturor subiectelor filozofice de actualitate Aici se termină tranziția Biblioteca "Runivers" de la marxism la idealismul lui Berdiaev și Bulgakov și trecerea treptată a lui Bulgakov către teme pur religioase Cu toate acestea, cartea lui Bulgakov The Light of Non-Evening este încă în esență o carte predominant filozofică, la fel ca sa Filosofia economiei La aceste întâlniri au participat cea mai talentată parte a tineretului filosofic al universității și aici era deja prevăzută adevărata înflorire a filosofiei ruse și a culturii spirituale rusești în anii pre-revoluționari În Rusia, această înflorire a fost imediat întreruptă de marxismul și comunismul forțat, dar a continuat să se dezvolte în exil printre oamenii de știință, filozofii și scriitorii ruși din străinătate Filosofii și oamenii de știință ruși care s-au găsit în străinătate și-au continuat aici activitatea științifico-filozofică și aici, în esență, și-au creat lucrările cele mai învățate și mature Marele merit al Vasily Zenkovsky și N O Lossky este creația a două ample "Istorii ale filozofiei ruse" în engleză, rusă și franceză Aceste lucrări resping în esență opinia altor sceptici că filosofia rusă nu a existat niciodată Adevărat, noi, rușii, am trecut printr-o perioadă de ucenicie și am fost elevi conștiincioși ai tuturor școlilor filozofice din Europa Dar nu putem decât să fim mândri de asta Sarcina noastră a fost să folosim tot ce e mai bun care a fost făcut de filozofii Europei După apariția acestor două cărți, nu mai este nevoie să enumer ce anume au făcut filozofii ruși care s-au găsit în străinătate Un lucru este cert: cel mai important și cel mai bun au făcut deja aici O parte semnificativă a lucrărilor a fost tradusă în limbi străine și ne-a introdus știința occidentală Astfel, tradiția și dezvoltarea filozofiei ruse; nu s-a oprit niciodată și ideea este cum să transmiteți totul generațiilor următoare Biblioteca "Runivers" Această carte este o încercare de a îndeplini această sarcină În ceea ce privește URSS, acolo continuarea și dezvoltarea filozofiei ruse este cu atât mai imposibilă decât continuarea poeziei și literaturii ruse Timp de de ani, nu a putut apărea o singură operă filosofică independentă, nu a putut fi exprimată o singură gândire originală care să depășească limitele marxismului, care încă își calcă teza și nu poate trece în niciun fel la antiteză Meritele savanților sovietici sunt exclusiv traduceri și ediții ale clasicilor și, pe lângă abilitatea binecunoscută, sub pretextul criticii anihilante, de a familiariza cititorul sovietic cu adevăratele tendințe ale filosofiei libere Marxismul vorbește constant despre un fel de filozofie burgheză Dar nu există și nu a existat niciodată nicio matematică burgheză, nicio știință burgheză și vreo filozofie burgheză Este imposibil să ne imaginăm o expresie mai absurdă - sau, dacă prin

burghezie ne referim la clasele urbane bogate, atunci nu a existat niciodată nicio știință, nicio filozofie, în afară de "burgheză" Și toată această moștenire "burgheză" a fost complet asimilată și însușită de comunismul "proletar" Dar cel mai remarcabil lucru este că comunismul și socialismul nu au fost create deloc de filozofi materialiști, ci, dimpotrivă, de filozofi idealiști, precum, de exemplu, Plotin și Fichte Dimpotrivă, materialismul a fost creat de cei mai burghezi filozofi, iar "materialismul economic" a fost adevărata expresie a caracterului burghez Un materialist atât de absolut și inexorabil precum Hobbes a fost în același timp fondatorul absolutismului totalitar Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers" VARIETATEA LIBERTĂȚII ÎN POEZIA LUI PUȘKIN Problema libertății și a sclaviei, a libertății și a tiraniei este acum problema centrală a lumii, a fost întotdeauna tema centrală a filozofiei și literaturii ruse Pușkin este înainte de toate un cântăreț al libertății Filosofia lui Tolstoi și Dostoievski este filosofia libertății creștine și a iubirii creștine Dacă Pușkin, Tolstoi și Dostoievski exprimă tradiția și esența originală a spiritului rusesc, atunci trebuie să admitem că este în orice opus materialismului, marxismului și socialismului totalitar Filosofia, literatura și poezia ruse au fost și vor fi întotdeauna de partea lumii libere: a fost revoluționară în sensul cel mai profund, spiritual al cuvântului și așa va rămâne în fața fiecărei tiranie, oricărei asupriri și violențe Geniul lui Pușkin este o garanție a acestui lucru: "Geniul și răutatea sunt două lucruri incompatibile" Nu este adevărat că omul rus este înclinat spre ascultarea absolută, că este un fel de sclav din fire, perfect adaptat comunismului totalitar Dacă acest lucru ar fi adevărat, atunci Pușkin, Tolstoi și Dostoievski nu ar fi expresia spiritului rus, a geniului rus Poezia lui Pușkin este poezia libertății de la început până la sfârșit Despre ce cântă? Ea cântă libertate, nu s-a schimbat până la capăt Biblioteca "Runivers" Primele capitole ale acestei cărți sunt consacrate fundamentului filozofic al libertății Cea mai bună introducere la această carte este "Poezia libertății a lui Pușkin" Plinătatea vieții, plinătatea personalității este plinătatea libertății creative Cine nu a experimentat-o nu poate filozofa despre libertate Și Pușkin descrie această experiență la toate nivelurile ei: de la simpla "mișcare de sine" și spontaneitatea vieții, de la reflexul necondiționat de eliberare inerent tuturor viețuitoarelor, de la instinctul inconștient de "libertate" - până la cea mai înaltă conștiință a libertate creatoare, ca slujire a Divinului, ca răspuns liber la chemarea Divină Nu există un cuvânt mai răspândit în poezia lui Pușkin decât "libertate" și "libertate"; și nu pare să existe niciun cuvânt mai ambiguu în limbajul uman; iar acum, cu adevărat, își desfășoară toate semnificațiile, face posibil să experimentăm toată diversitatea, inepuizabilitatea și caracterul contradictoriu al libertății Tot ceea ce neagă și urăște este legat de robie, violență, constrângere, tiranie, autocrație Tot ceea ce iubește, apreciază, admiră, care îi atrage atenția, este legat de libertate, este întruchiparea sa, simbolul ei sau ea însăși: "Marea este un element liber", "Furtuna este un simbol al libertății", vântul, vultur, pasăre, inima unei fecioare - și, în cele din urmă, poetul însuși - toate acestea trăiesc și respiră numai libertate: "Pentru că nu există nicio lege pentru vânt și vultur și inima fecioarei" Bătrânul țigan spune ca răspuns la tirania geloasă a lui Aleko: "Pentru ce? Tinerețea este mai liberă decât o pasăre, cine este capabil să păstreze dragostea? Această libertate naturală, elementară, cosmică este un element al sufletului

său Este fascinat de libertatea nomadă a țiganilor și care dintre ruși nu o are? "Cât de veselă este cazarea lor pentru noapte " Cu ei este "un locuitor liber al lumii" Și este trist când căruțele țiganilor pașnici, libertatea umilă a copiilor pleacă Toate viețuitoarele caută libertate și Biblioteca "Runivers" suferă în lanțuri, ca o pasăre în cușcă A simțit această libertate în sine și a simpatizat cu ea oriunde o întâlnea: Într-o țară străină observ cu sfințenie obiceiul băștinaș al antichității: eliberez o pasăre în sălbăticie La sărbătoarea strălucitoare a primăverii Aceeași libertate îl atrage: libertatea de a zbura, libertatea de a rătăci, libertatea de "a vedea țări străine" Toată viața a visat să vadă Italia, care este "sfântă pentru nepoții lui Apollo": "Mă voi bucura de nopțile de aur ale Italiei în sălbăticie" Marea îi face semn cu orizontul libertății: De-a lungul răscrucelor libere ale mării, Când voi începe să alerg liber? Va veni ceasul libertății mele? E timpul, e timpul! O chem; Rătăcind peste mare, așteptând vremea, Manyu navighează pe corăbii Dar dacă nu este sortit să vadă Italia, sau Parisul sau "în Germania ceață pentru a gusta din roadele învățăturii", atunci în satul natal este ispitit de "lenea liberă, prieten al reflecției", "lenea neglijentă și liberă" "; "Sunt trezit în fiecare dimineață pentru fericire dulce și libertate" Dar adevăratul sens al liberului timp liber pentru el constă, desigur, în creativitate: "În sălbăticie, vocea lirică este mai tare, visele creative sunt mai vii" Arta pentru el este de conceput, desigur, nu altfel decât "artă liberă" Îi plăcea chiar să se ospăteze cu prietenii doar dacă "libertatea, idolul meu, este un legiuitor la masă" Dar, desigur, Pușkin cântă nu numai libertatea spontană sau individuală, creativă; el ştie că este inseparabil legat de libertatea civilă şi politică În ea se află adevărata putere și ele- Biblioteca "Runivers" a popoarelor: Roma republicană trezește în el respect ("Sunt roman la suflet, libertatea îmi fierbe în piept!"), În ea este slava și cinstea regilor: îi cântă lui Alexandru "cu cuvintele adevărului, liber , simplu", nu pentru imperialism, ci pentru asta aduce eliberarea popoarelor Europei: "Suntem liberi? A căzut cel groaznic?" Europa îl îmbrățișează pe țar "cu mâna eliberată de lanțurile sclaviei" Nici măreția lui Napoleon nu este în autocrația sa, ci în faptul că "a lăsat moștenire lumii libertate veșnică din întunericul exilului" Pentru el însuși, pentru Rusia, pentru întreaga lume, poetul rus așteaptă această libertate: "Așteptăm cu dor momentul sfântului libertății" (către Chaadaev) Oda "Libertatea" exprimă cel mai înalt ideal social, juridic și politic al poetului S-au găsit două cuvinte puternice pentru a-l pecetlui: Libertatea și pacea popoarelor Așa a scris în tinerețe și așa, spre sfârșitul zilelor sale, a exprimat cea mai înaltă valoare a vieții personale, individuale: Nu există fericire pe lume Dar există pace și libertate Libertate și pace - pace și voință, așa este alfa și omega poeziei sale Într-adevăr, ar putea spune despre lira lui: "Despre ce cântă? Ea cântă libertate, nu s-a schimbat până la capăt! În aceasta vede tema operei sale mature și opusul poeziei tinereții, care slăvește dragostea, prietenii, sărbătorile, "Bacchus și Cypridus" De asemenea libertatea, dar libertatea unui alt arbitrar De acum înainte, el decide altfel: Rupe lira răsfățată - Vreau să cânt lumii libertate, Pe tronuri să lovesc viciul ♦ ♦ * Biblioteca "Runivers" Dar poate o persoană să renunțe complet la libertate, să piardă chiar sentimentul, chiar instinctul libertății? Din punctul de vedere al reflexologiei lui Pavlov, trebuie să răspundem negativ, deoarece există un reflex necondiționat inerent tuturor viețuitoarelor; un animal capturat, o insectă, chiar și o plantă, depun toate eforturile pentru a se elibera,

la fel și ființa umană, desigur Toate viețuitoarele vor să "respire liber", adică răspunde oricărui obstacol în calea oricăror funcții vitale cu un reflex necondiționat de eliberare De unde, în acest caz, pierderea libertății, a dominației și a supunerii? Cert este că există un alt reflex, la fel de necondiționat, la fel de fundamental pentru toate viețuitoarele, dar opus primului: este un reflex necondiționat de putere, captare, însuşire, stăpânire Copilul apucă fiecare lucru și îl trage în gură, animalul se străduiește să prindă și să apuce prada; o persoană se străduiește să apuce, să-și însușească și să subjugă tot ce poate, și mai ales pe aproapele său Pofta de dominare este una dintre cele mai puternice pasiuni Aceste două reflexe opuse, sau două reflexe înnăscute (Pavlov spune că reflexul și instinctul sunt la fel) sunt necondiționate în sensul că sunt date de natură, date din naștere, nu au nevoie să fie învățate, nu sunt create de cultură , ele elementare și spontane, ca viața însăși Dar cultura îi poate educa, îi poate înnobila, îi poate transforma din forțe elementare în valori culturale Ele sunt opuse și, prin urmare, se pot contrazice: conflictul de putere și libertate este o temă constantă a vieții personale și a vieții popoarelor Dar ele pot fi coordonate între ele, se pot completa și se pot servi reciproc (așa este puterea legii și a dreptății care protejează libertatea) Aici se află un întreg nod de probleme, de aici se derulează o dialectică complexă a Biblioteca "Runivers" bauds Este prezent în toată opera lui Pușkin Principalele sale lucrări sunt consacrate tragediei puterii și libertății: "Boris Godunov", "Fiica căpitanului", "Istoria revoltei lui Pugaciov", "Cavalerul avar", "Poltava", "Andre Chenier", "Libertatea" " Pușkin a știut până la urmă în ce constă această tragedie, a știut și în ce constă rezolvarea ei Tragedia puterii este că poate fi combinată cu crima; Rezolvarea tragediei constă în justificarea puterii, în faptul că poate da individului și poporului "libertate și pace" Conflictul tragic este o sursă de înțelepciune, pentru că trezește și purifică spiritul și necesită o decizie Dar înțelepciunea poeților, înțelepciunea lui Pușkin, se exprimă altfel decât înțelepciunea filozofilor, a oamenilor de știință și a politicienilor: nu în concepte și dovezi, nu în sisteme și învățături, nu în ideologii - ci în imagini vii, în simboluri, în diverse întrupări ale unui cuvânt frumos Voința de putere, precum și voința de răzvrătire și eliberare, este descrisă de el într-un număr de oameni vii El a pătruns adânc în psihologia acelui gen de oameni care i-au fost absolut opus: oamenii care sunt înfometați de putere și cer supunere nu trăiesc pentru nimic mai mult decât "pentru emoție lumească, pentru interes propriu și pentru bătălii" Opusul lor extrem este alcătuit din oameni de libertate autentică și superioară, cei care nu caută puterea și nu acceptă supunerea Ei sunt cu adevărat "născuți liberi" și trăiesc "pentru inspirație, pentru sunete dulci și rugăciuni" Din aceste cuvinte reiese clar cine sunt acești oameni: ei sunt poeți, artiști, oameni de știință, gânditori, profeți, apostoli - oameni cu spirit creator, oameni de "inspirație" ("poeți" în sensul grecesc al cuvântului, adică , "creatori") Atâta timp cât sunt fideli chemării lor, nu vor "nici să domnească, nici să stăpânească Biblioteca "Runivers" cuva") Pușkin și-a indicat destinul înalt: "verbul divin" îi cheamă la serviciu gratuit prin frumusețe, adevăr, înțelepciune și cuvântul profetic ("arde inimile oamenilor cu verbul") Astfel de oameni "nu se bizuie pe prinți, pe fiii oamenilor" "Nu își pleacă capetele mândru la picioarele idolului național" Pușkin însuși le aparținea și lor le aparținea și Pavlov În același timp, nu ar trebui să uităm că reflexul libertății este înnăscut în fiecare persoană, deși nu toată

lumea realizează acea libertate spirituală cea mai înaltă, pe care Pușkin a contrastat-o cu "emotarea cotidiană" De aici nu rezultă că libertatea este de înțeles și de valoroasă doar pentru unii aristocrați ai spiritului: descoperirea și revelația sunt soarta celor puțini, dar folosirea descoperirilor este soarta tuturor și aceasta necesită și libertate Libertatea de exprimare și de gândire este la fel de necesară pentru cei care au ceva de spus și pentru cei care au nevoie să audă ceva Capacitatea de a percepe creativitatea altora, de a o mânca și de a o admira este și activitatea unui spirit liber Dacă Pușkin ne este drag tuturor, atunci asta înseamnă că libertatea lui Pușkin, "libertatea sfântă" încă sună în fiecare suflet Este surprinzător faptul că, înfățișând tipurile de oameni opuse lui, Pușkin a ghicit și determinat esența lor inconștientă, instinctul lor de bază, exact în același mod în care a făcut Pavlov în zilele noastre în reflexologia sa sau, așa cum o face psihanaliza modernă Pușkin i-a definit prin "interes propriu și bătălii"; dar acestea sunt două manifestări ale aceluiași instinct înnăscut de captare, cucerire, cucerire, însușire Războiul a fost sursa sclaviei și a jafului "Interesul propriu și bătălii" - "aur și huidu-) Socrate a păstrat această fidelitate, Platon nu Biblioteca "Runivers" Lat", iată două forme de preluare a puterii, două forme de poftă de dominare: Totul este al meu, spuse aurul; Tot al meu, spuse oțel damasc Bogăție prin putere sau putere prin bogăție - dar întotdeauna putere în cele din urmă Materialismul, cu psihologia sa a "intereselor", nu înțelege nimic din asta Cavalerul zgârcit spune: "Totul îmi este supus, dar eu nu sunt nimic; Îmi cunosc puterea, această conștiință îmi este suficientă Și muzele îmi vor aduce tributul lor, iar geniul liber îmi va fi rob, iar virtutea și munca smerită Liderul modern al oricărui stat totalitar ar putea spune exact același lucru și cu mult mai multă dreptate și rațiune În același timp, bogăția prin putere este mult mai de încredere decât puterea prin bogăție; acestea din urmă pot fi oricând luate de autorități În ciuda intoxicării cu putere, cavalerul zgârcit este nefericit, la fel de nefericit ca adevăratul conducător și țar Boris Godunov: "Am atins cea mai înaltă putere, pentru al șaselea an domnesc calm, dar nu există fericire pentru sufletul meu chinuit " De ce nu există fericire, pace? Dar pentru că "cel în care conștiința nu este limpede este jalnic", pentru că "băieții sunt însângerați în ochi", pentru că puterea este legată de crimă și există "o fiară cu gheare care zgârie inima - conștiința: un oaspete neașteptat , un vizitator deranjant Departe de orice putere este justificată și prea des este asociată cu o crimă ("Fuier și, cu supunere, timid, ticăloșia însângerată se va târî spre mine și îmi va linge mâna și se va uita în mine ochii, sunt un semn al voinței mele de citire") În mod surprinzător, acest lucru rămâne valabil pentru cei mai diverși deținători ai puterii: pentru Ivan cel Groaznic, nu lipsit de măreție, dar și un bezu criminal misiune; pentru Boris Godunov, sobru, inteligent și deloc crud Chiar și cei mai buni monarhi ai noștri, precum Ecaterina cea Mare, Petru cel Mare, Alexandru cel Fericitul, sunt asociați cu crima (cu sodomia, sonicidul, parricidul) Acceptarea crimei este călcâiul puterii lui Ahile Este dificil să decideți dacă conștiința poate fi complet distrusă într-o persoană (de exemplu, cu ajutorul unei viziuni materialiste asupra lumii, cu ajutorul ateismului), dar un lucru este cert: este imposibil să eliminați anxietatea și frica de tirani , eternă amenințare cu răsturnarea puterii Această frică se apără prin intimidare, adică teroare De aici vigilența și anxietatea crescândă a autorităților, căci reflexul necondiționat al libertății este indestructibil Aceasta este

contradicția tragică a puterii; s-ar părea că soluția ei a fost găsită demult în dreptul modern și în stat, dar nu: ea stă în fața noastră cu toată puterea și acum și are nevoie din nou de permisiune De aceea cea mai înaltă libertate a spiritului respinge acel element demonic inerent puterii, care constituie ispita ei veşnică şi care a fost respins de Dumnezeu-omul: nevoia de a se închina în faţa spiritului răului ("Îți voi da putere peste toate împărățiile lumii, dacă te închini înaintea mea, căci îmi aparține și o dau cui vreau eu") De aceea este zadarnic să punem speranța într-un guvern puternic ca singurul mijloc de mântuire: "nu te bizui pe prinți în ei nu există mântuire", dar cu atât mai puțin se poate spera la Pugaciov, impostori, uzurpatori , tiranii revoluționari, "liderii" de orice fel, și mai puțini îi numesc "genii" Aici ar trebui să sune cuvântul dur al poetului: "geniul și răutatea sunt două lucruri care sunt incompatibile!" Geniul și libertatea sunt două lucruri inseparabile! Geniul liber nu are loc printre tirani și sclavi * Biblioteca "Runivers" Geniul liber al Rusiei, geniul liber al lui Pușkin, care nu s-a supus niciodată nimănui: nici Alexandru, nici Nikolai, nici Pugaciov, nici decembriștii, nici iacobinii, nici "opinia publică", nici ordinea socială, nici utilitatea generală El este supus unui singur apel: "Verbului Divin", de îndată ce "atinge urechea sensibilului" Dar Pușkin descrie nu numai tragedia puterii, ci și tragedia libertății Ambele sunt strâns legate Libertatea se poate transforma în arbitrar, voință a pasiunilor, jaf "oameni liberi", revoltă populară "fără sens și fără milă" și, în cele din urmă, tiranie Tiranul ia toată libertatea tuturor și și-o însușește exclusiv pentru sine Dar o astfel de "libertate" este un arbitrar criminal care distruge adevărata libertate "Vrei libertate doar pentru tine", îi spune bătrânul țigan tiranicului Aleko Tirania geloziei îl face un ucigaș și așa îi spune adevărata "libertate": Suntem sălbatici, nu avem legi, Nu chinuim, nu executăm, Nu avem nevoie de sânge și gemete; Dar nu vrem să trăim cu un criminal În istoria popoarelor și regilor, chestiunea nu a fost decisă cu o simplitate atât de înțeleaptă Tragedia puterii este că trezește protestul libertății revoluționare; tragedia libertății revoluționare constă în faptul că trezește în eliberatorii înșiși instinctul înnăscut de putere Răsturnarea puterii se transformă în însuşire a puterii şi, mai mult, în cel mai rău Tragedia puterii și libertății se rezumă la aceeași temă a tiraniei și a răsturnării ei: Biblioteca "Runivers" Animale de companie ale soartei vântului, tirani ai lumii! tremurați, iar voi, îndrăzniți și luați aminte: Ridicați-vă, robii căzuți! Începutul tragediei este dat în oda "Libertatea" ( ) Ea descrie tirania legală și răsturnarea acesteia Tragedia este dezvoltată în continuare la André Chénier ( ), unde apare o altă tiranie, răsturnând-o pe prima, tirania revoluționară Dar eternul protest al libertății împotriva sclaviei este exprimat aici în astfel de cuvinte care sunt aplicabile oricărei tiranie, deoarece ele exprimă însăși esența ei: Vai! Oriunde îmi arunc ochii, Peste tot flageluri, peste tot glande, Legi dezastruoasă rușine, Robia lacrimi slabe; Puterea nedreaptă peste tot Sat jos - Sclavie formidabil Geniu și Glorie pasiune fatală Pentru fiecare tiran de pe pământ, trecut și viitor deopotrivă, cuvintele lui Pușkin de mânie profetică pot fi aplicate: Citiți pe frunte Pecetea blestemului popoarelor, Tu ești groaza lumii, rușinea naturii, Îl reproșezi pe Dumnezeu pe pământ Pușkin, la fel ca Tolstoi și Dostoievski, a înțeles că puterea rea, tirania este limita răului pe pământ, tărâmul "Marelui Inchizitor" Prima ciocnire tragică a puterii și a libertății revoluționare, prima răscoală a libertății din istorie, are loc împotriva tiraniei patriarhale, legale Descrierea

modului în care imaginea teribilă a uciderii împăratului Pavel în acest oraș teribil și fantomatic iese în fața lui este uimitoare: Bybl potek "Rooney Faith" Când steaua miezului nopții scânteie pe Neva mohorâtă Cântăreața gânditoare privește monumentul pustiu al tiranului care doarme amenințător în ceață, palatul părăsit de uitare - Și Klia aude o voce groaznică În spatele acestor ziduri groaznice, ultima oră a lui Caligula Îl vede viu sub ochi Dar iată ce este surprinzător: în ciuda tuturor dezgustului și urii față de tiran, poetul cu instinct moral fără greșeală și libertate de judecată morală vede tot dezgustul regicidului secret perfid: El vede - în panglici și stele, Intoxicat de vin și răutate Vin ucigași secreti, Insolență pe fețe, frică în inimile lor Santinela necredincioasă tăce, Podul de ridicare este coborât în tăcere, Porțile sunt deschise în întunericul nopții De mâna angajată a trădării O rușine! o groaza zilelor noastre! Ca fiarele, ienicerii au invadat! Lovituri infame vor cădea Nenorocitul încoronat a pierit Da, un "ticălos", dar totuși uciderea lui rămâne subterană, perfidă, bestială, fără glorie - dacă îți amintești totul, vezi totul așa cum a fost, atunci nu simți bucurie, ci "rușine și groază" Cel care, cu toată libertatea, a fost creștin, care putea spune că "a stârnit sentimente bune cu lira", nu poate simți altfel Dar aici apare o altă scenă de regicid în imaginația poetului: execuția lui Ludovic al XVI-lea Acest om bun de familie, fără spinare și greu de ridicat, în niciun caz nu poate fi numit tiran și rău Biblioteca "Runivers" considera; este greu să găsești un cuvânt mai corect despre el decât cel care stă aici: O, martir al greșelilor glorioase, Pentru strămoșii în zgomotul furtunilor recente, Așezat capul împărătesc Gândește-te la aceste cuvinte și o altă umbră a unui alt "martir al greșelilor" se va ridica în fața ta, în urma succesiunii din strămoși: umbra ultimului împărat rus, în caracterul său atât de asemănător cu ultimul rege francez pre-revoluționar Dar aici aversiunea poetului față de regicid devine și mai profundă și mai justificată: aceasta nu este o simplă aversiune față de crimă sau execuție, este o condamnare a crimei și fărădelegii comise de popor și de tiranii lor aleși, "un ucigaș cu călăi": Ludovic se ridică la moarte În vederea urmașilor tăcuți Capul celui dezmințit s-a agățat de blocul sângeros al trădării Legea tace - oamenii tăce, Securea criminală va cădea Și iată - violetul ticălos Pe fierele minciunilor înlănțuite Aceasta este condamnarea furioasă a execuției lui Ludovic Asta înseamnă libertatea reală de judecată morală, care nu recunoaște nicio lozincă a mulțimii, nicio tiranie a complexului revoluționar Pentru guvernul revoluționar și liderii săi, fiecare rege și împărat ar trebui să fie considerat "un despot care se petrece într-un palat luxos" Nu cunosc o minte mai liberă în Rusia decât Pușkin Iată un alt exemplu: într-un anumit sens, îi simpatizează pe decembriști, ca luptători pentru libertate, după condamnarea lor, îi compătimește și îi consolează, scrie o poezie "În adâncul minereurilor siberiene ", dar a lui mintea batjocoritoare pătrunzătoare, viziunea lui fără greșeală" treizeci artistul nu putea să nu vadă toată prostia acestei prime lovituri intelectual-nobiliare pentru "Konstantin și constituția" Pușkin nu cunoștea deloc frica Era destul de nobil și curajos pentru a-i spune lui Nikolai: "Aș fi cu ei", dar și suficient de deștept pentru a înțelege că nimic nu putea ieși din asta Pușkin putea să vorbească despre toate acestea cu Nicolae I și să spună astfel că Nicolae l-a numit "cel mai deștept om din Rusia" Conflictul dintre putere și libertate este tema centrală a operei dramatice mature a lui Pușkin Tragedia libertății este destinul etern al omenirii și tema veșnică a marilor tragedii și poeți de la Eschil la Shakespeare și de la

Shakespeare la Goethe, Schiller) și Pușkinul nostru Primul act al acestei tragedii este tirania patriarhală a autocrației legale Al doilea act este răsturnarea tiraniei în numele libertății revoluționare Al treilea act va fi teroarea revoluționară și ascensiunea tiraniei revoluționare Al patrulea act: răsturnarea tiraniei revoluționare și triumful libertății legale Pentru a descrie acest ritm care se repetă constant, Pușkin ia Revoluția Franceză ca simbol, ca prototip Și, într-adevăr, ea a rămas un prototip pentru filozofi, poeți și politicieni, a rămas un simbol formidabil și o problemă morală El nu descrie istoria Revoluției Franceze, desigur, ci soarta multor revoluții viitoare Cu "Andrei Chenier" se identifică, referindu-se la aceeași zeiță a libertății:) "Prometeu legat", "Iulius Cezar", "Coriolanus", "Egmont", "William Tell", "Don Carlos" Biblioteca "Runivers" Descoperă-mi amprenta nobilă a Acelui Galie înălțată, Căruia, în mijlocul necazurilor glorioase, i-ai inspirat imnuri îndrăznețe Monarhia patriarhală este copilăria popoarelor Puterea "țarului-tată" este o continuare a puterii paterne Dar ciocnirea libertății filiale cu autocrația paternă este inevitabilă, cu excepția cazului în care tatăl îl eliberează de bunăvoie pe fiu Conflictul de putere și libertate, supunere și răzvrătire este inevitabil atât în viața personală, cât și în cea socială Albert se răzvrătește împotriva voinței rele a tatălui său ("The Miserly Knight") Dar puterea iubitoare poate fi trăită și ca tiranie "Nu există tiranie mai mare decât tirania iubirii parentale", a spus Schiller De aceea nici o idilă patriarhală, nici un "absolutism iluminat" (și foarte rar este cu adevărat iluminat) nu poate distruge trezirea libertății De obicei apare într-un halou de eroism și idealism și conține un protest nobil împotriva crimelor și greșelilor autorităților Revoluția este trăită ca un triumf, ca bucurie a eliberării Acesta este momentul ei romantic, girondin Astfel începe al doilea act al dramei istorice: Cătușele au căzut Legea Aplecându-se pe libertate a proclamat egalitatea, Iar noi am exclamat: Fericire! Dar această fericire durează doar o clipă Romantismul și retorica libertății revoluționare este înlocuită de o realitate dezgustătoare: libertatea sacră dispare "în impulsuri de orbire violentă, în furia disprețuitoare a poporului", se ascunde într-un "văl sângeros", într-o revoltă "fără sens și fără milă" Pușkin și) "Voi vedea în sfârșit un popor eliberat și sclavia căzută la ordinul regelui?" Biblioteca "Runivers" Amândoi Schiller sunt poeți ai libertății revoluționare, ei înfățișează în același mod această "frenezie disprețuitoare" (vezi "Cântecul clopoțelului") al lui Schiller Că aici apare un fel de "posedare demonică", nici Dostoievski, nici Tolstoi nu s-au îndoit de acest lucru Și de câte ori a apărut și va apărea în tot felul de "eliberări"! Dar rebeliunea și haosul arbitrarului trec repede, ca un dezastru natural Începe o nouă acțiune a dramei, și mai sumbră și, parcă, fără speranță "Rebelii slabi nu-și pot îndura libertatea și caută pe cineva căruia să se închine" (Dostoievski) Apar un "Consiliu al Comisarilor Poporului" și un "Tribinal Revoluționar" (termenii Revoluției Franceze): "Consiliul conducătorilor fără glorie, acești călăi autocrați " Dar aceste "sfaturi" sunt rareori consultate cu cineva Nu există dictatură de clasă sau de partid; fiecare dictatură este în cele din urmă unică Orice libertate, chiar și în cadrul partidului de guvernământ, este distrusă: Peste cadavrul libertății fără cap S-a ridicat un călă urât - Disprețuitor, sumbru și sângeros, Apostol al morții, Hadesului obosit Cu degetul a numit victime Victimele sunt din propriul lor partid iacobin Aici tragedia libertății atinge cea mai mare tensiune: toată "libertatea" a murit, voința și

rezistența sunt decapitate Acestea sunt cuvintele cu care "geniul liber" al lui Pușkin-ul nostru exprimă oroarea și durerea celei de-a doua tiranie O durere! O vis nebun! Unde este libertatea și legea? Deasupra noastra Un singur topor reglează I-am răsturnat pe regi Criminalul cu călăii Am ales să fim regi Oh Doamne! O rușine! Biblioteca "Runivers" Așa este uimitoarea dialectică a revoluției, așa este ritmul ei repetitiv: revoluția distruge însăși libertatea pentru care a luat naștere și dă naștere unei tiranie care se străduiește să se păstreze, adică din nou "conservatorismul" și o reacție care este cea mai mare frică de o nouă revoluție și de o nouă răscoală a libertății Mormanul de păcate și erorile puterii legale este răzbunat de grămada de atrocități ale tiraniei fără lege Totuși, idealul libertății nu poate fi distrus "Libertatea" lui Pușkin nu va lua niciodată calea reacției pure, calea "Marelui Inchizitor", calea lui Pobedonostsev; el nu va spune niciodată lăudând: asta aduce libertatea ta! Dimpotrivă, mai mult ca niciodată, libertatea rămâne sfântă pentru el și crede în victoria ei finală: Dar tu, libertate sfântă, Zeița este pură, nu - nu ești vinovat, În izbucniri de orbire violentă, În frenezia disprețuitoare a oamenilor, Te-ai ascuns de noi: vasul tău de vindecare Voalată cu un văl însângerat: Dar vei veni iarăși cu răzbunare și slavă - Și iar dușmanii tăi vor cădea Iar poetul crede că nimeni nu va putea niciodată să îmblânzească, să înrobească și să suprime până la capăt acest element primordial al libertății Fiecare tiranie este sortită să cadă atât moral, cât și natural Da, așa este, - va confirma omul de știință, academicianul Pavlov: reflexul libertății este un reflex necondiționat sau un instinct ineradicabil Poetul avea motive să creadă în căderea celei de-a doua autocrații, așa cum credea în căderea primei: Și va veni ceasul și nu e departe: Vei cădea, tirane! Resentimentul va apărea în cele din urmă Plânsul patriei va trezi stânca obosită Biblioteca "Runivers" Cu toate acestea, ora și datele nu sunt cunoscute aici Ritmul istoriei nu este un ritm astronomic, iar predicțiile precise sunt imposibile aici: "istoricul nu este astronom și providența nu este algebră" (acest minunat aforism îi aparține și lui Pușkin) "Thermidorul" poate dura mulți ani, poate dura secole și se va termina cu moartea statului Roma nu și-a recăpătat niciodată libertățile republicane și a pierit când imperiul și-a pierdut baza legală Într-un fel, Pușkin are dreptate: "Roma a crescut cu libertate, dar a fost distrusă de sclavie" Tragedia libertății constă tocmai în această incertitudine: și dacă acesta este sfârșitul? Victoria răului absolut poate părea definitivă: tirania știe să se păstreze; popoarele se pot adapta și supune De aici rezultă deznădejdea, resemnarea și disprețul față de om: Paște, popoare pașnice! Nu vei fi trezit de strigătul de onoare, De ce darurile libertății pentru turme: Trebuie tăiate sau tunse Totuși, acesta este doar un moment trecător, geniul libertății nu poate "să lase speranța pentru totdeauna" Al treilea act nu este ultimul Răul, ca și boala, nu are eternitate; se termină fie în moarte, fie în vindecare și mântuire Cât timp există viață, există și un reflex de libertate "Plânsul de onoare" încă sună sub duș Împotriva celei de-a doua tiranie, care a întemeiat și a înlăturat puternicul flux al libertății, poetul cheamă la o a doua revoluție, mai puternică și mai spontană decât prima: Cine, valurile, te-au oprit, Cine a înlăturat alergarea ta puternică, Cine a prefăcut pârâul răzvrătit în iaz tăcut și dens? Biblioteca "Runivers" Voi, vânturi, furtuni, aruncați în aer apele, Distrugeți fortăreața dezastruoasă - Unde ești, furtună, simbol al libertății? Călărește peste apele involuntare Cel de-al patrulea act al istoriei este

lichidarea inevitabilă a celei de-a doua tiranie și a celei de-a doua autocrații ("acești călăi autocrați") Dar cum să ne asigurăm că acest proces nu este o eternă întoarcere, o eternă schimbare de revoluție și reacție? Nici unul, nici celălalt nu oferă adevărată libertate Adevărata libertate este libertatea creativității, dar creativitatea necesită o anumită pace, ordine a vieții Revoluția permanentă este la fel de nefavorabilă pentru creativitate ca și tirania De aceea, Pușkin își exprimă idealul social în următoarele cuvinte: "libertatea și pacea oamenilor", Și ele sunt realizabile numai acolo unde "unde legile sfinte ale combinațiilor puternice sunt puternice cu libertatea" Cu alte cuvinte, libertatea este asigurată și realizată numai în formele dreptului și justiției În limbajul juridic modern, putem spune că înțelepciunea lui Pușkin, înțelepciunea profetică, a constat în faptul că în "epoca sa crudă" a afirmat valoarea unui stat de drept liberal, pentru care omenirea este încă nevoită să lupte El s-a autointitulat "liberal" Mereu și oriunde a fost și va fi pentru totdeauna alături de cei care aleg libertatea, și nu supunerea totalitară la putere, chiar dacă aceasta oferă tuturor o "oală de aragaz" plină cu terci, care este "zilierul, sclavul nevoii, griji - totul este cel mai drag " Dar ce este "puterea totalitară", ce este autocrația și cine poate fi numit tiran? Un răspuns simplu și precis este: acela care își pune puterea și puterea mai presus de lege și de lege) Tiranul poate fi - de a sluji principiul divin al adevărului și dreptății Numai în aceste condiții puterea își primește sarcina "de sus", așa cum i-a fost dată chiar lui Pilat, în timp ce el apăra legea și dreptatea: "Nu găsesc nicio vină în acest om drept" și el i-ar fi apărat-o sfârşitul, dacă nu a căzut victima fricii politice de ameninţarea cu un denunţ la Roma ("nu eşti prieten cu Cezar") Am fost întotdeauna surprins de analogia pe care Pilat o face în Evanghelii b) Biserica Catolică, care acum este un luptător organizat pentru libertate, nu ar trebui să fie jignită de Dostoievski "Inchizitorul" lui nu este deloc îndreptat împotriva ei: el înseamnă crearea unei noi antireligii îndreptate împotriva lui Dumnezeu și împotriva lui Hristos ("nu suntem cu tine, ci cu el") Biblioteca "Runivers" narațiune skom Multe legende creștine despre soarta lui viitoare se bazează pe ea și nici măcar crezul nu spune "răstignit de Pilat Pontic", ci spune "răstignit sub Pilat Pontic" Poate că aceasta este baza pentru respectul relativ al Sf Pavel la dreptul roman, la curtea romană și la cetățenia romană Dar niciun text nu a fost folosit mai greșit în istorie decât aceste cuvinte "nu există putere decât de la Dumnezeu", iar capitolele nu au fost terminate până la sfârșit, care spune în ce sens și ce putere primește sfințirea divină Și că toată puterea și în toate condițiile este "divină", creștinii nu au afirmat niciodată acest lucru, iar acest lucru este negat direct de întreaga Evanghelie și de întreaga Biblie, așa cum am arătat Dimpotrivă, religia care stă la baza culturii noastre creștine afirmă cu siguranță idealul organizării neputincioase, ca serviciu reciproc prin completarea darurilor, idealul părtășiei prin iubire și solidaritate Este imposibil de nega că acest ideal de comunicare liberă a jucat un rol uriaș în dezvoltarea statului liberal-democrat modern și poate fi dezvoltat și implementat în continuare doar pe bazele unui stat liberal de drept Pe de altă parte, creștinismul nu a susținut niciodată că puterea este întotdeauna "de la diavol" și este în sine un rău absolut, nu a pretins niciodată un "anarhism" utopic imediat A fost afirmat doar de sectanți, de exemplu, Doukhobors sau Tolstoi, ignorând complet valoarea organizată, etică și juridică a puterii Iată un exemplu de gândire rațională, non-dialectică, de care Hegel a râs Aici orice contradicție

este rezolvată în așa fel încât teza să fie eliminată și antiteza să fie păstrată, sau invers Așa că Tolstoi taie pur și simplu "Runivers" din Biblioteca sa Evanghelie teza puterii și afirmă antiteza anarhiei și nonrezistenței Teoria puterii absolute în cer și pe pământ a lui Ivan cel Groaznic face exact opusul Soluția creștină este stabilirea unei ierarhii a valorilor: puterea este valoroasă atunci când slujește adevărului și dreptății Dreptatea și dreptul sunt valoroase atunci când slujesc și fac posibilă comuniunea superioară a iubirii În aceste condiții, puterea primește sfințirea de sus Dimpotrivă, puterea îi aparține cu adevărat diavolului dacă întreaga ierarhie a valorilor este pervertită: puterea nu servește nimănui și nimic decât ea însăși și, în același timp, servește tuturor mijloacelor răului, nerecunoscând nimic mai înalt decât ea însăși Acum este clar de ce răul suprem ia forma puterii Nici lumea precreștină, care considera tirania cel mai mare rău, nu se îndoia nici de acest lucru Teologia morală a Evului Mediu a pus întrebarea în ce condiții era permisă tiranicidul Întreaga întrebare, desigur, este cine ar trebui considerat un tiran Acum este necesar să ne întrebăm: dacă cel mai înalt rău ia în mod necesar forma puterii, atunci de ce binele cel mai înalt nu acceptă să ia forma puterii? ("Să nu fie așa între voi!") Răspunsul constă în această analiză a comenzii și subordonării pe care am dat-o: în subordonare există întotdeauna o substituție b) Că Caligula sau Nero erau adevărați tirani, este greu să ne îndoim de acest lucru Iulius Caesar nu poate fi numit "tiran" din cauza talentului său extraordinar și a relativei noblețe, dar recunoașterea lui Alexandru al II-lea, cel mai bun Țar-Eliberator rus, ca "tiran" pare absolut monstruoasă Marele merit al lui Aldanov este refacerea acestei tragedii istorice în romanul său Originile Originile adevăratei libertăți rusești se aflau atunci în mâinile lui Alexandru al II-lea și în mâinile ucigașilor săi, care s-au imaginat a fi "eliberatori", originile adevăratei ruse și, poate, a tiraniei mondiale Biblioteca "Runivers" voința și libertatea mea cu voința și libertatea altcuiva, înlocuirea eu-ului meu cu eu-ul altcuiva, ascultarea "de frică, nu pentru conștiință" Situația devine dificilă atunci când propria mea conștiință recunoaște ordinea ca fiind nerezonabilă sau nedreaptă Această imperfecțiune inevitabilă a constrângerii juridice a fost observată nu numai de religie, ci și de filosofia rațională a dreptului Am arătat în detaliu cum formulează Fichte această "antinomie a legii" (în capitolul meu despre democrație din Criza culturii industriale) În esență, aici se afirmă același lucru ca și în antinomia religioasă: apărarea libertății juridice necesită putere și constrângere - și totuși, în principiu, adevărata libertate neagă orice constrângere Antinomia se rezolvă prin faptul că lupta împotriva infracțiunii este ceva necesar din punct de vedere etic, de la care ar trebui să se înceapă, dar asupra căruia nu se poate opri: este necesar să se treacă la educarea independenței individului, la educarea "selfității" acestuia " Aici avem cel mai vechi prototip al tatălui, descoperit în inconștientul colectiv de psihologia modernă Principiul creșterii normale merge în același mod într-o familie patriarhală, într-o monarhie patriarhală și în dezvoltarea unui stat legal liberal: în primul rând, puterea tatălui cu interdicțiile și ordinele sale, apoi creșterea tânărului la independență și la propria discreție, datorat și nu datorat; și în cele din urmă respectul pentru autoritatea tatălui și prietenia cu tatăl într-un fiu adult Același lucru se repetă în evoluția de la autocrația parțiarhală la democrația legală liberală, când oamenii și individul pot spune pentru prima dată "eu însumi" și "noi înșine" În Criza culturii industriale, am arătat în

detaliu prin ce organizare juridică complexă și fragilă democrația modernă reduce pericolul puterii arbitrare, sau "pofta de dominare" la minimum absolut, astfel încât puterea Biblioteca "Runivers" În aceste limite, el primește recunoaștere deplină și voluntară din partea subiecților săi ca o funcție oficială și organizatorică care le face viața mai ușoară Este suficient să ne amintim de polițiștii englezi, care sunt adevăratele bone ale populației Cu toate acestea, puterea rămâne întotdeauna o anumită tentație pentru o persoană și putem observa lupta pentru putere în fiecare parlament; dar poate fi transformat și într-o selecție a celor mai buni și mai capabili Rămășițele "poftei de stăpânire", uneori nelipsite de o anumită comedie, se regăsesc chiar și în birocrația juridică, iar aici nu este greu de observat lingușiri față de cele mai înalte și capricioase arbitrari față de cele de jos și subordonate Datorită tuturor acestor neajunsuri ale relațiilor pur de putere, devine evident cel mai înalt nivel de comunicare între oameni, care se ridică deasupra puterii, legii și statului, dar pe temelia acestora din urmă Această etapă a comunicării superioare nu este nicidecum o utopie a anarhismului: este familiară tuturor și se întâlnește la fiecare pas, ca comunicare spirituală a oamenilor în sfera științei, artei, religiei, prieteniei, dragostei Tocmai această etapă a comunicării a vrut să spună Hristos când a spus: Nu mai sunteți slujitori ai lui Dumnezeu Tatăl, ci fii și prieteni AP a înțeles-o Pavel în învățătura sa despre comuniunea armonioasă ca desăvârșire a darurilor și despre "cunoașterea tuturor tainelor înțelepciunii și cunoașterii cu inimile unite în iubire" Că aici este indicată "Calea", "adevăr și viață" pentru întreaga omenire, și nu numai pentru o societate specială, separată din lume, numită "biserica", pare a fi de netăgăduit în spiritul creștinismului, cel puțin Bisericile creștine, așa cum s-au format în istorie, păreau a fi rolul principal și de învățător în această direcție Acestea sunt principiile generale care dezvăluie atât cele religioase, cât și cele filozofice, etice și de drept - Biblioteca Universului sensul puterii Faptul că aceste principii coincid în general se explică prin faptul că filosofia are în fața ei o cultură creștină, formată, ca orice cultură, în primul rând sub influență religioasă Biblioteca "Runivers" VI TRAGISMUL SUBTILUI Materialism și spiritualitate Gândirea rusă și marxismul În lumea modernă, oamenii din toate națiunile sunt frapați de josnicia inimii lor Acesta este ceva mai rău decât o cădere Cel căzut nu a ajuns la limita josniciei: încă știe unde este sus și unde este jos Dar limita josniciei afirmă că nu există vârf, iar ceea ce se numește "jos" este cel mai real, util, valoros și invincibil, care ar trebui să domnească în lume Cea mai frapantă formă de astfel de întunecare a fost exprimată în declarația parlamentară a comuniștilor, care și-au dovedit nevinovăția în crimele de stradă prin faptul că doctrina lor recunoaște doar teroarea în masă, și nu individuală Aceasta înseamnă: crima este justificată atunci când este comisă în cantități uriașe și nu este doar justificată, ci pusă pe merit, ridicată la un principiu Despre aceștia întunecați din punct de vedere moral, suferind de o denaturare a capacității de a judeca, se spune: "nu știu ce fac" Cu aceste cuvinte, Hristos nu S-a rugat pentru cei care sunt ușor de iertat, ci pentru cei care sunt cel mai greu de iertat: S-a rugat pentru răstignitorii care au săvârșit cea mai odioasă crimă care a existat vreodată pe pământ Mult mai buni sunt cei care "știu ce fac", tâlharii de rând, co-Biblioteca "Runivers" care știu ce este binele și unde este binele, dar aleg răul din slăbiciune, din pasiune, din interes propriu Problema lui Socrate se pune din nou:

virtutea nu este în primul rând cunoaștere? Desigur, cunoștințe speciale, cunoașterea binelui și a răului, capacitatea de a judeca fără cusur Nu este ceva luat de la sine înțeles Au fost secole când o persoană știa cu siguranță ce este binele, deși nu avea puterea să o facă! Acesta este Evul Mediu clasic Dar există și alte momente când această cunoaștere superioară a inimii se pierde - așa este modernitatea Leacul pentru această surditate și orbire poate fi găsit doar în creștinism, deoarece el lărgește și adâncește judecata etică Gândirea rusă și literatura rusă au contribuit mult la această aprofundare Dostoievski și Tolstoi sunt dialectica profundă a inimii Problema lor principală este problema acceptării unei infracțiuni în numele unor scopuri sociale progresiste, rezonabile Este ceva profetic în această formulare a întrebării, în faptul că Tolstoi prevede că nu crimele ticăloșilor individuali sunt teribile pentru omenire, ci crimele colectivelor și ale statelor, crimele justificate social; în faptul că Dostoievski vede cum "realizările progresului" vor fi construite și justificate pe lacrimile celor martiri Alte judecăți despre Rusia sovietică care vin de la cei care citesc Biblia și recunosc principiul culturii creștine par ciudate Ei spun: sunt mari realizări tehnice, dar din păcate nu există libertate și individul este suprimat Dar întreaga Biblie este o denunțare continuă a unei astfel de construcții, care este construită pe păcat și crimă, pe negarea valorii individului și asuprire Marxismul este perfect conștient de opoziția sa originală și inexorabilă față de creștinism și o subliniază constant (spune: creștinismul este construit Biblioteca "Runivers" Este pe dragoste, construim pe ură!), de dragul ei, el păstrează conceptul de materialism, filozofic deja complet intempestiv și nu înseamnă aproape nimic Înseamnă, însă, și opusul spiritualității, opusul creștinismului Dacă Dumnezeu este spirit, atunci înseamnă vrăjmășie față de Dumnezeu și vrăjmășie față de duh Este necesar să înțelegem filozofic esența materialismului și a spiritualității Acestea sunt două mentalități Nu este vorba deloc de vechiul materialism și spiritualism, care vrea să descopere substanța tuturor lucrurilor și se ceartă dacă lumea este formată din atomi materiale sau din monade spirituale! Materialismul modern este o atitudine a conștiinței, o metodă de acțiune și o metodă de înțelegere ridicată la un principiu Marx a ridicat la un principiu acea atitudine a conștiinței, care în secolul al XIX-lea a început să fie recunoscută tacit de toată lumea, deși a fost negata ipocrit în cuvinte Fiecare burghez a fost practic un "materialist economic" și continuă să fie așa Acest materialism cotidian este și o religie specială și, mai mult, o religie inferioară care a existat în orice moment Despre ea se spune: "zeul lor este pântecele!" Marx denunță burghezia nu pentru că prețuiește "fundamentul economic" și crede cu fermitate în ea - el însuși crede doar în asta -, ci pentru că este ipocrit și predică "spiritul" și "spiritualitatea" pentru a calma sufletul Destul de ipocrizie, spune Marx, să spunem ce crede toată lumea de multă vreme: totul este construit pe o bază economică, pe satisfacerea nevoilor și pe interese, exact așa cum au predat economiștii burghezi clasici Singurul lucru important este ca "fundamentul economic" să nu fie ocupat exclusiv de capitaliști, important este să se acorde și proletariatului un loc pe ea Sau poate proletariatul nu este materialist? Poate crede în altceva decât în nevoi și interese Biblioteca "Runivers" De bufnițe? Marx nu a văzut un astfel de proletariat și nu a permis De Man ne mărturisește că fiecare proletar modern visează la un singur lucru: satisfacerea nevoilor burgheze El vrea să trăiască așa cum trăiește burghezia Acesta este

idealul burghez A vorbi despre spiritualizarea proletariatului înseamnă a renunța la marxism și a trece la religie Marxismul este apoteoza burghezismului și a filistinismului, pentru că extinde filistinismul și burghezismul la orice și la toată lumea, face filistinismul colectiv, internațional Adevărata opoziție între burghez și filistinism este spiritualitatea, și deloc colectivismul sau comunismul Comunismul spiritual este posibil, și așa a fost comunismul comunității creștine timpurii, comunismul iubirii, realizării și sacrificiului; el, desigur, era străin de orice filistinism, orice "materialism economic" "Materialismul economic" este în primul rând stingerea spiritului; Creștinismul, dimpotrivă, spune: nu stingeți spiritul! Filosofia lui Marx poate fi numită speculație scurtă Și aceasta nu este o simplă ironie, ci o caracteristică filozofică a esenței sale Etape ale fiinţei Filosofia autentică dezvoltă un sistem de categorii de ființă, un sistem de niveluri de ființă Mai mult, fiecare pas dezvăluie o nouă calitate a ființei Simplificand si schematizand, putem contura urmatorii pasi: Categorii de existență fizică și matematică (procese materiale și spațiale) Categorii de ființe organice (procese plante-animale) Categoria existenței mentale (conștiință și subconștiență) Biblioteca "Runivers" ili Acesta este tărâmul naturii; deasupra ei se înalță tărâmul spiritului și al libertății Spiritul și libertatea sunt una Categoria ființei spirituale, care are și mai multe niveluri: știință, tehnologie, economie, drept, moralitate, artă, religie Tărâmul spiritului și al libertății ne introduce în sfera valorilor creative: tehnologia, economia, știința, arta sunt esența valorilor; nu există creativitate fără apreciere Toată această scară de trepte poate fi evaluată; mai mult, aici obținem raportul dintre nivelurile superioare și inferioare ale ființei: organismul este mai bogat și mai complex decât un simplu mecanism - și deci mai valoros; ființa psihică este mai bogată și mai valoroasă decât ființa fizică singură; spiritualul este mai bogat și mai valoros decât psihicul Având în vedere această ierarhie în ființa spirituală, nu este greu de observat o singură lege uimitoare; a fost formulat de Aristotel, apoi de Hegel: fiecare nivel cel mai înalt de ființă și valoare presupune și conține în sine toate procesele mecanice și chimice; viaţa mentală presupune şi conţine procesele vieţii organice Viața spirituală presupune și conține procesele mentale ale subconștientului și conștiinței În acest sens, omul în întregime este un mecanism, chimie (metabolism), un organism: există o plantă neînsuflețită, un animal însuflețit și, în sfârșit, un spirit creativ liber Aristotel exprimă această lege a corelării treptelor în termeni de formă și materie: fiecare treaptă inferioară a ființei este materie pentru superior, care este noua sa formă; astfel, un organism este o formă specială de procese fizico-chimice; sufletul este o formă specială de viață organică Spiritul și libertatea sunt o formă specială de procese mentale Este clar că fiecare formă nouă și superioară presupune și conține cea anterioară și inferioară ca materie proprie Ea o remodelează Biblioteca "Runivers" Eroarea materialismului - speculație pentru o cădere Această relație dintre formă și materie arată clar cum este posibil materialismul și unde se află eroarea lui Materialismul va fi reducerea (reducerea) oricărei forme superioare la materia sa inferioară Ar fi materialism să spunem că viața organică se reduce la procese fizice și chimice, că omul este în esență doar un animal, că conștiința este doar un curent nervos; materialismul ar spune că o statuie este doar marmură, că muzica este doar o undă sonoră; dar ar fi la fel de materialist să spunem că cultura este doar o formă specială de economie ("materialismul economic"), sau să spunem

că spiritul este doar o formă specială de energie psihică sexuală de bază, așa cum face Freud Această reducere a formelor superioare la forme inferioare se poate opri în orice stadiu: diferiți materialiști au propria lor "materie" diferită: pentru Timiryazev, procesele fizice și chimice sunt "materie"; pentru Marx, "materia" este economie (producție și distribuție); pentru Freud, "materia" este sexualitate - în esență, deloc un obiect material-spațial Ce au în comun toate aceste tipuri de materialism? Este clar că "materia" lor nu are nimic în comun între ele Dar metoda de reducere a formelor superioare de a fi la cele inferioare rămâne comună: am numit-o speculație pentru o cădere Eroarea fundamentală a acestei metode, trecând prin toată știința, prin toată filosofia, prin întregul psihic uman, de-a lungul secolelor, poate fi exprimată în următoarele afirmații: "cultura este doar economie", "spiritul este doar sexualitate", * ï) Această analogie a fost subliniată pe bună dreptate de S Frank "Psihanaliza ca viziune asupra lumii" Calea, nr Biblioteca "PνHMBPρ€" "omul este doar un organism animal", "organismul este doar un mecanism", iar aceasta este toată minciuna! Exact: nu numai, ci și! Coborârea treptelor nu explică nimic, este necesar să urcăm treptele Dar de îndată ce spunem: "nu numai, ci și", atunci vom trece imediat peste ierarhia treptelor în sus: "nu numai marmură, ci și o formă de frumusețe", "nu doar undă sonoră, ci și armonie ", "nu numai natura, ci și libertatea", "nu doar procesele conștiinței, ci și spiritul creator"; în sfârşit: "nu numai relativul, ci şi absolutul" Această ascensiune este inacceptabilă pentru marxism, deoarece duce la Spiritul Absolut, ridică la culmea absolută, la Suprem Rămâne calea inversă a speculației în jos: spuneți întotdeauna "numai", reduceți întotdeauna fiecare formă la materie inferioară, dar apoi nu vă opriți și coborâți la materia primară, așa cum face materialismul atomist Filosofia sovietică nu poate decide nici asupra uneia, nici a celeilalte; se opreste asupra "materiei" lui Marx, ca si asupra procesului economic A spune că aceasta este "doar mecanica atomilor" înseamnă a pierde impulsul revoluționar, spiritul prometeic, titanismul; înseamnă a plonja în fatalism mecanic A spune: "nu doar mecanica atomilor, ci și o invenție creatoare", ci spiritul prometeic (fiecare instrument de producție este o invenție, un act spiritual al lui Prometeu), înseamnă a deschide categoriile libertății spiritului, adică , a rupe cu materialismul și cu jocul pentru o cădere Filosofiei sovietice îi lipsește dialectica, îi lipsește curajul de a termina de vorbit și de a gândi până la capăt Căci dialectica este arta de a gândi până la capăt: Un om înțelept se deosebește de un prost prin faptul că gândește până la capăt Biblioteca "Runivers" Paphos al profanării Speculația pentru o cădere necesită din punct de vedere dialectic să ajungem la prima chestiune Pentru Buechner și Maleshot li s-ar putea părea că acest lucru este foarte simplu și clar Chiar și Timiryazev ar fi putut crede că vom câștiga o bază solidă de materialism în mecanica atomistă și chimie Dar acum o astfel de fundație în știință nu există Materia primară a devenit destul de problematică și amenință să se transforme în nimic Determinismul și "cauzalitatea de fier" au fost zguduite Leibnizismul aproape că poate triumfa: cuantele sunt exact ca monadele! Marxismul sovietic se află astăzi într-o poziție atât de ciudată "Materialismul" lui înseamnă ceva? Materia lui nu înseamnă nicio problemă și nu îndrăznește niciodată să întrebe ce este materia Dar "materialismul" lui înseamnă o metodă de speculare pentru o cădere Stă ferm în acest sens Expresia "port" conține o ambiguitate amuzantă: înseamnă o metodă de explicație, o speculație filozofică în concepte, dar în același timp înseamnă o metodă de acțiune, o speculație

deosebită în valori, "pariu scurt" în sensul de pariu pe valori inferioare Materialismul are o semnificație lumească teoretică și practică Cert este că reducerea totul la un fel de materie inferioară, care devine apoi ultimul fundament și fundament al tuturor - ca fundamentul economic al lui Marx - este, pe de o parte, recunoașterea acestui fundament ca o realitate esențială, dar pe pe de altă parte, recunoașterea sa ca valoare principală; cu alte cuvinte, ca puncte de sprijin în sens teoretic și practic Dacă economia este cel mai esențial lucru în viața socială, atunci este și cel mai valoros lucru în viața socială In acest sens Biblioteca "Runivers" materialismul economic este o judecată de valoare din care decurge comportamentul practic Același lucru se poate spune despre orice altă speculație pentru o cădere: dacă omul este în esență "numai un animal", atunci viața animală simplă este cel mai valoros lucru; dacă esența energiei psihice este sexualitatea (libidoul), atunci sexualitatea este cea mai valoroasă și așa mai departe În toate cazurile, există un postulat (admitere) de recunoaștere a realității adevărate ca valoare adevărată "Speculația" filozofică teoretică se transformă într-o normă practică de comportament, într-un pariu pe valori inferioare, pe forța fundamentului economic Speculația pentru cădere este:) o perversiune a legii corelațiilor de categorii, care spune: cea mai înaltă categorie este o calitate independentă și nouă a ființei, ireductibilă la cea mai de jos; este) o perversiune a legii ierarhiei valorilor, care spune că o valoare mai mică nu poate fi preferată uneia superioare Dar tocmai valorile inferioare sunt convingătoare și populare în special pentru toată lumea; în recunoaşterea valorii primare a "fundamentului economic" Cicikov ar fi fost pe deplin de acord cu Marx iar burghezii francezi cu comunistul rus Lucrul grozav este că scurtajul în teorie și practică va fi întotdeauna cel mai popular În această popularitate este accesibilitatea generală a tuturor tipurilor de materialism și marxism Coborârea este întotdeauna mai ușoară decât ascensiunea - aceasta este legea inerției a naturii umane, linia de cea mai mică rezistență Cu ce încântare învață omul că este descendent dintr-o maimuță, că este doar un animal, numai materie, că iubirea sfântă este doar sexualitate și așa mai departe încurajează efortul Cu ce pasiune si Biblioteca "Runivers" cu ce virtuozitate oamenii dezvăluie tot felul de "lucruri din interior", dezvăluind peste tot interesul și pofta Pentru un lacheu nu există o persoană grozavă, iar pentru un prost, fiecare superior este "un despot care se petrece într-un palat luxos" Care este patosul acestei ciudate sete de înjosire?) Acesta este patosul profanării, care este opusul patosului sublimării, patos al sublimului Patosul profanării trăiește și respiră pe Mefistofele și Piotr Verhovenski ("Demonii" de Dostoievski) Dar aceeași atitudine o găsim la Marx și Freud Ceea ce îi unește pe toți este convingerea că tot ceea ce este sfânt și sublim este doar o iluzie (vezi titlul lui Freud "Viitorul unei iluzii") În acest sens fundamental filozofic, și nu doar colocvial, patosul lui Marx și Freud este patosul profanării De aici dezgustul estetic și etic al marxismului, de aici eșecul absolut al oricărei arte marxiste, de aici și stilul boier al presei ("culak și excese de stânga", "linie generală", "femenie"); arta și etica sunt sublimare, iar marxismul este profanare Esența profanării este de a reduce totul la cele mai de jos motive: religia este frica și interesul preoților; iubirea este sexualitate Ca urmare, nimic nu este sacru și, prin urmare, pasul final: acceptarea crimei Dimpotrivă, esența sublimării este trecerea la forme și niveluri superioare de ființă, un sentiment de sublim, reverență Sublimarea presupune înălțime și

perfecțiune, presupune Supremul Aceasta explică vrăjmășia față de Atotputernicul și aversiunea față de orice reverență în marxism și în fiecare speculație pentru o cădere) Vezi în "Demonii" lui Dostoievski: "Să săpăm munți înalți, vom stinge fiecare geniu din copilărie" Biblioteca "Runivers" Profanare și denunț Cu toate acestea, ni se poate obiecta că, deși blasfemia este dezgustătoare, denunțul are o valoare și chiar o măreție proprie Nu este patosul lui Marx și al marxismului, mai presus de toate, patosul denunțării? Nu a denunțat Marx continuu păcatele burgheziei? Obiecția este legitimă și necesară din punct de vedere dialectic mustrarea trebuie să fie distinsă de blasfemie Mustrarea este lucrarea profeților și este posibilă numai în fața lui Dumnezeu, posibilă numai pentru cel care și-a întors fața către Dumnezeu Profanarea este opera lui Mefistofel și este posibilă pentru cineva care a întors spatele lui Dumnezeu, care este dezgustat de cer ("Să lăsăm cerul vrăbiilor și preoților") Mustrarea are scopul de a aduce o persoană înapoi la Dumnezeu Profanarea are ca scop să îndepărteze o persoană de Dumnezeu Ar fi ridicol să credem că Mefistofel a vrut să-l "denunțe" pe Faust Acesta nu este deloc rolul lui Patosul profetic este ridicol pentru Mefistofel, la fel cum este ridicol pentru Marx Un profet fără Dumnezeu sau un profet care se leapădă de Dumnezeu este patetic și ridicol Scopul denunțului este de a arăta o falsă sublimare, o falsă exaltare, pentru a restabili adevărata sublimare, adevărata exaltare Dar adevărata sublimare este posibilă doar pentru cei care cunosc categoria "înălțat", "sfânt", care îl cunoaște pe Cel Atotputernic, care cunoaște ierarhia ființei și ierarhia valorilor Sublimarea adevărată este imposibilă pentru Marx și Freud, deoarece pentru ei "sublimul și sfântul" sunt iluzii Ar fi ridicol ca Freud să-și denunțe pacienții în sexualitate Este la fel de ridicol pentru Marx să denunţe burghezia ca fiind burgheză, căci asta ar însemna să ceri spiritualitate Este ridicol să o denunți în egoismul de clasă și în lupta împotriva intereselor proletariatului, pentru că în asta tu Biblioteca "Runivers" este expusă natura de clasă a omului Dar cel mai amuzant este să denunți exploatarea! Cuvântul "exploatare" este lipsit de orice semnificație în marxism, precum și în darwinism și în orice viziune cauzal-naturalistă asupra lumii În ceea ce privește "exploatarea", fiecare marxist trebuie să-i strecoare în nas cuvintele lui Spinoza: "Statele mari înghită statele mici după aceeași lege după care peștii mari îi înghit pe cei mici" - aceeași, am putea adăuga, conform căreia kulacii îi înghită pe săraci! Într-o astfel de viziune asupra lumii, problema legii și a dreptății nu se pune, nu există loc pentru valoarea absolută și pentru ideea de libertate, nu există idee de păcat Profeții evrei și Hristos aveau dreptul să vorbească despre exploatare, dar nu și Marx Poza acuzatoare a profetului este obscenă pentru cel care consideră profeția "opiul poporului" A denunța înseamnă a dezvălui "josul", dar "josul" există doar pentru cel care simte "înalt" Cine tăgăduiește sublimul și sfântul, pentru el nu există josnic și păcătos Cum poate da vina pe cineva? Valoarea zgârie-norilor și valoarea sublimului Spinoza a înțeles că naturismul și determinismul nu dau dreptul la "nici plângerea, nici ridiculizarea" Marx nu a putut niciodată să înțeleagă asta Din cauza incapacității totale de a-și realiza premisele filozofice, nici nu vede dilema: fie dreptul de a evalua și de a denunța - fie viziunea asupra lumii a marxismului! Unul îl exclude pe celălalt Marx evaluează, "plânge și ridiculizează" la fiecare pas, dar, neînțelegând ce este evaluarea și neștiind ierarhia valorilor, evaluează fals Biblioteca "Runivers" Valorile, inconștient, sunt recunoscute și aici, dar acestea sunt valori de mărime, nu

măreție, valori ale înaltului (zgârie-nori), și nu ale sublimului, valori ale celui arogant de puternic și nu ale nobilului Primim o religie a puterii, a puterii, a pământului, a pântecului, a prințului acestei lumi, a fiarei Simbolurile biblice, începând cu Turnul Babel, Nebucadnețar și terminând cu fiara apocaliptică, exprimă exact această atitudine a conștiinței Idealul unui colectiv despotic, organizat, universal conducător este expresia modernă a unei astfel de atitudini Poate părea că există și un fel de sublimare aici, dar aceasta este o iluzie: nu există tranziție la nivelurile spirituale superioare ale ființei, ci există doar o creștere și o creștere la același nivel inferior, există o exaltare de sine și autosuflare ("cu propria mână"), dând nu adevărată măreție, ci doar amploare Creștinismul este de partea opusă Ea afirmă valoarea sublimului și nu a înaltului, a sfântului și nu a puternicului; valoarea măreției, nu mărimea (împărăția nu este din această lume, puterea care se realizează în slăbiciune, duhul unui sclav, crucea) Este ușor de observat că acest punct de vedere este mult mai dificil pentru o persoană decât pariul opus pe putere și amploare Sublimarea nu este ușoară, necesită risc, sacrificiu, realizare Valorile inferioare ale economiei și puterii par mult mai puternice și mai de încredere, în timp ce eroismul și sfințenia par riscante și efemere, îndreptându-se constant spre moarte și distrugere Corelația dintre categoriile de ființă și nivelurile de valori O anumită inerție naturală a unei persoane, o dorință constantă de "coborâre", o preferință constantă pentru valorile inferioare ale mamonului, au o bază profundă într-o lege specială de corelare între categoriile de ființă și nivelurile de valoare Această lege, cu toată rigoarea și inexorabilitatea filozofică, a fost formulată de B Hartmann în "Legile categoriale" Se citește după cum urmează: înălțimea unei categorii este invers proporțională cu puterea acesteia Cele mai înalte forme de ființă sunt cele mai complexe, condiționate, dependente și, prin urmare, cele mai slabe și mai fragile; în timp ce formele inferioare sunt cele mai puțin condiționate și deci cele mai necondiționate și puternice Viața umană pe pământ necesită o sumă infinit de complexă de condiții în sens cosmic: o temperatură specială a soarelui, o construcție specială a pământului, prezența apei și a aerului, cu alte cuvinte, cea mai complexă sumă de condiții, care, după cum cred unii astronomi, este cel mai rar și poate singura excepție din univers Dacă chiar și una dintre aceste condiții este zguduită, atunci toate nivelurile și formele superioare de viață se vor prăbuși imediat: cultura va înceta, omul va dispărea, viața organică va dispărea; totusi, pietrele si pietrele de pe pamant, ca si pe luna, vor ramane in continuare, deoarece sunt mult mai puternice, necesita conditii mult mai putine pentru existenta lor În ceea ce privește mecanica atomilor și procesele chimice, ea va rămâne, în general, de neclintit în orice catastrofă mondială, în orice distrugere a pământului, căci stadiul cel mai de jos al existenței fizice și chimice este cel mai stabil stadiu Un alt exemplu: o persoană moare și se transformă într-un cadavru care se descompune; dispar formele superioare de viață psihică și organică, dar procesele fizico-chimice care au loc în cadavru rămân de neclintit Sunt indiferenți la viață și la moarte Nu se tem de nimic, își continuă acțiunea inviolabilă Scheletul este infinit mai solid în simplitatea sa terifiantă decât organismul viu fragil și ingenios construit Existența unei piramide este mai puternică și mai stabilă decât viața unui faraon Aceasta este o lege foarte tristă, ceva de genul entropiei universale Dacă ne gândim serios la asta, atunci vom descoperi legea tragediei universale a ființei, care este amenințată de

un declin general, o coborâre de întoarcere la treptele cele mai de jos, la nebuloasa primitivă Trebuie să salvăm plinătatea nivelurilor superioare ale vieții, înflorirea lor strălucitoare, iar pentru aceasta avem nevoie de un miracol, avem nevoie de un Mântuitor! Aici se deschide o perspectivă izbitoare asupra tragediei cosmice, binecunoscută marilor religii ale omenirii, atât hinduism cât și creștinism Tot ce este sublim, nobil, prețios este în același timp cel mai fragil și mai vulnerabil Omul este mai vulnerabil decât o plantă; o plantă este mai vulnerabilă decât o piatră; o plantă nobilă, precum trandafirul și strugurii, este mult mai puțin tenace decât buruienile și iedera; bacteriile inferioare și mortale au o rezistență incredibilă și o putere de rezistență incredibilă Tocmai cel mai înalt poate suferi și muri, și nu cel mai de jos Mai mult decât atât, este mai ușor să-l ucizi pe Socrate decât pe tiranul Siracuza, este mai ușor să-l omori pe Hristos decât pe Pilat și, de aceea, de ce să nu te înclini în fața prefectului și tiranului, care nu pot fi uciși și care ei înșiși pot ucide pe toți? Așa se ceartă mereu mulțimea, este mereu impresionată de faptul forței, puterii, mărimii Ea pariază întotdeauna pe mai jos, dar mai puternic Respectul pentru orice fel de dictatură și, mai presus de toate, pentru dictatura proletariatului se construiește pe asta: să organizăm proletariatul în așa fel încât nimeni să nu-l poată jigni și să poată face orice Biblioteca "Runivers" jigneste! Respectul pentru stăpânul casei din comedia lui Ostrovsky se construiește și pe aceasta: "Cine te va jigni, părinte? O să jignești pe toată lumea " Istoria eroilor, martirilor, profeților și sfinților este o mare confirmare a legii tragediei, a legii slăbiciunii și fragilității formelor superioare de viață Dar iată ce este deosebit de surprinzător: tocmai când mor, ei sunt deasupra tuturor Aceasta este proprietatea sublimului - el piere cu ușurință, nu se apără, chiar și, parcă, caută moartea, sacrificându-se Mai mult decât atât, dacă această moarte nu ar exista, atunci nu ar exista jertfă și, prin urmare, nu ar exista măreția sfințeniei Astfel, în chiar slăbiciunea nivelurilor superioare, adevărata lor înălțime este, parcă, certificată Este nevoie de o anumită măreție a sufletului pentru a înțelege frumusețea riscului, sacrificiului, distrugerii Numai pentru o persoană nobilă riscul este o "faptă nobilă" Unii oameni o înțeleg imediat, alții niciodată Așa este eternul și universalul Cicikov Pentru el, forța formelor inferioare de ființă este întotdeauna mai valoroasă decât efemeritatea și fragilitatea celor superioare, un pițigoi în mână este întotdeauna mai valoros decât o macara pe cer El va respinge mereu eroismul cu argumentul irezistibil pe care l-a folosit soldatul anecdotic: "Mai bine să fii laș o jumătate de oră decât să fii mort toată viața mai târziu" Marea majoritate recunoaște întotdeauna securitatea, puterea, puterea și bogăția ca fiind mai de încredere și mai valoroase decât sfințenia, eroismul, frumusețea și măreția Dar dacă puterea și bogăția sunt asociate cu criminalitatea? Aici încep deja ezitările: nu este atât de ușor să accepți o crimă Dar ezitarea nu este lungă: crimele de succes, și mai ales crimele colective, sunt ușor de uitat: învingătorii nu sunt judecați și vai de cei învinși! Nu mai există o vorbă imorală și anti-creștină Dar tocmai această zicală - "câștigătorii nu sunt judecați", aceasta este o admirație involuntară pentru fapt și C-Library "Runivers" Loialitate și magnitudine - se află la baza tuturor judecăților bolșevice, care sunt acceptabile pentru orice fel de moralitate, dar nu și pentru creștin Ei spun: da, nu există libertate, dar există multă construcție Aceasta înseamnă: spiritul este stins, dar materia înflorește; personalitatea este ucisă, dar mașina trăiește Este

posibil să ne îndoim de evaluarea unui astfel de mod de viață din punct de vedere creștin? "Câștigătorii nu sunt judecați" este o denaturare clasică a judecății morale Tragedia ființei și depășirea ei relativă Această lege ciudată, că cel mai înalt, cel mai nobil este cel mai fragil și mai distructibil, exprimă tragedia ființei El ne întâlnește la fiecare pas în viața de zi cu zi Așa că ascult ceasul bunicului meu și sunt uimit de ritmul exact al inimii lor de oțel Sună și va continua să sune atunci când inimile vii ale proprietarilor au tăcut de mult și vor tăce Există o tragedie profundă în hainele care au aparținut celor dragi decedați: nemurirea acestor zdrențe neînsemnate este ciudată în comparație cu fragilitatea și moartea ființelor pline de sens infinit Dar soarta fiecărei tragedii și a fiecărei suferințe ne aduce în mod misterios mai aproape de tragedia Golgotei și pentru că crucea și Golgota sunt expresia cea mai completă a esenței și profunzimii tragediei În soarta tuturor, pe măsură ce se apropie de tragedia autentică, există o asemănare uimitoare cu soarta lui Hristos: începând cu aceste haine rămase, despre care străinii "trag la sorți", și terminând cu trădarea elevului, batjocorirea mulțime și "Părăsirea lui Dumnezeu" în momentul celei mai înalte isprăviri Cine nu cunoaște deloc tragedia, Hristos nu-i spune nimic Există tragedie în fiecare "lacrimă umană", dar culmea și limita tragediei nu stă în boală, moarte- Runiverse Library ty și suferință (cum credea Buddha), ci în triumful răului și umilirea binelui Pe cel mai divin se scuipă Cel mai înălțat (Dumnezeu însuși) este sortit celei mai joase soarte Omul-Dumnezeu este răstignit Aceasta este adevărata tragedie Dacă acesta este ultimul și etern cuvânt al "necesității" fără sens, atunci totul s-a terminat, atunci nu merită să trăiești, să te străduiești și să acționezi, atunci nu poți accepta lumea, așa cum credea Dostoievski, atunci nu poți accepta pe Dumnezeu, așa cum credea Iov Dacă ar fi așa, atunci orice tragedie (și, în esență, comunismul) ar ucide sufletul Dar tragedia nu ucide, ci purifică și înalță, chiar încântă Acesta este miracolul tragediei: cum poate tragedia, adică distrugerea și moartea, să se bucure și să fie frumoasă? De ce să mergi la teatru să verse lacrimi? Strania dialectică a tragediei constă în faptul că ea transformă moartea eroilor și a martirilor în victorie, că transformă sfârșitul în începutul altceva - că în "deznădejde" anticipează ieșirea Ieșirea, transa, este marele act al tragediei Tragedia, parcă, iese din viață, din planul cotidianului și al vieții cotidiene Există o bucurie ascunsă și un extaz în asta Totul, tot ceea ce amenință moartea, Căci inima muritor ascunde plăceri inexplicabile, Nemurirea, poate, este un gaj Bucuria constă în faptul că în tragedie (precum și în umor), spiritul, adică adevăratul sine profund, își experimentează și realizează pentru prima dată demnitatea regală, libertatea sa absolută de toate nivelurile inferioare ale ființei, de orice natura, din orice necesitate Dar aceasta este o demnitate deosebită și o libertate deosebită: aparține doar celor care sunt gata să treacă prin tragedie, care au curajul absolut să nu tremure pe viață Cine nu se teme de "amenințarea cu moartea" - Biblioteca "Runiverse" căreia i se oferă "garanția nemuririi" Și oricine "își păstrează sufletul (viața) îl va distruge" În Numirea omului, Fichte a exprimat această libertate a spiritului, ridicându-se deasupra tuturor categoriilor de natură El face apel la necesitatea firească: poți să-mi distrugi trupul, să mă arunci pe munți înalți, să mă ștergi de pe fața pământului, dar nu poți face nimic cu liberul meu arbitru, cu da sau nu meu liber, care continuă să sune pentru totdeauna în chiar moartea mea! Iată conștiința prometeică a spiritului în tragedie Dar este dat doar celor care

împărtășesc soarta Dumnezeului suferind Spiritul deschide aici tărâmul ideal etern al semnificațiilor, căruia îi aparțin el însuși și aprecierile și afirmațiile sale ideale Lasă Romeo și Julieta să piară, dar sensul etern al iubirii lor și armonia eternă a individualităților lor rămân neschimbate, în ciuda, sau mai degrabă, datorită morții lor Lăsați-l pe Socrate să moară, dar semnificația veșnică a înțelepciunii sale și tema veșnică a soartei sale sunt tocmai imortalizate de moartea sa Puterea tuturor consta în faptul că în "amenințarea cu moartea" au găsit "garanția nemuririi", în faptul că și-au spus "da și nu" odată pentru totdeauna: "da" iubirii lor și altarele lor; "nu" - tuturor forțelor și contracarărilor lumii și oamenilor Așa este nemurirea eroilor, a martirilor și a sfinților Constă în semnificația eternă a sensului lor, în victoria constantă a idealului lor Creștinismul însuși este un argument istoric puternic care arată că înfrângerea (crucea) poate însemna victorie ("prin aceasta vei birui") Credința creștină în solubilitatea absolută a tragediei Oricât de maiestuoasă este o astfel de forță ideală, o asemenea depășire a tragediei prin nemurire, una dar nu constituie ultimul cuvânt al creştinismului La urma urmei, până la urmă ar fi nemurirea memoriei eterne, doar păstrarea și mântuirea ideală a tot ceea ce este valoros într-un alt plan al ființei, "în lumea următoare", în tărâmul ideilor lui Platon, în "locul deștept" al lui Plotin " "Această lumină" ar rămâne lăsată la moarte și la distrugere, netransformată și nemântuită Împărăția lui Dumnezeu avea să rămână în ceruri, dar nu pe pământ Pentru creștinism, o astfel de victorie "ideală" nu este suficientă: este dezintruparea Logosului și contrazice ideea de întrupare și înviere Triumful ideal, care este trăit în tragedie, trebuie să se transforme într-un adevărat triumf Moartea, pierzania, suferința, crucea nu sunt ultimul cuvânt pentru creștinism Victoria ideală a martirului și sfântului și "memoria veșnică" a lui nu este, de asemenea, ultimul cuvânt Numai adevărata Înviere a lui Hristos și adevărata transformare a lumii întregi este ultimul cuvânt Aceasta înseamnă: ceea ce merită viață -> va trăi; ceea ce nu poate muri nu va muri Altfel, nu se poate afirma religia absolutului dezirabil, religie care promite împlinirea tuturor speranțelor prețuite ale omului, care promite că "orice lacrimă omenească va fi ștearsă" Se poate admira măreția unui martir și a unui sfânt, se poate ruga pentru el, dar nu se poate dori ca martirii să fie mereu chinuiți și Dumnezeu-omul mereu răstignit Este imposibil să elimini din inima omului dorința unei victorii complete și puternice a tuturor valorilor și altarelor, întruchiparea lor pe pământ și în întregul cosmos ("Vino Împărăția Ta") Credem în victoria finală a binelui și în autodistrugerea internă a răului și nu putem să nu credem Nu este nimic arbitrar în această credință; ateii cred, de asemenea, în realizarea idealului lor, ca "credincioșii", doar ei se bazează pe cel mai de jos, pentru ca acesta să fie mai de încredere și mai durabil Cel care pariază pe mai înalt, trebuie să aibă curajul să-și asume riscuri, dar nici nu poate renunța la credința în victorie Neîncrederea totală face imposibilă orice acțiune Imposibilitatea totală a dorințelor ar trebui să justifice o altă religie: nu religia absolutului dezirabil (creștinismul), ci religia renunțării absolute la toate dorințele (budismul) Toată creativitatea este spirituală și este credință în biruința spiritului, în supunerea categoriilor inferioare de către cele superioare, în subjugarea naturii prin libertate Dacă ar fi existat o singură lege a slăbiciunii a tot ceea ce este mai înalt, atunci totul mai sus ar fi fost distrus cu mult timp în urmă și chiar, de fapt, nu

ar fi putut apărea deloc Dacă ar exista doar legea entropiei, precum legea răcirii universale și ecuația cosmică a temperaturii, atunci viața ar fi pur și simplu imposibilă Căci viața este construită pe legea exact opusă: pe încălzire, spre deosebire de răcire, pe crearea contrastelor, spre deosebire de ecuația generală a temperaturii Iar viața duhovnicească este construită pe o lege direct opusă: nu pe scădere, ci pe sublimare, pe posibilitatea de tărie, tărie și biruință a celor înălțați și sfinți, pe posibilitatea venirii Împărăției lui Dumnezeu Dacă sfințenia și puterea ar fi pentru totdeauna și fundamental separate, atunci viața spiritului, adică sublimarea, creativitatea, întruparea, ar fi fundamental imposibilă Sfințenia și blândețea sunt separate la fiecare pas în viață și în istorie, aceasta este tragedia ei, dar până la urmă sunt una și vor fi unite Aceasta este esența credinței, căci Dumnezeu este Sfântul Puternic, Sfântul Nemuritor Dumnezeu este ceea ce există "în final" și ceea ce trebuie să fie "în final", Alfa și Omega Creștinismul crede că Dumnezeu este Sfântul Puternic și, prin urmare, biruința Sfântului și înălțat Biblioteca "Runivers" prevăzută în cele din urmă, este încorporată în cea mai profundă esență a spiritului Dar doar "la final", și nu la fiecare pas și imediat, nici la orice punct de mijloc al vieții și istoriei, între început și sfârșit, și între Alfa și Omega Poporul rus crede că "Dumnezeu vede adevărul, dar nu îl va spune curând" - uneori, totuși, El îl spune foarte curând, chiar imediat ("orice crimă se răzbună pe pământ", a gândit Goethe), dar uneori "cerurile sunt tăcută" până în momentul pentru ca mai târziu cei mai puternici și îngrozitori să-ți spună cuvântul: Răzbunarea este a mea și eu voi răsplăti! Adesea oamenii nu știu cum sau nu vor să audă cuvântul devastator al Zeității care sună în istorie Doar profeții o pot auzi cu adevărat și numai ei au curajul să o exprime oamenilor, pentru care sunt lapidați, pentru că acest cuvânt este adesea insuportabil pentru o persoană Măreția creștinismului și a evreilor antice constă în faptul că ele ridică spiritul uman la punctul culminant al judecății etice, dezvăluind o dialectică aparte a evaluării Iată cele două principii ale lor: În primul rând, capacitatea de a înțelege și de a vedea nesemnificativul în ceea ce domnește și triumfă, capacitatea de a vedea absența măreției în mărime (în colosal) Aceasta este dialectica Vechiului Testament a profeților, care distruge valoarea Turnului Babel și a lui Nabucodonosor A fost pe deplin acceptată de Hristos, care, totuși, stabilește un alt principiu, nou Al doilea principiu: capacitatea de a aprecia sublimul, chiar dacă a fost umilit, capacitatea de a-l recunoaște pe Rege în "viziunea unui sclav" Abilitatea de a-L vedea pe Dumnezeu în Cel care "atârnă de copac" Aceasta este o altă dialectică, dialectica Noului Testament, dar presupunând prima Filistinismul spune: "Câștigătorii nu sunt judecați", iar profeții nu fac altceva decât să-i judece pe învingători Filistinismul spune: "Învingătorii nu sunt judecați", în timp ce creștinismul afirmă: prințul acestei lumi este condamnat Biblioteca "Runivers" Dar dialectica Vechiului și Noului Testament merge mai departe: leagă condamnarea ideologică cu condamnarea reală; aprobare și consacrare perfectă cu biruință reală Dialectica profeților afirmă că orice fals triumf, falsă exaltare, aroganță, este distrus în interior și necesar Dialectica creștinismului afirmă că fiecare umilire a sublimului, fiecare moarte a divinului și a sfântului, va dărui biruință și înviere Ambele momente dialectice sunt consacrate de Hristos: dați jos pe cei puternici de pe tronurile lor și înălțați pe cei smeriți! Tragedia constă doar în faptul că în istorie, în planul temporar, trecător, de mijloc al ființei, vedem dezbinare

constantă, conflict, antinomia măreției și puterii, sfințenie și putere Și numai cei care cunosc această despărțire (cum au știut Iov și profeții și Hristos) pot depăși această antinomie, nu se teme de ea și, în același timp, cred în depășirea ei finală Cel mai înalt principiu al vieții și al creativității este antinomic și tragic: să cunoască slăbiciunea și fragilitatea sublimului și sfântului și, riscând moartea, să caute victoria și puterea Nu căuta niciodată putere și putere, renunțând la înălțimi, ci, păstrând orice aspirație pentru cele mai înalte sanctuare și valori, caută întărirea și eforturile lor, știind că orice eșec în sublimare este un fel de succes, există un gest eroic care arată în sus și anticipează realizare finala Creștinismul are propria sa dialectică a victoriei tragice: "Vei învinge cu asta", "nu va trăi, decât dacă moare", moartea este călcată în picioare de moarte ("negarea tăgăduirii"), cel care se sacrifică câștigă Antinomia sfințeniei și a puterii este rezolvată în Dumnezeu, căci numai El este unitatea tuturor contrariilor El singur este Sfântul Puternic Credința în solubilitatea absolută a tragediei (credința în Paraclet, "Mângâietorul") este esența creștinismului Fara ea Biblioteca "Runivers" viata imposibila "Mângâietorul" este "datorul de viață" Dar rezolubilitatea absolută, sau rezoluția în Absolut, poate însemna imposibilitatea relativă de rezolvare sau absența unei soluții în termeni de ființă temporală relativă "Dumnezeu vede adevărul, dar nu îl va spune curând", dar El îl va spune în cele din urmă Biblioteca "Runivers" VII DOUĂ CĂI DE MÂNTUIRE Înțelepciunea și simbolul mântuirii Filosoful trebuie în primul rând să-și dea seama de apartenența sa la numărul oamenilor care caută constant piatra înțelepciunii, "piatra filosofală" Fiecare om de știință este tentat să încerce să găsească această piatră în propria sa ramură de cunoaștere - în chimie, în matematică, în mecanică, în biologie și, în sfârșit, în timpul nostru, în psihologie Dar acest lucru nu este niciodată posibil, pentru că înțelepciunea, Sophia, în unitatea sa atotcuprinzătoare, în reflectarea sa finală și deciziile finale, depășește limitele fiecărei științe particulare "Piatra filosofală" nu poate fi găsită decât de către filozofie, care poate folosi în scopuri proprii toate descoperirile științelor private cu toate invențiile lor tehnice Știința pozitivă, construită pe legea cauzalității, "cauzală", este complet incapabilă să se ocupe de problema scopurilor finale și să ofere oamenilor un răspuns la întrebarea sensului ultim al vieții O invenție tehnică presupune întotdeauna un sistem de valori (axiologie), presupune valori care sunt recunoscute tacit Știința medicală și psihanalitică nu are axiologie Extrage valori individuale din ierarhia generală a valorilor, cum ar fi sănătatea, starea "normală" trup si suflet Dar nu se știe ce înseamnă să fii "normal", pentru că nu se știe care este exact "norma" unei persoane Răspunsul la această întrebare depinde de ceea ce vrea o persoană să fie și de ceea ce ar trebui să fie În orice caz, nu este "normal" ca o persoană să se gândească doar la sănătate Pentru decizia și înțelegerea finală, trebuie să îmbrățișăm plenitudinea sensului și - în mod clar sau vag, conștient sau inconștient - să asumăm întregul sistem de valori și toată ființa La urma urmei, înțelegerea este un cadru în relație cu "întregul", cu "simbolul" atotcuprinzător al Absolutului, cu cea mai înaltă "coincidență a contrariilor" Cu toate acestea, ultima întrebare despre sensul vieții reiese atunci din adâncul conștiinței de sine, când "eu" se află într-o contradicție tragică, când întâlnește prostie, non-fericire, non-dreptate Rezolvarea unei contradicții tragice nu este dată de logică, teorie științifică sau tehnică; nu se poate realiza prin intermediul gândirii științifice,

conștiinței raționale Pentru aceasta este nevoie de mântuire (mântuire), venită din lumea cealaltă, transcendentă, din împărăție, care "nu este din lumea aceasta" Toate marile religii sunt religii ale mântuirii, pentru că din valea vieții, din suferință, din conflict tragic, vine setea de mântuire În sine, o astfel de mântuire și mântuire dintr-o contradicție tragică, de la "deznădejde" (aporie), unde nu există cale de ieșire, este trăită ca ceva miraculos, ca un fel de "revelație" Soluția vine din ultima unitate ascunsă a Absolutului cu noi, vine de la "Dumnezeul ascuns", Care există "în spatele zidului contrariilor" și leagă în mod miraculos contrariile, astfel încât, în ciuda luptei lor, ei să nu se poată distruge unul pe altul - chiar și pentru ca această luptă să fie neașteptată-Biblioteca "Runivers" este dat să se transforme în armonie, căci "cea mai frumoasă armonie se naște din contrarii" (Heraclit) O astfel de permisiune nu este niciodată rațională: este religioasă, pentru că se obține prin legătura noastră (re-li-gia - legătura) cu transcendentul, prin sentimentul nostru de dependență de Absolut Dar acest sentiment de dependență în multele sale semnificații - sentimentul înrădăcinarii noastre în Absolut nu poate fi exprimat altfel decât cu ajutorul unui simbol misterios cu multe semnificații Numai în acest fel supraconștiința se poate adresa conștiinței și subconștientului și numai așa poate Tatăl cel dincolo de lume să vorbească cu Fiul său al acestei lumi Înțelepciunea simbolică a cuvântului mântuitor, însă, nu este clarificată de nicio cunoaștere rațională, ci se realizează doar prin perspicacitate, este explicată prin profeție filozofică, pentru dragostea înțelepciunii divine, filosofia însăși, este o "oglindă" în care înțelepciunea mântuitoare , deși "misterios" "parțial", apare totuși Intuiția și dialectica sunt metoda filozofiei Simbolul misterios al mântuirii este surprins intuitiv în varietatea infinită a posibilelor sale manifestări și apoi dezvoltat dialectic în toată ambiguitatea și polisemia sa antinomică Filosofia se ocupă întotdeauna de unitatea supremă și de antinomii, de Absolutul și de coincidența contrariilor Prin urmare, Hegel are dreptate când spune că obiectul filosofiei este același cu obiectul religiei Înțelepciunea trebuie căutată acolo unde filosofia intră în contact cu religia Acesta este tărâmul infinitului, al necondiționului, al Absolutului, unde se nasc contrariile și începe dialectica Dialectica este arta de a trata contrariile, descoperirea și rezolvarea antinomiilor Toată lumea, govo-Biblioteca "Runivers" care vorbește despre "coincidența contrariilor", intră în domeniul care este supus competenței filozofiei, intră chiar și atunci când găsește cutare sau cutare problemă dată în propria știință Două instalații Dialectica tragediei Toate marile religii, așa cum am spus, sunt religii ale mântuirii (mântuirii), adică ale rezolvării unei contradicții tragice, antinomia fundamentală a vieții Dacă înțelegem și experimentăm intuitiv "crezurile" lor în toată profunzimea și plenitudinea lor, atunci atacăm imediat cea mai profundă contradicție dintre lumea europeană și cea asiatică, între ideea hindusă și creștin-elenică a mântuirii Vedem a priori că în raport cu contradicția tragică sunt posibile două soluții, două atitudini diferite: Scăpați de contradicție, scăpați de ea, scăpați de contradicția completă a lumii, transformând astfel lumea contrariilor într-o "iluzie" Aruncă-te într-o adevărată contradicție, în lupta contrariilor, ca un erou tragic care luptă împotriva forțelor care îi sunt opuse, fără teamă de moarte, cu convingerea fermă că va "învinge" orice înfrângere, și cu un speranța care împlinește toate cele mai prețuite dorințe Aici, în al doilea cadru, există presupunerea că orice

contradicție reală este fundamental rezolvabilă, dacă nu aici și acum, atunci în "lumea cealaltă" Aceasta este atitudinea creștin-elenică Îl găsim opusul în hinduism: contradicțiile vieții și ale lumii sunt fundamental insolubile Implementați anti-biblioteca "Runiverse" pozitivitatea și lupta cu ele înseamnă să te încurci în contradicții și să suferi în ele Hinduismul spune că ar trebui să te eliberezi de ele și să te eliberezi de ele Deja experiența de bază a tragicului îmbracă în sufletul indian alte forme decât în cel creștin, evreu și elen, căci există diferite niveluri, diferite etape ale tragediei Fiecare lacrimă este tragică în sine, la fel ca fiecare întristare și fiecare suferință (de aceea Apocalipsa spune că "Dumnezeu le va șterge fiecare lacrimă din ochii lor") Dar există lacrimi diferite și grade diferite de tristețe Buddha a reprezentat tragicul sub formă de boală, bătrânețe, moarte Inevitabilitatea suferinței și a morții în rândul hindușilor este experiența de bază a tragicului; s-au ridicat la acest stadiu, care, însă, nu este cel mai înalt stadiu al tragediei Este și mai tragic să suferi pe nedrept și să mori ca Prometeu, Socrate, Iov și Hristos Aici tragicul se simte și mai profund Te străduiești să trăiești - dar trebuie să mori; Dacă vrei să fii sănătos și vesel, trebuie să suferi Aceasta este o contradicție tragică, dar mai există una mai profundă, cea pe care Socrate o formulează în Apologie: o persoană care merită cel mai înalt respect este condamnată la moarte! Ne apropiem de culmea tragediei atunci când gradul de nedreptate se ridică: aceasta este suferința și acuzația unei persoane nevinovate, a unei persoane respectate, a unui sfânt - și în cele din urmă a Omul-Dumnezeu! Aceasta este limita tragediei: călcat, umilit și distrus cel mai valoros, sfânt, divin Punctul culminant al tragicului este Golgota Aici, sufletul creștin găsește un arhetip, un prototip al unui Dumnezeu suferind, un arhetip al unei situații tragice Toate experiențele tragice ale omenirii, parcă în centrul atenției, sunt concentrate în acest paragraf - nedreptatea curții, răutatea gloatei, inchiziția este sacră Biblioteca "Runivers" slujitori, neînțelegerea a tot ceea ce este sublim și dumnezeiesc în "Fiul Omului", și în final, infidelitatea și trădarea ucenicului și, în concluzie, părăsirea de Dumnezeu și tăcerea cerului Contradicția tragică din acest caz limitativ este insuportabilă pentru om și, prin urmare, aici, în acest moment, trebuie găsite rezoluția și "mântuirea" Pentru a explica cum este posibil acest lucru, trebuie în primul rând să ținem cont de caracterul paradoxal profund al tragediei: în loc să zdrobească complet sufletul, tragedia dă naștere unui sentiment de "mântuire", un "catharsis" greu de definit (purificare) În adâncul sufletului, însă, subtil, există întotdeauna mângâiere Spiritul Paraclitului (Mângâietorul) plutește peste tragedie, dar ca ceva de neînțeles și necunoscut Curajul nu se pierde în tragic, ci doar încordat și accentuat, ridicat la ceva necunoscut, așa cum se întâmplă cu perspicacitatea - de unde și sentimentul sublimului Semnificația acestui fenomen special este următoarea: o rezolvare fundamentală a contradicției este asumată și anticipată Din transcendent se naște un nou simbol de înțelegere Astfel, în tragedie, se poate descoperi o dialectică minunată: soarta tragică insuportabilă este purtată și îndurată de eroul tragic, sfântul martir, Dumnezeul suferind Nu se înclină și nu își ia zborul - se opune valorilor mai mici și non-valorilor cu cea mai mare valoare a sa Voința dreaptă nu poate fi distrusă de nedreptate Cu cât nedreptatea este mai mare, cu atât mai înălțată este voința sfântă care suferă pe nedrept În condamnarea lui Socrate și în moartea sa, cea mai mare rușine umană se îmbină cu cea mai mare glorie a lui Pe înălțimile Golgotei, cea mai

profundă cădere a omenirii este unită cu cea mai înaltă "justificare" și glorificare în Dumnezeu-Omul Biblioteca "Runivers" Chiar în momentul în care Dumnezeu a putut spune că S-a pocăit că a creat omul, El a putut spune și că nu trebuie să se pocăiască de acest lucru Aceasta este "mântuirea" în sensul mântuirii și îndreptățirii: divinul "Să prevaleze dreptatea!" nu ar trebui să însemne: "Să piară lumea", "Să piară omul" Există valori care răscumpără tot ceea ce are o valoare negativă Acesta este primul sens de "curățare" a tragicului: tragicul coincide cu esențialul și neesențialul, cu sensul și fără sens, valoros pozitiv și negativ - măreția și nesemnificația omului O oarecare consolare este deja cuprinsă în faptul că totul nu poate fi transformat în prostie și valoare negativă, că deznădejdea deplină și resemnarea sunt nefondate, că în acest fel condamnarea finală a ființei ("să piară lumea, să piară omul!") poate fi respins, deoarece sublimul, sfântul, cel dincolo de lume este mereu prezent într-o situație tragică Cu toate acestea, aceasta este o consolare tristă, deoarece "lumea ideală" este întotdeauna acolo, dar numai "în măsura în care nu există" (Fichte) Adevărat, sfânt, de altă lume, toate acestea sunt "doar o idee" Iar atunci când cel căruia îi este deschisă contemplarea ideii și care el însuși are dreptul să ia socoteală cu întruchiparea ei coboară în peștera întunecată a lumii noastre pentru a-i elibera pe prizonierii care stau în lanțuri și a-i duce în lumina soarelui, înșiși acești prizonieri l-au ucis, așa cum a fost cazul lui Socrate Căci cel care este în conflict cu toate condițiile de viață ale prizonierilor este în conflict tragic cu tot ce găsește în peșteră Dacă Dumnezeu vrea să coboare într-o lume care este "tot în rău", El Însuși trebuie să se teamă !) Dar în principiu și în comic, așa cum au simțit-o Socrate și Aristofan în Sărbătoarea Biblioteca "Runivers" da si mor Totuși, aceasta nu este o rezolvare a contradicției, întrucât "Dumnezeul suferind", Dumnezeul muritor, este o contradicție Dumnezeu este binecuvântat și nemuritor De aceea El trebuie să învie din nou și să "înlăture" tragica contradicție a suferinței, morții și păcatului; El trebuie să "îndepărteze" el însuși "lumea care zace în rău" pentru a arăta Împărăția, care "nu este din lumea aceasta" Sublimare și sinteza Noţiunea de "sublatie" găsită de Hegel, cu frumoasa ei ambiguitate dialectică , indică deodată ambele căi ale mântuirii Mântuirea hindusă este "sublatie" cu contradicția ei tragică în sensul anihilării ei, al transformării lumii într-o fantomă Opusele contradictorii se transformă într-o iluzie Mântuirea creștină este "înlăturarea" lumii în sensul menținerii lumii la un nivel superior, în sensul transformării și "îndumnezeirii" acesteia Mântuirea aici este exaltare, sublimare Sublimarea (în greacă "anagoge") este o categorie filozofică fundamentală care și-a găsit prima interpretare strălucită în ideea de Eros platonic și a primit o expresie diferită, mai sobră de la Aristotel în conceptul de formă și materie Atât tradițiile platonice, cât și cele aristotelice au supraviețuit și au fost folosite de-a lungul Evului Mediu Cunoscuta zicală a lui Toma d'Aquino: "Harul nu distruge natura, ci desăvârşeşte" conţine deja principiul sublimării Alexander de Gall folosește aceeași expresie: "Ridicarea (sublimarea) unei ființe raționale deasupra naturii" doctrina lui Aristotel a ordinii ierarhice a formelor si) Cuvântul german "aufheben" înseamnă "creștere" și "salvează" și "distruge" Biblioteca "Runivers" despre ridicarea lor a fost fundamentată dialectic și aprofundată de Hegel Este cuprinsă în principiu în doctrina sa a "sublației" în sensul "ascensiunii" categoriilor inferioare și trecerii acestora la cele superioare Nietzsche a înțeles și apreciat perfect categoria

sublimării, mai ales în aplicarea ei etică, și a folosit cuvântul "sublimare" în scrierile sale Această tradiție o găsim în prezent în învățătura lui Nikolai Hartmann despre structura ierarhică a sistemului de categorii Freud are mare dreptate când folosește conceptul de "sublimare" în teoria și practica psihanalizei, și mai ales în referirile sale la Erosul platonic Dar în acest caz este imperativ să acceptăm această categorie în sensul ei cel mai profund și pozitiv, așa cum a fost stabilit de marea operă dialectică a filosofiei Dar asta nu este ceea ce vedem la Freud De aceea ideea de "sublimare" a devenit un cuvânt popular în rândul publicului interesat de psihanaliză și poate fi interpretată cu ușurință filozofic în sensul pozitivismului brut, care reduce toate mișcările cele mai înalte ale sufletului uman la dorințe sexuale, explicând totul cu cuvintele: "nimic altceva decât " (degradarea speculației pe care o vedem în marxism) Astfel ajungem la ceea ce este opusul sublimării filozofice Imposibilitatea reducerii celui mai înalt nivel categoric la cel mai mic dintre cel mai jos pentru a explica cel mai înalt este principiul de bază al independenței calitative a fiecărui nivel Ce înseamnă "exaltat"? Ce este forma superioară și care este forma inferioară? Ce căutăm și ce găsim în "înălțarea" sufletului? Toate aceste întrebări nu găsesc răspuns la Freud Interpretarea populară a "sublimării" ascunde și liniștește filozofia și psihologia importante probleme logice Prin urmare, Jung are toate motivele să nu se oprească asupra interpretării populare a "sublimării", ci să continue analiza pentru a determina ce anume ar trebui să fie înțeles prin "sublimare" Aderând la sobrietatea interpretării aristotelice, Jung spune: ar trebui să se caute o cale de mijloc, adică o ieșire din "aporie", din "deznădejde", din situația contradictorie Este extrem de dificil să găsești o astfel de cale de ieșire, deoarece aceasta este rezolvarea unei contradicții, unde "nu există a treia cale" Această "a treia" care nu este dată și care pare imposibil de găsit, mai trebuie găsită - și va fi o sinteză complet nouă de forțe opuse sau direcții contradictorii Aceasta este o artă deosebită, o descoperire care depășește stratul contrariilor în competiție, suprafața contradicției - cu scopul, într-o altă dimensiune, de a găsi o sinteză imposibilă la nivelul anterior Și această nouă sinteză, la fel ca și noua treaptă, se numește superioară doar pentru că aici se păstrează toate forțele și elementele pozitive care erau anterior în conflict și în același timp intră într-o nouă combinație, care rezolvă contradicția Aceasta este sublimarea sau deschiderea unei forme superioare Fără "calea de mijloc" ca ieșire, fără unitatea contrariilor, fără "abordarea dialectică", este imposibil de înțeles și de evaluat practic sublimarea Psihologia analitică modernă vrea să aducă și o "schimbare" sufletului, adică să depășească conflictele mentale Astfel ea se pune pe terenul "problemei mântuirii"; pentru că el caută o soluție la o contradicție tragică primul suflet str- h) Relația spațială de "înălțime" înseamnă aici doar următoarele: nivelul "superior" cuprinde și conține "inferior", presupune "inferior", dar nu invers Biblioteca "Runivers" se străduiește pentru mântuire și "mântuire", dar și alte sfere ale ființei pot suferi în contradicții tragice Există catastrofe cosmice, precum și conflicte biologice, sociologice, juridice, etice, naționale Sufletul are propriile moduri de a-și modera disonanțele, de a le prelua și de a le transforma în propriile sale experiențe tragice Nedreptatea este aceeași tragedie spirituală ca statul și legal Același principiu al contradicției tragice este principiul determinant atât pentru macrocosmos, cât și pentru microcosmos Opusul și contradicția nu sunt

categorii psihologice, ci principii ontologice universale aplicabile în toate domeniile ființei și cunoașterii (și, prin urmare, în psihologie) Cine vorbește de opoziție și contradicție intră în procesul dialectic și în domeniul filosofiei Mai este și problema tragediei , Trei tipuri de relații de contrarii Este imposibil de înțeles sensul contradicției tragice și rezolvarea ei fără a dezvălui întreaga problemă a contrariilor Este problema de bază a filosofiei, atât indiană, cât și eleno-europeană Această problemă este pusă în rândul hindușilor în miturile filozofice ale Ridvedei (X,) și în toate Upanishad-urile și își găsește formularea finală în marile sisteme filozofice ale Indiei Cel mai vechi prototip, arhetipul nașterii contrariilor înseamnă unul) deoarece aceasta este aceeași idee de dreptate, după Platon, care este scrisă cu majusculă în stat, cu o literă mică în suflet Biblioteca "Runivers" timpul și nașterea filozofiei Dialectica europeană începe cu selecția obiectelor din "nelimitat" Anaximandru, precum și din tabelul pitagoreic al contrariilor Principiul "separarii" de J Boehme, "separarii", "medierii" de catre Fichte si pur si simplu tot ceea ce este desemnat de particula greceasca "dia" (prin), sta la baza intregii fiinte si gandiri În logică, A este conceput doar "prin" non-A Acest principiu cel mai elementar conține deja toate problemele complexe ale dialecticii în dezvoltarea sa de la Heraclit, prin Platon și Aristotel, până la Jacob Boehme, Kant, Fichte, Schelling și Hegel Ultimele mistere ale ființei sunt întotdeauna antinomice Antiteza și sinteza formează tema eternă a filosofiei și nimic aici nu a fost hotărât definitiv nici de pe vremea lui Aristotel, nici de pe vremea lui Hegel "Coincidența contrariilor" conține câteva miracole și revelații În domeniul problemei opoziției, în domeniul polarității și al contradicției, noi descoperiri sunt posibile cu ajutorul dialecticii filozofice Pentru subiectul nostru, este suficient să evidențiem trei tipuri (aspecte) ale relației contrariilor Coincidența indiferentă a contrariilor Toate contrariile sunt "legate prin scopuri", așa cum spune Platon, dar această legătură este diferită: pe de o parte, este iresolubil fermă, eternă, are un caracter ontologic dat; dar, pe de altă parte, este rezolvabil, mobil, dat Aceasta include astfel de opuse ca parte și întreg, nord și sud, cauză și efect, substanță și accident, pozitiv și negativ De asemenea, opusele spațiu-timp, precum "acolo și aici", "acum și atunci", aparțin acestui grup de corelații de contrarii L-am numit grupul "coincidenței indiferente a contrariilor", pentru că contrariile de aici coincid, nu din Biblioteca "Runivers" Și anume: o "parte" este întotdeauna o parte a întregului, la fel cum o "cauză" este întotdeauna cauza unui efect Legătura contrariilor aici este fermă și neschimbătoare și nu există diferențe calitative sau cantitative în legătură Această conexiune este dată, iar contrariile nu au nevoie să se adapteze unul la altul și să aibă grijă unul de celălalt În acest sens, sunt conectați "indiferent" Dar există alte două feluri de conexiune, care nu formează o legătură stabilă, ci sunt o activitate dinamică de interconectare; din această cauză contrariile nu coincid indiferent, ci se adaptează constant unul la altul, se îngrijesc unul de celălalt, intrând într-o luptă sau luptă spre reconciliere Respingerea contrariilor sau lupta contrariilor Exemple separate sunt de prisos aici, deoarece întreaga "lumea zacă în rău" le oferă în cantități mari Toate conflictele din lumile exterioare și interioare, precum și conflictele dintre ele, aparțin acestui tip de relație de contrarii Și întrucât acest moment al dezvoltării dialectice a contrariilor se găsește peste tot, Heraclit ar putea spune că lupta este părintele tuturor lucrurilor Și în acest tip de relație de

contrarii, ei sunt legați, chiar înlănțuiți unul de celălalt, dar legătura lor este impermanentă și nu lipsită de mișcare; sunt legați împreună nu prin "indiferență", ci prin "ura" "Opușii se anulează unul pe altul", așa cum spune Aristotel O astfel de stare este înțeleasă de Hobbes în remarcabila sa dialectică a societății, ca "războaie ale fiecăruia împotriva tuturor"; contrariile se devorează reciproc: "omul este un lup pentru om" Această categorie de contrarii include și contradicția tragică, care impune Biblioteca "Runivers" permisiunea și promite mântuirea Dialectic, esența și sensul acestei opoziții pot fi exprimate astfel: excluderea reciprocă, "ori - ori", imposibilitatea conviețuirii Excluderea reciprocă poate fi reală sau ideală, adică imposibilitatea coexistenței judecăților - și lucrurilor, forțelor, ființelor vii Ambele aparțin aceluiași mod larg de opoziție, aceluiași mod larg Există o repulsie reală și o repulsie logică: Kant folosește ambele expresii Conceptul de "repulsie" este cel care determină în esență acest tip de opoziție, în ciuda tuturor diferențelor în aplicarea sa reală și ideală Așadar, este complet greșit să credem că există doar o contradicție "logică" și că nu există o contradicție "reală": oamenii vii se pot contrazice unii pe alții, iar ideile contradictorii pot duce un adevărat război unii altora, să fie într-o relație de repulsie reală) b) Cea mai frecventă greșeală este separarea completă a repulsiei ideală și reală, ignorând ambele categorii principale de repulsie Separarea completă dintre logic și real este în sine greșită Contravorbirea și rezistența au împreună categoria "confruntării", care în niciun caz nu aparține de tot felul de contrarii, căci "a rezista", "a sta unul împotriva celuilalt" nu înseamnă deloc "a rezista" Prima grupă ne-a arătat o altă categorie de contrarii, căci nordul nu "rezistă" sudului, la fel cum efectul nu poate "rezista" cauzei, deși este opus acesteia Cu toate acestea, cât de strâns sunt legate între ele "contradicția" și "lupta" ne arată fiecare proces, deoarece ambele părți sunt în conflict una cu cealaltă, fiecare spune: "acesta este al meu, nu al tău", iar această contradicție este reală rezistență, chiar și luptă și război Excluderea reciprocă aici este pe cât de ideală, pe atât de reală; o împărțire ascuțită a contradicției logice și reale este întotdeauna îndreptată împotriva lui Hegel și pornește din eroarea sa opusă, adică din neatenția sa Biblioteca "Runivers" Contradicția în sine este o valoare negativă care se caută să fie evitată Întrucât aici contrariile nu se pot suporta, contradicția devine insuportabilă În acest sens, contradicția este sursa suferinței și a tragediei Este imposibil să te sprijini pe contradicție, este imposibil să te oprești la ea, nu poate fi recunoscută ca "finală" - și de aceea se impune stabilirea unei alte legături de contrarii Și dacă contradicția înseamnă respingere, adică luptă, atunci aceasta alta, această rezoluție a contradicției nu poate fi decât pace Ajungem astfel la o nouă relație de contrarii: Armonia contrariilor Armonia nu este identitate, este opoziție și în același timp conjugare reciprocă, deoarece "opoziția este consecventă cu ea însăși și din aspirația contrariilor în direcții diferite se naște cea mai frumoasă armonie - și toate acestea printr-o dispută" (Heraclit)) Aceasta este o nouă relație de contrarii, în care ei nu se exclud unul pe altul, nu se distrug și nu se devorează, ci se hrănesc reciproc - "opusul hrănește contrariul", spune Aristotel De unde va veni prietenia, armonia iubirii, din similitudini sau contrarii? - întreabă Platon și răspunde: "cel mai opus este cel mai amabil cel mai opus" (dia-mania pentru aceste două tipuri de repulsie - contradicție și rezistență Totuși, trebuie subliniat că greșeala lui Hegel este mult

mai mică decât greșeala adversarilor săi, întrucât a recunoscut unitatea învăluitoare a respingerii în timp ce adversarii săi nu au simțit-o niciodată Meritul său constă așadar în recunoașterea unei contradicții reale, eroarea sa în opinia că legea logică a identității (și a contradicției) poate fi astfel încălcată sau abandonată , ambele trebuie păstrate, după cum cere dialectica lui Platon (mai ales în Sofistul) Biblioteca "Runivers" Jurnalul lui Platon "Lize") Armonia ia naștere dintr-o dispută și cu cât divergența este mai puternică, cu atât mai profundă și mai puternică este unificarea care o depășește Aceleași elemente ale ființei care ar putea lupta acolo, aici intră într-o relație de completare reciprocă Se găsește o nouă combinație fericită, pe care alchimiștii au numit-o "căsătoria sacră" a elementelor O astfel de fericire este, în esență, un miracol, în care se dovedește că "a treia este dată": aceasta este nașterea unei noi etape a ființei, inexistente anterior Este greu de înțeles cum este posibil acest lucru, deoarece tranziția, mutația în anumite momente rămâne complet în afara conștiinței și chiar irațională Un singur lucru poate fi stabilit: aici se află secretul ascensiunii creatoare, al sublimării, al "ridicarii" inferiorului prin superior Întreaga structură ierarhică a ființei în ascensiune de la atom la celula vie, de la viața animată la spiritul viu, cu toate conflictele și rezoluțiile lor mereu noi, devine posibilă numai dacă toate acestea se bazează pe al treilea fel de relație de contrarii : armonia polarității Aici este necesar să se caute "piatra filosofală", piatra înțelepciunii, pentru că dacă ar fi în prima formă a relației contrariilor, în coincidența lor indiferentă, atunci nu ar fi nimic de căutat, s-ar putea găsi în fiecare piatră de pe stradă Este inutil să-l căutăm în al doilea fel de opoziție, în luptă și contradicție, căci este chemat tocmai să "înlăture" această stare și să ne salveze de ea Lipsa de sens a contradicției devine semnificativă când (r)) Nu trebuie să uităm dovada psihologică a lui Spinoza de ce fosta dușmănie se poate transforma ulterior într-o prietenie și dragoste deosebit de puternică (tema "Romeo și Julieta", "Tristan și Isolda") Că dușmanul este un potențial prieten și că vrăjmășia este cucerită de iubire, este sensul "iubirii pentru dușmani" creștină Biblioteca "Runivers" depășindu-și limitele și găsind permisiunea Sensul luptei este în noua armonie a lumii A căuta sens în războiul însuși, în război ca atare, ar fi pervers și demonic, căci ar echivala cu încercarea de a găsi alinare în contradicțiile reale) Fluxul devenirii și armonie universală Toate ființele vii, toate fenomenele spirituale sunt sisteme de polaritate armonică, unde structura în trei părți - scindarea și reconcilierea în a treia - constituie, desigur, doar principiul și ritmul diferențierii și integrării extrem de complexe a ființei (un proces complex de separare şi unificare) Cel mai mare merit filozofic și psihologic al lui Jung este că a descoperit sistemul de polaritate armonică din suflet - și mai ales polaritatea conștiinței și a inconștientului Această descoperire obligă la continuarea dezvoltării dialectice, la dialog cu filozofii și filozofii cu reprezentanți de seamă ai psihologiei Cu toate acestea, structura sufletului nu reprezintă un echilibru stabil sau o armonie stabilită o dată pentru totdeauna, este doar o armonie dată - armonia există întotdeauna și în același timp nu există niciodată, este în proces de devenire, apariție și dezintegrandu-se, in procesul de depasire constanta a conflictului Sufletul este în același timp armonie și disonanță, este un sistem de "opuse care se hrănesc" și "se devorează", un sistem de antinomii veșnic rezolvate Din) Contradicția războiului se exprimă în cuvintele:

"cel ce ridică sabia va pieri de sabie" Biblioteca "Runivers" aici - nevoia sufletului de mântuire și tragedia lui interioară Acest lucru se datorează faptului că forțele opuse de repulsie și armonie care domină în ea nu formează o relație constantă, ci o relație variabilă care se dezintegrează și se unește simultan Sistemele armonice se nasc din confruntare și se dezintegrează din aceasta, elementele lor fie se ciocnesc și se distrug între ele, fie se integrează reciproc (se combină) Acesta este curentul Heraclitean de apariție și dispariție, dușmănie și armonie, moarte și naștere, război și pace Acest ritm al devenirii, plin de luptă, acest ritm al rezoluțiilor și al dizolvărilor, îl găsim în toate domeniile: în biologie, psihologie, sociologie Are vreun rost în acest joc al contrariilor? Sau, poate, aici "eternitatea se joacă cu lumea, ca un copil cu nisip" (Heraclit)? Eterna schimbare a acestui ritm pune la îndoială acest sens Acest joc poate fi interpretat ca o repetiție eternă, sau ca o construcție eternă a unuia nou, sau ca o dezintegrare Aici marile religii diverg în reflecții finale și rezoluții finale Dacă există vreo semnificație, atunci poate fi doar în direcția trecerii de la al doilea la al treilea tip de relație de contrarii, adică trecerea de la repulsie la armonie Această direcție este direcția către valori Iată sistemul imanent de valori (axiologia) ființei) Cu toate acestea, direcția către valori merge la infinit, deoarece orice sistem armonic diferențiat este în conflict cu un alt sistem și poate necesita unificare (integrare), prin urmare, un sistem mai cuprinzător de sisteme h) unul care nu numai că simte și descoperă valori, dar și gândește și înțelege Biblioteca "Runivers" Această direcție este definită cu precizie de ideea de integrare de fapt infinită, ideea de armonie universală Leibniz are cu siguranță dreptate în definiția sa a perfecțiunii ca fiind cea mai mare unitate a celei mai mari diversități sau ca integrare ultimă a diferențierii finale Cu toate acestea, armonia universală este o expresie filozofică exactă pentru desemnarea Împărăției creștine a lui Dumnezeu Imaginea sa simbolică este dată în penultimul și ultimul capitol al Apocalipsei La Platon, tărâmul dreptății este conceput și ca armonie a contrariilor, ca "simfonie și simetrie" Aici este necesar doar să adăugați ideea infinitului real, care era absentă în gândirea greacă antică Este deja cuprinsă în conceptul "împărăției mesianice" și în simbolul "Pantocratorului": Dumnezeu va deveni totul în toate Aceasta este ideea atot-unității concrete, cunoscută și de neoplatoniști: "Unul și toți, toată-unitatea Nicolae de Cusa a explorat și fundamentat ideea de infinit real, folosind dialectica elenă și bizantină a contrariilor și a comparat-o cu învățătura creștină "despre Împărăția lui Dumnezeu" Așa că a ajuns la cea mai mare idee de "coincidență a contrariilor" Dumnezeu stăpânește asupra împărăției sale, deținând o varietate infinită de contrarii prin coincidența lor Leibniz generalizează aceste idei, conectând conceptul matematic de infinit cu ideea de perfecțiune și ajungând astfel la conceptul de armonie universală Antiteticele și dialectica lui Kant formulează o contradicție fundamentală care nu a fost luată în considerare și tăcută de Nicolae de Cusa și Leibniz, și anume, contradicția dintre ființă și obligație Iar pentru Kant, Atot-Unitatea (sinteză cuprinzătoare, "legislație universală") este o valoare, dar numai că nu este dată, ci stabilită Ea Biblioteca "Runivers" aici este prezent, doar "în măsura în care nu este acolo" (Fichte); nu este a fi, ci doar trebuie Cu curaj tragic și credință etică, trebuie să se țină tare de această idee, "chiar dacă nu se va realiza niciodată " Dar pur și simplu nu este niciodată realizabil, așa că poți să-ți pierzi curajul și credința și

să consideri ca sarcina implementării sale să meargă la infinit ca o sarcină imposibilă, ca un "infinit rău", infinitul apariției eterne și al dispariției eterne Orice armonie trebuie să experimenteze soarta tragică a eșecului și, prin urmare, nu are rost să întoarcem roata vieții Aceasta este o altă percepție opusă a vieții - soluția hindusă Instalarea hinduismului Lumea ca o contradicție Armonia universală, "Împărăția lui Dumnezeu" din India este privită ca o iluzie, ca o înșelăciune fundamentală Și nu numai în budism, în care sunt date dovezi detaliate în favoarea inexistenței lui Dumnezeu, ci și în Upanishad-uri și în sistemele filozofice Vedanta și Yoga, unde Absolutul (Brahman) sau Dumnezeul (Ishvara) este recunoscut ca existentă cu adevărat Ishvara, Domnul Dumnezeu, domnește în veșnicie și în transcendența sa; mult sub El, fluxul lumii și omenirii răcnește în "Samsara", în ciclul mereu repetat al apariției și dispariției Un suflet rătăcitor, pierdut în lume, rătăcește în acest pârâu Și lumea rătăcitoare se grăbește mai departe - nu va ajunge niciodată la "Împărăția lui Dumnezeu", la locuința măreției divine și a gloriei divine Va rămâne pentru totdeauna o gheare fără scop și fără sfârșit, mereu fără scop, niciodată luminat Pentru India, pacea și istoria nu au nici valoare, nici scop Biblioteca "Runivers" - şi aici se dezvăluie complet opusul viziunii hinduse asupra lumii - celei creştine cu atitudinea ei pozitivă faţă de valoarea lumii) Îndumnezeirea "restaurării tuturor", Împărăţia lui Dumnezeu, nu are nici un sens aici Această atitudine se datorează în India unei înțelegeri speciale a relației dintre opuși și polaritate Primul fel de coincidență a contrariilor (vezi mai sus) nu este aproape deloc luat în considerare, al treilea fel al acestei relații și anume armonia contrariilor, nu este un obiect de credință pentru hinduși; doar al doilea fel al acestei relații de contrarii, repulsie și contradicție, se bucură de recunoaștere Nu se crede armonie pentru că pare a fi un moment trecător și se creează credința că fiecare sistem trebuie să includă suferința și să experimenteze moartea din cauza conflictelor interne sau externe Dovada acestui lucru este toată experiența umană, boala, bătrânețea, moartea, suferința Toate aceste fenomene sunt doar tipuri separate de contradicții reale Pentru înțelegerea hindusă, orice opoziție duce în mod fundamental la repulsie, dușmănie, ură și suferință Fără suferință, liber de contradicții și nemuritor doar Absolutul este Brahman în identitatea sa eternă: "La început era doar unul fără secundă" (Shand - Sus , ,) "Ceea ce este diferit de El este plin de suferință" (Brihad - Pachetul , ,) Prin urmare, în India, eșecul acelei științe și tehnologie care se bazează pe categorii opuse precum cauza și efectul sau polaritatea forțelor Biblioteca "Runivers" "Cel care crede că există ceva diferit este aruncat de la moarte la o nouă moarte" (Brihad - Up) Deosebit de caracteristică este următoarea zicală a lui Yogi Patanjali: "Bifurcația care provoacă ură apare în minte ca durere " Pe scurt, "opoziția este discordie, ceartă și durere" "Această lume se confruntă cu o suferință neîncetată prin perechea contrariilor" (Ramayana, , ,) Eliberarea de contrarii ca cale de mântuire Rezolvarea unei contradicții reale este imposibilă, dar există dorința de a se ține de contrarii Singura soluționare a contradicțiilor și a scăpa de ele constă în dizolvarea contrariilor în identitate, în indiferență sau în "înlăturarea" hotărâtoare a opoziției însăși Aceasta este celebra învățătură a Vedantei - Kevala-advaita - doctrina absenței absolute a scindării: mulțimea este o mare iluzie cosmică, o iluzorie iluzorie Găsim această idee peste tot în Upanishads: În realitate, nediviziunea Diviziunea este doar în lumea schismei Despărțirea Unului, Eternul Căci

dacă o scindare ar exista într-adevăr, atunci ceea ce este etern ar fi muritor (Mandukia-Karika, ; ,) Ceea ce este liber de bine și de rău, Eliberat de ceea ce s-a întâmplat și de ceea ce nu s-a întâmplat, Eliberat de trecut și viitor Ceea ce vezi ca atare - numește-i! (Cat - Pachet, ,) Biblioteca "Runivers" Și aceasta este libertatea de contrarii, care este esența ființei adevărate, esența lui Brahman: În Spirit se poate observa următoarele: Nu există pluralitate aici Cum ar trebui considerată Unitatea marele Sine (Brihad - Pachetul , , ,) În această ultimă unitate a Absolutului, fiecare opoziție și contradicție dispare și, prin urmare, toată suferința: Toate plângerile se retrag de la el Nu mai este grijă în ea Acolo unde nu mai sunt griji, Ei nu iau nimic, nu dau nimic Nu există dorință, nici poftă numai Unitatea (Mandukia-Karika - Pachetul , , , ,) Înțeleptul se străduiește pentru asimilarea perfectă cu absolutul, chiar și pentru o identificare perfectă cu acesta (căci Atmanul este fundamental identic cu Brahman) și obține astfel eliberarea de contrarii, "absența dualității" și, prin urmare, singura "mântuire" posibilă (vezi Mandukya-Karika, , ,) O astfel de îmbinare și dizolvare a tot ceea ce se află în cea mai înaltă identitate a absenței absolute a dualității (Keva-la-adviata) se realizează în diferite moduri: prin identificarea senzuală a sinelui cu suferința universală, prin compasiune ("acesta ești tu") și prin identificarea teoretică a subiectului cu obiectul prin indistinguirea lor "Eul meu", Atmanul însuși, este acel punct de identificare din care se dezvoltă toate contrariile și la care se pot întoarce Acest punct este dincolo de toate contrariile, transcendent față de ele și, în special, principalul opus Biblioteca "Runivers" pozitivitatea subiectului cunoscător față de obiectul cunoscut Dacă "eu", Atman rămâne în această transcendență și nu dezvoltă contrarii, atunci: "Nu există nimic al doilea, diferit, diferit, pe care să-l poată vedea, mirosi, simți, cu cine să poată vorbi, ce s-ar putea auzi, ce s-ar putea gândi și ce s-ar putea simți și ști", așa cum se spune într-un loc celebru în Upanishads (Up -Brihadar) Aici este dat obiectul, dar în același timp supunerea, conștiința "Eului" cu funcțiile sale de cunoaștere-purificare și intuiție, cu frică, poftă și suferință "Dacă ar exista altceva, atunci unul l-ar vedea pe celălalt auzi, gândește, simți, unul l-ar cunoaște pe celălalt " "Dar când totul s-a transformat în Atman, ce și pe cine ar trebui să vadă acolo Cu ce și pe cine să salute La ce și la cine să se gândească, cu ce și pe cine să simtă, cu ce și cu cine ar trebui să cunoască acolo? Cum poate să-l cunoască pe cel prin care învață toate acestea? Într-adevăr, cum poate el să-l cunoască pe cunoscător? (Brihad -Sus) Dar dacă opoziția este "înlăturată", atunci toate contrariile dispar - și în consecință toate obiectele; lumea obiectului dispare, dar în același timp dispare și lumea subiectului: Niciun suflet nu este creat Nu există creație în lume, Acesta este cel mai înalt adevăr mântuitor, Că nu există formație nicăieri (Man -Kar , ,) Împreună cu contrariile, toate devenirea, întregul ritm al apariției și al dispariției, al nașterii și al morții, dispare Iluzia diversității, iluzia "lumii" exterioare și interioare dispare ca un vis Biblioteca "Runivers" Transcenderea Sinelui Cu toate acestea, cineva se poate întreba: ce a mai rămas? poate doar nimic? Mântuirea înseamnă dizolvarea în nimic? Budismul sudic, aparent, nu ajunge la această concluzie, dar Upanishad-urile și sistemele de Vedanta și Yoga bazate pe ele gândesc diferit: starea de mântuire pentru ei nu este nimic, ci ceva extrem de pozitiv - cea mai înaltă beatitudine; nu este gol, ci plinătate ("După moarte nu există conștiință Așa am spus" Bri-had -Up , ,) "Nu vezi nimic altceva, nu

auzi nimic altceva și nu știi nimic altceva, aceasta este "plinătatea" (ceva mai mult decât a fi) Dar a vedea altceva, a auzi altceva, a ști altceva, aceasta este o "lipsă" "Plenătatea" este nemurirea, "lipsa" este mortalitatea" (Shandog - Up , și urm) Ceea ce rămâne după dizolvarea tuturor contrariilor și lumilor este "sinele" ("eu"), Atman, Purusha ("omul în sine"), dar într-o stare neobișnuită care pare străină și înfiorătoare - chiar și "însuși Yoghinului" Chiar și înțeleapta Maitreya este profund stânjenită când soțul ei îi spune că în această stare nu există conștiință Aici se compară cu somnul fără vise, cu letargia (ibid), dar în același timp această stare este fundamental diferită de somn și letargie, ca o stare de înaltă, uimitoare, greu de realizat, incomparabilă cu stările inferioare, obișnuite, accesibil tuturor Sarva Upanishad distinge patru stări ale Atmanului: veghe, somn visător, somn profund (fără vise) și a patra: "Turiyam" Este definită ca "o stare spirituală, ca un spectator care stă în fața ființei, care, totuși, este el însuși conștient de prețuiește indiferența, eliberat de orice ființă; iar această stare spirituală se numește Turiyam Este imposibil, vorbind propriu-zis, să descriem și să definim sinele într-o stare de transcendență și mântuire ultimă Și definiția noastră este complet inadecvată Brihadar-Upanishad dă în cele din urmă o definiție negativă: "nici unul, nici altul", (ca în teologia apofatică) - "neti-neti" și acesta este poate cel mai profund lucru care se poate spune Această stare trebuie atinsă și experimentată prin Vedanta sau Yoga sau alte învățături mistice Comparația cu somnul profund conține un indiciu foarte important: eul în starea sa cea mai înaltă nu este conștiința de sine, este inconștientul; dar somnul profund este ceva mai simplu, mai jos, și ar putea fi numit subconștient, spre deosebire de acesta, sinele (Atman, Purusha) poate fi numit supraconștient Asemănarea cu somnul adânc, cu moartea constă în pierderea conștiinței ("după moarte nu există conștiință") Cu toate acestea, poate exista o altă stare de supraconștient de "selfhood" Când sinele trece dincolo de toate contrariile și se ridică deasupra lor, atunci depășește opoziția dintre conștient și inconștient Cu toate acestea, filosofia hindusă nu a ajuns la această concluzie foarte modernă Ea a formulat clar o altă concluzie: transcenderea sinelui, "înlăturarea" contrariilor înseamnă nu moarte, ci nemurire, pentru că moartea este opusul nașterii Moartea și nașterea, apariția și dispariția, constituie jocul contrariilor, care poate fi încheiat prin nediscriminare prin advaita Sinele trece dincolo de ritmul morții și al nașterii, deci este nemuritor în această stare, dar s-ar putea spune și "fără viață", căci în măsura în care este stăpânit Biblioteca "Runivers" se eliberează de ritmul vieții, se eliberează și de ritmul morții Toate acestea sunt foarte diferite de ideea creștină de nemurire și mântuire Pesimismul viziunii hinduse asupra lumii Această idee a dizolvării contradicțiilor, "absența dualității" (advaita), care se găsește în Upanishade și Vedanta, stă la baza întregii viziuni hinduse asupra lumii "Libertatea" de contrarii, "neafectată de contrarii" (nirvana) - aceasta este calea mântuirii, despre care se discută peste tot: în cartea lui Manu, în Bhagavad Gita, în Mahabharata, în general Același sistem de Yoga definește cea mai înaltă stare de beatitudine Samadhi ca fiind "neafectată de contrarii" Samadhi poate fi definit ca "coagulare", "revoluție", restricție Aceasta este opusă "inversarii", "dezvoltarii" contradicțiilor, contrariilor, diversității: "când în "lumea spirituală" atitudinea conștientă față de orice obiect separat se oprește și vine adunarea, atunci acesta este un val de conștiință, care se numește "limitare"

(zicerea lui Yogi Pa-tanjali, III, II)) Această limitare este "liberă de opoziția dintre conștiință și obiectul conștient" (ibid , ,), (ibid ,) Se înlătură "dezvoltarea" diversităţii şi, mai ales, opoziţia subiectului şi obiectului Mișcările obișnuite ale "lumii spirituale" sunt înfrânte și lumea spirituală se scufundă în fața "Înțelegerii lumii" (Purusha, ibid) Această "limitare" se realizează prin "adunarea în unitatea interioară" Aceasta este calea de mântuire a Yoghinului Și aici "absența dualității" este acceptată ca principiu și metodă) Hauer Der Joga este Heilweg Pagină Biblioteca "Runivers" tod: "o înțelegere a două care par a fi complet identice" (ibid) Și aici în yoga clasică recunoaștem aceeași temă hindusă: lumea se va dizolva prin dizolvarea contrariilor și, astfel, în același timp, "confuzia lumii" ca "cauză a sclaviei" va dispărea ( ), "stingerea setei" " se va realiza (III) , "voința de a trăi, redusă de un spasm de frică" se va opri ( ) Suferința va fi eliminată prin indiferență O astfel de mântuire prin identitate și indiferență a contrariilor - ceva absolut contrar ideii creștine despre beatitudinea "noului pământ și noului cer", precum și armoniei elene a contrariilor Prin urmare, Deissen greșește complet atunci când identifică pur și simplu pesimismul profund al Upanishad-urilor cu creștinismul și definește scopul final al ambelor drept "mântuire de această ființă" (referindu-se la Schopenhauer și citând cuvintele "întreaga lume zace în rău") Creștinismul nu este nicidecum o resemnare, ci un optimism tragic tragică , credință tragică și dragoste tragică Simbolul arcului și al lirei în filosofia antică elenă Ideea hindusă de mântuire și eliberare este direct opusă celei eleno-evrei-creștine Ideea iudeo-creștină este ideea creației Lumea nu este o iluzie, este adevărata creație a lui Dumnezeu, "Cosmos" Toate diferitele forțe și elemente ale ființei sunt bune și valoroase în sine După ce a creat lumea, Dumnezeu a văzut "că este bine", doar un cadru special de distrugere reciprocă, discordia este rea Ideea de creație este, în primul rând, ideea de a afirma lumea: ultimul "da" dă cuiva iubire nedivizată cu toate ființele, toate contrariile și pașii ei Dragostea este un afect al ființei În același timp, însă, asemănarea lui Dumnezeu și puterea creatoare a omului cu arta și cultura sa sunt recunoscute fundamental ca ceva valoros Eleno-creștină, este dialectica contrariilor și unirea lor prin armonie S-a spus deja că stabilirea armoniei este în esență întotdeauna o soluție miraculoasă a unei ghicitori, o înțelegere, adică un dispozitiv iscusit Acesta este miracolul creației, miracolul artei Antinomia, o adevărată contradicție, pentru "bunul simț" pare întotdeauna să se rezolve la început doar prin eliminarea tezei și antitezei - eliminarea totală sau cel puțin parțială "Parțial" este afirmat și recunoscut de ambele părți Totuși, aceasta este o soluție proastă, nu este valabilă pentru mintea dialectică Kant a văzut deja că într-o antinomie reală, teza și antiteza trebuie păstrate în deplină forță și cu dovezile lor reale Și dacă ambele trebuie să rămână adevărate - într-un sens diferit, atunci aici se dezvăluie unitatea simțurilor opuse în aceeași esență a lor La fel, forțele și elementele opuse nu pot fi "amestecate" sau cuantificate - aceasta nu duce la o soluție fericită, ci la reducerea și ascunderea conflictului De asemenea, separarea completă a elementelor, separarea lor perfectă (spre deosebire de "deplasare"), așa cum se spune, de exemplu, în maniheism referitor la materie și spirit, nu este nici o soluție de succes, ci doar o recunoaștere a imposibilității astfel de Doar cu dezvăluirea completă a forțelor opuse, cu) De exemplu, o persoană este liberă și nu liberă; el este o fiinţă imanentă (empirică) şi transcendentă Biblioteca "Runivers" mai

strâns decât rezistența, armonia poate suna Această armonie este ceva nou, ceva care nu a mai existat până acum, manifestându-se brusc acolo unde odinioară existau dispute, anihilări și deplasări reciproce Armonia este greu de cunoscut și aproape imposibil de înțeles Un simbol remarcabil al lui Heraclit ne oferă posibilitatea de a vedea și înțelege al treilea tip de opoziție în misterioasa sa ambiguitate, acesta este simbolul arcului și al lirei "Nu înțelegem cum se adaugă opusul la sine: este armonia tensiunilor opuse, ca un arc și o liră" (Heraclit) Arcul este un sistem de forțe opuse, iar cu cât tensiunea stâlpilor de respingere este mai puternică, cu atât arcul este mai bun A reduce sau a distruge rezistența ambelor capete ale arcului înseamnă a distruge arcul în sine Dar sfoara unui arc se poate transforma într-o sfoară de liră Lira este construită pe același principiu ca și arcul: este un arc cu mai multe coarde, s-ar putea spune un arc transfigurat sau "sublimat" Aici putem contempla vizual și auzi cum cea mai frumoasă armonie ia naștere din "confruntare" Frumusețea, bunătatea, întregul sistem de valori se bazează pe acest principiu Simbolul arcului și al lirei este ambiguu și cuprinzător, precum erosul lui Platon, cu care este în mod esențial legat Gândirea elenă veche și târzie a simțit semnificația acestui simbol și a știut să-l dezvolte dialectic Găsim acest lucru la Platon, Aristotel, Plutarh, Simplicius, chiar și Synesius Pentru viziunea greacă asupra lumii, armonia avea un sens cosmic Înțeleptul poate auzi armonia sferelor, în mișcarea lor) Spațiul este "frumusețe") Simbolismul lui Pitagora Biblioteca "Runivers"] - de unde "simfonia și simetria" lui, asemănătoare lirei "Polifon și divers, după Heraclit, este armonia cosmosului, ca armonia unei lire și a unui arc" (Plutarh) "Cosmosul nu este o simplă unitate, ci ceva unit dintr-o mulțime, iar în el părțile separate sunt în comunitate și în luptă" (Sinesia) Dar nu doar spațiul, ci și arta, arhitectura și tehnologia aplică principiul arcului ("arc") și construiesc pe principiul contracarării forțelor, pe contraforturi Nu este atât de ușor să vezi același principiu în lumea interioară, în microcosmos Acesta a fost primul care a fost observat de Platon, care a înfățișat sufletul sub forma unui car înhămat de doi cai, alb și negru, și a văzut în el contradicția forțelor opuse ale sufletului și armonia lor Așa cum lira produce sunetul coardelor, tot așa lirica este sunetul sufletului Sunetul vine întotdeauna din tensiunea contrariilor, iar bogăția concretă a sufletului nu este niciodată unică, ci întotdeauna "ambiguă", mai adesea contradictorie, în cel mai bun caz ca contrapunct) Arcul și lira sunt în principiu identice și totuși opuse, ca viața și moartea (căci viața este armonie) Heraclit a exprimat acest joc ritmic al contrariilor în următoarele cuvinte: "numele arcului este viață, iar opera lui este moartea" ("Bios" în greacă înseamnă atât "ceapă", cât și "viață") Heraclit și Hegel bâjbeau cele mai profunde mistere ale dialecticii, dar amândoi sunt vinovați că s-au jucat cu ea și că au aplicat-o greșit "Identitatea contrariilor" este o expresie ambiguă, falsă, încă de la coincidență) "Două suflete trăiesc în pieptul meu și unul vrea să se despartă de celălalt" (Goethe) Biblioteca "Runivers" nie nu este identitate, iar contrariile nu sunt tocmai identice, ci opuse Platon rămâne cel mai mare dialectician, negând hotărât jocul cu contrarii și nerespectarea legii contradicției În același timp, înțelege profund sensul ascuns al simbolismului lui Heraclit În următoarea formulare, ne-a păstrat zicala lui Heraclit: "cel, străduindu-se la despărțire, se unește cu sine ca armonia arcului și a lirei" (dialog "Sărbătoarea", A) Iar Platon ne dă următoarea interpretare a acestui pasaj: Heraclit s-a exprimat eronat aici, deși a

vrut să spună ceva adevărat Incompatibilul și contradictoriul nu poate fi unit în armonie, deoarece și deocamdată rămâne inconsecvent (Ibid , V) O artă specială, precum muzica sau medicina, trebuie să vină în ajutor pentru a transforma incompatibilul ostil într-un acord cu dragoste și pentru a stabili armonia (Ibid , C) Prin aceasta Platon păstrează intactă legea contradicţiei; căci dacă contradicția nu este trăită ca o contradicție, atunci rezoluția și armonia își pierd sensul și valoarea Arcul și lira nu sunt identice, deoarece lira este o nouă invenție, o transformare și sublimare a arcului Armonia este o altă relație nouă de contrarii, un al treilea fel de opoziție Pe ea se sprijină, după Platon, sănătatea și frumusețea, medicina și muzica; pe ea se sprijină și relația complementară dintre bărbat și femeie și este trăită și resimțită ca iubire și eros În nici un caz nu trebuie identificată și confundată "alimentația reciprocă a contrariilor" cu devorarea lor reciprocă, proclamând "identitatea contrariilor" și "înlăturând" legea contradicției Astfel, toată seriozitatea dialecticului pro-Bibliotecă "Runiverse" Procesul se transformă într-un joc sofisticat și o imitație fără speranță a stilului hegelian și a greșelii hegeliane a egigonilor săi Și la Aristotel găsim un studiu dialectic al acelei "cea mai frumoasă armonie care se naște din contrarii și din luptă" Găsim binecunoscuta zicală a lui Heraclit în etica lui Aristotel în contextul următor Se pune întrebarea platoniciană, între cine există prietenie și iubire - între același sau între opus? Iar Euripide este mai întâi citat: "Pământul uscat iubește ploaia, iar cerul iubește să cadă la pământ în ploaie" (etica lui Nicomachus, LVIII, r la final) și apoi Heraclit) mult mai târziu (LVIII, r)) în următoarele cuvinte: "în realitate, contrariul nu caută un alt opus, ca atare, ci doar ceva legat de sine; aspira) "Opoziția de sine este de acord și din aspirația contrariilor în direcții diferite se naște cea mai frumoasă armonie ") Acest lucru îl găsim în primul rând la Lassalle în lunga sa monografie despre Heraclit Nu putea deloc să înțeleagă simbolismul arcului și al lirei, în ciuda marii sale erudiții și a numeroaselor citate, întrucât consideră că "identitatea contrariilor" constituie principiul de bază al lui Heraclit Pur și simplu folosește fără discernământ expresiile "identitatea contrariilor" și "unitatea contrariilor" Cu aceasta, totul se pierde: arcul și lira exprimă identitatea contrariilor, lupta și armonia sunt una și aceeași (vol I, p , ed germană) Tot ceea ce are Hegel adevărat și profund este astfel pierdut Platon are o vorbă potrivită care poate fi aplicată adepţilor lui Heraclit şi sofiştilor, precum şi hegelienilor; și anume celor care se joacă cu antinomiile și care cred că pot anula legea contradicției: "să dovedească că identitatea este opusă și că opusul este identitatea, că mare este mic, și asemănător este diferit și să te bucuri de faptul că contrariile Apariția constantă în vorbire nu este o metodă dialectică veritabilă, ci distracția unui student care abia înțelege analiza ființei "("Sofistul") Biblioteca "Runivers" dar este îndreptată spre mijloc, căci aceasta este bună; de exemplu, ceea ce este uscat nu se străduiește să se ude, ci caută o stare de mijloc, la fel de fierbinte și orice altceva Aristotel înțelege armonia contrariilor, așadar, ca mijloc între ele, iar din context este clar că acest "mijloc" are sensul sintezei dorite a elementelor și forțelor opuse "Mijlocul de aur" al lui Aristotel a fost înțeles greșit și dezaprobat pentru că au vrut să o prezinte drept "mediocritate", dar acest mijloc înseamnă centru, obiectiv - și nu este ușor, dar extrem de greu să intri în acest centru, pentru asta ai nevoie a tinti bine Prin urmare, însuși

Aristotel subliniază că "mijlocul" lui nu înseamnă "mediocritate", ci în valoarea sa vârful, extremul "Acesta nu este în niciun caz calea de mijloc între virtute și viciu, între valoare și valoare negativă - ar fi doar mediocritate, este calea de mijloc între două vicii opuse " Cu această ultimă definiție, Aristotel crede că a ajuns la adevăr Dar acest lucru nu este adevărat Între două vicii opuse și valori negative nu poate fi decât zero, indiferență, nicidecum un mijloc de aur "Mijlocul" său devine adevărat și valoros doar atunci când înseamnă un centru care leagă forțe și aspirații opuse și le domină Un exemplu din doctrina virtuții a lui Aristotel poate clarifica această idee Generozitatea în raport cu banii nu este punctul zero dintre lăcomie și risipă, ci sinteza a două funcții, c) Așa îi dă sens; în acest fel este posibil şi necesar să se dezvolte în continuare dialectica acesteia Nicholas Hartmann în Etica a descoperit acest lucru cu o acuratețe strălucitoare și a dovedit-o la Aristotel (pp -) Biblioteca "Runivers" având o valoare pozitivă, în ciuda opusului lor, și anume între funcția de achiziție a banilor și funcția de cheltuire a acestuia, între producție și distribuție Fără ambele funcții, un filantrop este de neconceput, de neconceput, să zicem, Lorenzo Medici Avariția, ca și risipirea, formează o adevărată contradicție a acestor funcții, întrucât cheltuiala banilor nu corespunde dobândirii lor Acest exemplu are o semnificație psihologică profundă, deoarece situația este analogă cu acumularea și risipa de "libido", energie psihică Și aceste funcții pot fi fie în conflict între ele, fie în armonie Astfel, simbolul lui Heraclit conține deja semnificația adevărată și profundă a "mijlocului de aur", calea de mijloc Calea de mijloc înseamnă trecerea de la repulsie la armonia contrariilor - și este nevoie de o mare îndemânare pentru a găsi această cale Simbolul arcului și al lirei are multe alte semnificații Săgeata este plasată în mijlocul coardei și arcului arcului și trebuie să lovească mijlocul țintei Apollo a fost înfățișat cu un arc și o liră - este zeul Muzelor, Apollo Musagete, dar, în același timp, este un arcaș care înțelege arta de a lovi ținta cu precizie (Platon "Cratylus") și un alt zeu, Eros, este reprezentat cu un arc și săgeată Pausanias descrie un tablou binecunoscut în care Eros, după ce a aruncat o săgeată, coboară arcul și ridică o liră Tot a lui îi aparține lira, căci el este în primul rând "textier" Armonia contrariilor și ideea creștină de mântuire Acum trebuie să încheiem ultima întrebare: cu adevărat îi corespunde această Bibliotecă "Runivers" Dialectica greacă a contrariilor, este oare coincidența contrariilor în spiritul creștinismului? Poate fi aplicat cu adevărat ideii creștine de mântuire? Cei mai mari Părinți greci ai Bisericii, cu deplină hotărâre, au răspuns afirmativ la această întrebare; au fost dialecticieni greci care au crezut în Hristos și l-au conceput ca pe o coincidență a contrariilor naturii divine și umane Aceste contrarii sunt "inseparabil, dar și inseparabil" legate în Dumnezeu-Omul, așa cum spune binecunoscuta formulare calcedoniană Altfel, problema Omului-Dumnezeu este rezolvată în vedantism: aici contrariile se contopesc ca o picătură de apă cu oceanul Creștinismul este dialectic din totdeauna, se mișcă pe tărâmul conceptelor ultime care sunt antinomice; descoperă și experimentează antinomiile superioare ale lumii și ale sufletului, ale imanenței și transcendenței; promite să le găsească soluția, anticipează această soluție și speră să o găsească Apostolul Pavel a fost primul filozof creștin, precum și cel mai mare dialectician Și Luther a spus pe bună dreptate: "Credința este un fel de dialectică" Unitatea finală a ultimilor contrarii - unitatea Absolutului și a relativului, cerul și pământul, Dumnezeu și omul - formează problema

finală a dialecticii și prima experiență a revelației creștine Trecerea de la al doilea tip de opoziție la al treilea, de la repulsie la armonie, de la contradicția tragică la soluție și mântuire, constituie esența "veștii bune" Cum este posibil să se stabilească armonia, pacea și iubirea din dezunire și discordie, din dispută, război și ură? - aceasta este cea mai elementară și fundamentală problemă a omenirii în toate domeniile sale externe și interne - Biblioteca "Runiverse" el pace Hristos Însuși este răspunsul viu la această întrebare, deoarece El Însuși este armonia vie a contrariilor El Însuși este lumea Așa a înțeles el Pavel: El este pacea noastră, care a făcut pe amândoi una și a distrus bariera care stătea la mijloc, abolind dușmănia pentru a crea o persoană nouă din doi în Sine, stabilind pacea " El a "împacat" ambele contrarii prin cruce prin uciderea vrăjmașiei de pe ea " În această aplicație Pavel vede sensul învățăturii creștine: în distrugerea vrăjmașiei din lume, în armonie universală "Și când a venit, v-a propovăduit pacea" (Efeseni : - ; cf Ioan :) Principiul armoniei contrariilor este recunoscut de Evanghelie atât pentru lumea interioară, cât și pentru cea externă și socială "De unde ai ostilitate și ceartă? Nu este de aici, de la dorințele tale care sunt în război în membrii tăi? Astfel, motivele se contrazic reciproc în interiorul individului, precum și în relațiile sociale; conflictele interne ale sufletului se transformă în conflicte externe și atrag întreaga umanitate într-o contradicție tragică: "Dacă vrei, nu ai; ucizi și invidiezi și nu poți ajunge; ceartă și ceartă, și nu aveți, pentru că nu cereți Cereți și nu primiți, pentru că nu cereți binele, ci să-l folosiți după poftele voastre" (Sent Iacov, , -) Aici este dată dialectica contrariilor care se devorează unul pe altul Și toată această "anarhie" a patimilor i se opune armonia, care este cuprinsă în înțelepciune, în dreptate și înseamnă pace (ibid , , -) Dar poate nicăieri conflictul interior al sufletului nu este exprimat cu atâta forță ca în capitolul al Epistolei către Romani, deoarece acesta este un conflict fundamental al conștiinței de sine cu inconștientul O altă en-Bibliotecă "Runivers" Adevărații păgâni au formulat această tragică contradicție a sufletului: "Văd ce este mai bun și aprob, dar urmez ce este mai rău" (Ovidiu) Există o conștiință a legii, dar în același timp există o rezistență inconștientă la lege Aceasta este teza principală a Paul Legea este legea "minții mele" și sunt conștient că legea este bună și valoroasă Am și o dorință conștientă de a face bine și ceea ce este în conformitate cu legea - și totuși se întâmplă invers! Totul se întâmplă contrar conștiinței mele: "pentru că nu înțeleg ce fac: pentru că nu fac ce vreau " Fac asta inconștient și involuntar Și pentru aplicație Paul Eu nu sunt altceva decât centrul conștiinței și minții Și face o concluzie foarte consecventă că nu eu este cel care lucrează aici, ci altceva: "Nu eu fac asta, ci păcatul care locuiește în mine" Unde trăiește când eul conștient este plin de bune intenții și respect pentru lege? Nu poate trăi decât în inconștient Acest termen din App Cu toate acestea, Pavel nu este acolo, așa că spune că sunt "captiv" al "legii păcatului care este în mădularele mele" Că aici se înțelege zona psihicului poate fi ușor stabilit, deoarece vorbim despre dorințe și "pofte" În această minunată dialectică a diviziunii spirituale, Apostolul Pavel a descoperit legea confruntării inconștiente: - o altă lege care se opune legii minții mele Aceasta este legea "fructului interzis" (Rom : -) Și toate împreună nu sunt altceva decât o expresie a confruntării dintre conștiință și inconștient Iar această luptă, după spusele apostolului, se rezolvă prin armonia contrariilor și prin sublimare prin spiritualizarea trupului și a sufletului Acum este clar

că dialectica antică, cu arta și intensitatea ei, a fost încă de la început un predestinat pentru a explora conflictele tragice și antinomiile mistice ale creștinismului și a face deciziile acestuia "conceput", Marii Părinți ai Bisericii, Dionisie Areopagitul și Maxim Mărturisitorul, au fost dialecticieni clasici în spirit platonician și neoplatonic Este suficient să subliniem doar câteva gânduri din această tradiție Pentru Maxim, răul și păcatul sunt o fisură antologică, discordia în cosmos și microcosmos, în lume și om, iar omul este chemat să depășească această discordie Hristos a arătat cum acest lucru este posibil și a realizat această posibilitate Hristos este adevărata coincidență a contrariilor "El este înțelepciunea și gândul Tatălui, care ține laolaltă toată ființa El încordează contrariile și dizolvă războiul în ambele și leagă totul pentru pace, dragoste și armonie indestructibilă" (Maxim Mărturisitorul, Migne , -) Astfel ne ridicăm de la lira lui Heraclit la ideea de armonie universală - iar această înălțare ("anagoge" - "sublimare") este calea dialectică Din disperarea tragediei antice, din resemnarea hindusă, duce la optimismul tragic al creștinismului Postulatul unui "cer nou și un pământ nou" rămâne în vigoare - și mai puternic ca niciodată Ideea de universalism nu este o abstractizare, ci o realitate adevărată Nu există sisteme armonice izolate autosuficiente, nici în psihologia individuală, nici în viața socială, națională sau statală Totul este legat de totul, "totul respiră împreună", "toată lumea este responsabilă pentru toată lumea și toată lumea este de vină pentru tot" (Dostoievski) Prin urmare, fericirea poate fi adusă, după spusele alchimiştilor, prin intermediul "medicinei universale", prin intermediul mântuirii şi mântuirii universale Pentru alchimistul european, Biblioteca "Runivers" fie că este acum psiholog, sociolog sau pur și simplu filozof, "piatra filosofală" căutată de vechii alchimiști nu poate însemna altceva decât principiul armoniei universale Și de aceea este ușor de înțeles de ce Yakov Bezhe a găsit "piatra înțelepciunii" în Hristos însuși Biblioteca "Runivers" VIII RELAȚIA SUBIECTULUI ȘI OBIECTULUI ȘI SEMNIFICAȚIA SA ÎN SISTEMUL FILOSOFIEI Cunoașterea începe cu diferențierea subiectivului și obiectivului, care ies în evidență și se nasc din adâncurile infinitului (de neînțeles), la fel cum lumina și întunericul se nasc din haos Este, așadar, opoziția și juxtapunerea subiectului și obiectului, un sistem al subiectiv-obiectivului Dar acest sistem este, în primul rând, un sistem de contrarii care se luptă: adevăratul-existent se luptă ireconciliabil cu aparentul și trebuie să învingă, dacă este posibilă o cunoaștere În această luptă, victoria trebuie să fie de partea obiectivului Dar victoria nu este o simplă exterminare a inamicului: subiectul, ca să spunem așa, este luat prizonier de obiect, asimilat în țara învingătorului și devine un obiect de felul său Astfel, sistemul contrariilor care se luptă se transformă într-un sistem al contrariilor uniți, identificați În momentul luptei, subiectul are sensul de dușman al obiectului, sensul aparentului, "numai subiectiv"; în momentul reconcilierii, are sensul unui obiect de acest fel, sensul "conștiinței" (obiectul psihologiei, apoi al eticii) În termenii lui Schelling, momentul luptei trebuie exprimat în opoziția dintre subiect și obiect, iar momentul reconcilierii în comparația dintre "natură" și "inteligență" Greșeala lui Schelling constă doar în dogma sa Biblioteca "Runivers" raționalismul teoretic, prin aceea că consideră aceste sisteme ca fiind complete, închise pentru totdeauna; de fapt, ele nu s-au izolat: contrariile încă se luptă, "aparentul" și subiectivul nu au fost depășite, unitatea "naturii" și "intelectului" nu a fost dezvăluită; între procesele organice și conștiință

(conștiința) se află o problemă nesfârșită, iraționalitatea; prin toate limitele sistemului, prin cristalele transparente ale minții, străpunge întunericul misterios al infinitului Dacă acordăm acum atenție sensului în care aici, în ontologie, se realizează identitatea subiectului-obiect, atunci vom observa că identitatea aici este unilaterală, se înclină spre obiect "Natura" generează din ea însăși "intelect", "conștiință" cu toate "reprezentările" ei corecte și incorecte; natura, prin urmare, este aici agentul, începutul, principiul; prin urmare logica în sens restrâns este logica științelor naturii Care este sensul nașterii intelectului rămâne neclar Dacă întregul sens și întreaga valoare a unui organism este exprimată în sistemul său nervos, iar întregul sens al sistemului nervos constă în posibilitatea conștiinței, atunci care este valoarea conștiinței? În procesul de dezvoltare, fiecare etapă își găsește sensul și justificarea în următoarea superioară Ce pas se află deasupra naturii organice conștiente? Acest lucru rămâne de neînțeles pentru doctrina ființelor Semnificația naturii conștiente este dezvăluită acolo unde logosul ființei devine scopul și frumusețea lumii, adică în teleologie și cosmologie, în acele discipline filozofice care se numesc de obicei etică și estetică Aici, conștiința are o cu totul altă semnificație, pozitivă: tot ceea ce este în logică, în cunoaștere, a fost îndepărtat, de îndată ce subiectiv, ca un joc de senzații și idei, ca imagini ale fanteziei, Biblioteca "Runivers" capătă aici un sens independent: culorile și sunetele pentru artă, pentru percepția estetică a lumii nu vor mai fi doar o apariție înșelătoare a unui sistem special de mișcări, precum și scopuri și intenții subiective pentru etică, "prototipuri" ale imaginației creative Conștiința nu are un sens pozitiv în logică, deoarece aici trebuie să se supună complet ființei, să accepte sumis și pasiv obiectul în sine Pentru logică, subiectul ideal este un astfel de subiect care este complet invizibil, înecându-se în obiect; reprezentarea corectă va fi una care nu mai este doar o reprezentare, ci obiectul reflectat însuși Oglinda ideală doar reflectă, fără a contribui cu nimic de la sine; prin urmare, este destul de imperceptibil și devine vizibil doar atunci când se estompează Identitatea subiectului cu obiectul înclină aici spre obiect Dar o altă interpretare a acestei identități este posibilă, se poate asemăna obiectul cu subiectul, se unește pe baza subiectului Dacă lumea aspirațiilor subiective, lumea imaginilor fantastice, ar fi adusă în tărâmul ființei? Dacă subiectul nu mai vrea să reflecte și să perceapă pasiv obiectul, ci cere ca obiectul să-i asculte, să perceapă și să reflecte fanteziile sale capricioase? Și avem o astfel de identitate, o asemenea asimilare a obiectului la subiect, în fiecare acțiune: în structură, marmura ia forma imaginilor subiective ale artistului, în acțiunea etică, lumea obiectivă ia forma unui dorit poartă Podul, ca fapt obiectiv al realității, fapt al experienței, este o reflectare a podului, ca model, ca prototip subiectiv care trăiește doar în mintea constructorului Aici se dezvăluie clar o altă identitate de subiect și obiect - o identitate etică, teologică Opoziția subiectului față de obiect și principiul unității lor străbate întregul sistem al filosofiei: Biblioteca "Runivers" etica întâlnește în același mod subiectul și obiectul contemplației estetice și în ea unitatea lor se realizează exact în același mod; problema subiectului-obiect este pe deplin rezolvată numai în întregul sistem al filosofiei; numai aici se dezvăluie întregul sens al acestei opoziţii şi întregul sens al unităţii dorite Avem, așadar, trei sensuri de subiect, trei semnificații de obiect și trei semnificații de identitate Dacă în

ontologie (în filosofia teoretică) identitatea se înclină spre obiect, iar în teleologie (în filosofia practică) spre subiect, atunci poate că numai în cosmologie (în estetică) este identitatea completă, unitate, menținând în același timp echilibrul contrariilor Dacă în ontologie identitatea este universalitatea unui obiect care a făcut totul subiectiv modificarea sa, un fel de ființă, iar dacă în teleologie identitatea este universalitatea subiectului care a făcut din obiect mijlocul său, întruchiparea scopurilor sale, atunci în identitatea cosmologică înseamnă echilibru universal: subiectul nu ar trebui să se mai estompeze ascultător în fața unui obiect, ca în logică, nu trebuie să renunțe la jocul imaginației sale, culorile și sunetele sale subiective, căci toate acestea trăiesc în obiectul frumosului; dar, pe de altă parte, obiectul nu trebuie să devină doar un mijloc de scopuri subiective: obiectul frumosului este independent în raport cu subiectul, este un scop în sine Frumusețea este ceea ce îmi place, frumusețea mea, în ea spiritul se recunoaște, aspirația și căutarea sa ascunsă Și, în același timp, frumusețea este obiectivitatea în sine, nu frumusețea mea, ci frumusețea lumii, frumusețea unei statui "A mea" și "nu a mea" în fața frumuseții își pierd mai ales sensul: în plăcerea estetică în sine nu există însușire, dar nu există nici respingerea completă a sinelui Ce ascult în muzică? Al meu, am țesut armonia sunetelor, sau Biblioteca "Runivers" armonie misterioasă a ființei? Nici una, nici alta, pentru că atât una, cât și alta: în armonia ființei îmi recunosc armonia, în armonia mea experimentez armonia ființei Aici, și poate doar aici, eu și nu eu, a mea și nu a mea se contopesc complet În contemplarea frumuseții cerului înstelat, în armonia auzită a sferelor cerești, dualitatea spiritului și naturii dispare: "Totul este în mine și eu sunt în toate" (Tyutchev) Trei semnificații diferite ale identității corespund și la trei semnificații diferite ale subiectului-obiect: în logică, subiectul este sursa amăgirii, iar obiectul este adevăratul-existent (natura anorganică, organică și conștientă); în etică, subiectul este actorul, purtătorul "prototipurilor" și al idealului, în timp ce obiectul este zona mijloacelor, arena activității În estetică, ambele sensuri se îmbină într-un mod uimitor în subiectul său și în obiectul său: subiectul contemplației estetice este asemănător subiectului cunoașterii, căci el, cuprinzând frumosul, se îneacă în ea, renunțând la sine; și, în același timp, este ca un subiect etic: el acționează, este un creator, și nu numai artistul, ci și fiecare spectator și ascultător creează În egală măsură, obiectul frumosului este asemănător obiectului cunoașterii în sensul că este cu adevărat existent, autosuficient, independent de orice subiect (precum adevărul) și, în același timp, asemănător cu un obiect practic, pentru că este un creație, creație, operă de artă, întruchiparea unei idei Cheia celebrei probleme a subiectului și obiectului constă în principiul unității contrariilor Dar se poate stabili numai atunci când întregul sens al opoziției dintre existentul obiectiv și prezentat subiectiv, ființa și fenomenul, se epuizează, și ajunge la sistemul ființei, la sistemul existentului obiectiv, îmbrățișând obiectele de "experienta externa si interna", Biblioteca "Runivers" fiind fizic și mental, spirit și materie Etica se bazează pe opoziția subiectului care acționează și obiectul influenței, opoziția persoanei și a lucrului; iar în sfârşit estetica - opoziţia spiritului creator şi contemplativ - a creat şi contemplat în mod obiectiv frumuseţea Este necesar să parcurgem toate etapele acestor opoziții pentru a realiza identitatea subiectului și obiectului Toți trăiesc într-un sistem de filozofie, iar cel superior îl presupune și

îl conține întotdeauna pe cel inferior: este necesar să ne opunem ființei și înfățișării pentru a lăsa deoparte tot ceea ce apare și apare și dezvăluie sistemul ființei, îmbrățișând spiritualul și materialul; trebuie să aibă în fața sa legătura opusă și inextricabilă dintre conștiință și lumea materială, sufletul, ca purtător al aspirațiilor și ideilor creatoare, și trupul, ca instrument al sufletului, ca forță activă, pentru a putea trece la opoziţia etică între persoană şi lucru; și, în cele din urmă, trebuie să parcurgeți toți acești pași și să aveți în față tot acest material pentru a intra pe tărâmul esteticii: cum este posibilă o comedie sau o tragedie fără actori, fără indivizi etici, formată din trup și suflet? și este tragedia, comedia și frumusețea doar o iluzie, un fenomen, nu există tragedie și frumusețe în ființa însăși? Astfel, ontologia (logica) este o condiție pentru posibilitatea teleologiei (etica), și ambele sunt o condiție pentru posibilitatea cosmologiei (estetica), căci care pot fi scopurile și idealurile ființei dacă nu există ființă? Ce frumusețe poate fi dacă nu există natură, om, realitate, ideal? La toți acești pași se rezolvă problema identității subiectului și obiectului După cum am văzut mai sus, reprezintă o sarcină sau o idee fără sfârșit; mai exact - trei sarcini nesfârșite, trei idei: adevăr, bunătate și frumusețe Fiecare dintre ele în felul său Biblioteca "Runivers" exprimă unitatea dintre subiect și obiect Sarcina infinită a identității trebuie formulată în așa fel încât să nu fie imposibilă, de nerezolvat sau lipsită de sens Astfel, în primul rând, ar pierde orice semnificație dacă identitatea subiectului și obiectului ar fi înțeleasă ca identitate analitică simplă (A===A), indistinguibilitate; atunci nu ar fi nicio problemă, totul s-ar transforma într-o unitate moartă în care nu se naște nimic, căci nimic nu este împărțit, în care nu există nici un sistem, nici o comparație de contrarii, nici o viață, ci doar o pace moartă, indiferentă Pe de altă parte, problema va fi de nerezolvat dacă înlocuim identitatea moartă cu o opoziție moartă, tăind o parte de cealaltă Separarea dogmatică a subiectului de obiect și separarea lor în lucruri separate independente duce la scepticismul teoretic și practic; atunci când sunt rupte, atunci nu mai poate exista o trecere de la unul la altul, dar această independență, izolare, izolare a lor este un neadevăr al înțelegerii finite: de fapt, ele sunt legate inseparabil în opoziția lor, iar trecerea de la una la alta are loc necontenit Și nu numai rațiunea ne garantează inseparabilitatea conexiunii dialectice a contrariilor, unitatea lor finală, fuziunea lor stă în irațional Sarcina infinită este de a transforma această unitate nedefinită (unitate în infinit) într-o unitate definită, disecată, într- un sistem Critica infinitului rău ar trebui să elimine neînțelegerea ideii ca sarcină infinită Orice infinit potențial se bazează pe infinitul actual; aplicat acestei probleme, acest gând călăuzitor înseamnă următoarele: sistemul universal al ființei obiective, care îmbrățișează spiritul și materia, nu este un lucru de neatins Biblioteca "Runivers" un ideal, smuls pentru totdeauna de la noi, spre care se străduiește în zadar procesul cunoașterii; această infinitate actuală a obiectului este mereu cu noi și suntem în el, ea este tot ființă, fiind îmbrățișând atât procesul cunoașterii, cât și ceea ce este cunoscut în el; iar această idee nu este nicidecum o ipostază ilegală (dând o existenţă separată unei idei abstracte), ci, dimpotrivă, o ipostază necesară a Absolutului Același lucru trebuie spus despre infinitul progresului etic, despre infinitul ideii de bunătate Biblioteca "Runivers" IX CUNOAȘTEREA DE SINE Sarcina autocunoașterii "Cunoaște-te pe tine însuți" este punctul de contact

dintre filozofie, religie și psihologie Cunoașterea de sine înseamnă pentru Socrate atât munca pe sine, cât și forjarea Ea stă la baza întregii culturi, tuturor practicilor și creativității; căci, până la urmă, fiecare acţiune este o muncă asupra ta; iar cultura, arta, tehnologia nu sunt altceva decât autoformarea spiritului, experimentul său etern asupra ei înșiși, așa cum știința înseamnă experiment etern Psihologia analitică este și experimentare cu sufletul, ceea ce înseamnă muncă asupra sufletului, îngrijire pentru suflet, în care această psihologie intră în contact cu religia și asceza Aici, în primul rând, este necesar să cântărim semnificația vitală, semnificația etică personală a conștientizării de sine "Fii conștient de tine însuți" este un imperativ, o comandă; și necesită o revoluție interioară, parcă, o nouă naștere Aceasta este eliberarea din inconștiență și venirea la sine, baza și începutul vieții creative de autodeterminare și autoconfigurare, pentru că sinele, așa cum spune Jung, este scopul vieții Conștientizarea de sine este o tensiune care adună și leagă toate forțele și funcțiile sufletului, adică "yoga", un fel de "jug", "jug"; Dar in acelasi timp Biblioteca "Runivers" înseamnă și eliberare, căci ea îmi este impusă de adevăratul meu sine ("Jugul meu este ușor și povara mea este ușoară") Cu un asemenea căpăstru, războinicul ține împreună doi cai înhămați la car, alb și negru, conștiința și inconștientul, iar el însuși îi conduce în bătălia vieții Apelul sever: "realizează-te pe tine însuți" se referă întotdeauna la starea de amăgire și orbire Dictonul oracolului delfic se adresează acelor popoare și oameni care nu au simțul proporției și calea de mijloc și care, datorită aroganței și mândriei lor, sunt cufundați în haosul inconștientului Așa erau hindușii și grecii, așa sunt rușii De aceea, Dostoievski face apel la autorealizare cu o forță deosebită Acest cel mai mare portretist al forțelor demonice ale sufletului știa bine că posesiunea poate fi depășită doar prin auto-realizare, cunoașterea de sine Acesta este principalul său gând etic, pe care l-a exprimat în discursul său Pușkin: "Adevărul nu este în afara ta, ci în tine însuți; regăsește-te în tine, supune-te, stăpânește-te și vei vedea adevărul Acest adevăr nu este în lucruri, nu în afara ta și nu undeva dincolo de mare, ci în primul rând în propria ta muncă asupra ta Același lucru îl găsim în materialele pentru "Demoni": "Ideile lui Golubov sunt smerenia, stăpânirea de sine și că Dumnezeu și Împărăția cerurilor sunt în noi în stăpânire de sine, iar libertatea este chiar acolo" Această chemare la sine răsună cel mai puternic atunci când o persoană sau un popor este în pericol, când cultura este în pericol de declin Așa a fost pe vremea lui Socrate și Platon; așa a fost și în declinul civilizației romane, când stoicii au declarat că autocunoașterea este sarcina înțelepciunii, iar creștinismul a început să propovăduiască valoarea infinită a sufletului și împărăția lui Dumnezeu "care este în tine" Găsim aceeași setare Biblioteca "Runivers" și în India, unde tragedia existenței pământești s-a dezvăluit tocmai atunci când impulsul de cucerire al războinicului trib Indra care venea din nord s-a epuizat În mijlocul războiului, cu amenințarea distrugerii regatelor întregi, a apărut cel mai profund raționament despre Atman, autocunoașterea Bhagavad Gita Același ritm al istoriei, aceeași dialectică se observă în epoca noastră În condițiile unei crize cuprinzătoare, se pune din nou problema conștiinței de sine în toate domeniile spiritului uman Ce înseamnă această împrejurare? Apostolul Pavel, primul și cel mai mare filozof creștin, a exprimat acest lucru simbolic: Judecata de Apoi poate arde și distruge întreaga clădire a culturii umane, fie că este construită din paie, lemn, argint sau aur;

totuşi, "el însuşi va fi mântuit, dar parcă din foc" El însuși va fi mântuit, așa cum a fost salvat și Noe din potop Sinele nu poate pieri din cauza conflictelor tragice Dimpotrivă, aceasta este tocmai înălțimea tragediei, că în ea se poate oricând ghici și prevede o ascensiune, o ascensiune ("anagoge") la ceva mai înalt și necunoscut Iată singura mângâiere a spiritului, mângâierea Paracletului: o contradicție tragică este întotdeauna rezolvabilă în principiu, chiar dacă nicio soluție nu este încă vizibilă la momentul dat Iar rezolvarea contradicției tragice înseamnă mântuire Sinele nu trebuie să piară în dezintegrarea elementelor, în moartea culturilor, în moarte și decădere - poate fi mântuit, poate fi răscumpărat, înviat, poate supraviețui "restaurării tuturor lucrurilor", poate atinge o nouă armonie în noul cerul și pământul nou Aceasta este atitudinea creștinismului Din punct de vedere filosofic și psihologic, aceasta poate fi exprimată astfel: din inconștientul colectiv, din adâncurile "subterane", cresc noi contrarii și conflicte, care amenință să distrugă întreaga clădire a conștiinței - Biblioteca "Runivers" cultura corporală cu toate soluțiile și sintezele sale anterioare Ca răspuns la aceasta, eul trebuie să se ridice deasupra planului conștiinței pentru a găsi un supraconștient, adică doar o soluție dorită Pentru a nu se sufoca în contradicții, pentru a nu pieri în îndoială și disperare, eul trebuie să ajungă la cel mai înalt punct al conștiinței de sine Și astfel își dezvăluie transcendența Transcendența și imanența sinelui Sinele transcende (transcende) prin toate nivelurile ființei, prin toate categoriile, inclusiv cele mentale Sinele nu este nici trup, nici suflet, nici conștiință, nici inconștient, nici personalitate, nici măcar spirit Dar ce este ea? Nu este "ceva", nu un obiect sau un obiect, nu o idee - este o depășire fără sfârșit dincolo de sine (transcensus) și libertate; este un alt-mondism absolut, ceva "complet diferit", absolut asemănător,) deci asemănător lui Dumnezeu, căci nu se poate realiza decât prin "renunțare", "eliberare" Ea este singura înțeleaptă, eliberată de orice" - așa trebuie înțeles acest fragment întunecat al lui Heraclit În același timp, în toată absolutitatea egoismului, în "detașarea" ei de orice, în transcendența sa (celălalt-mondanism), se dezvăluie și imanența sa (acest-mondanitatea); căci încă sunt în lume, în trup, în suflet, în duh, chiar dacă eu-mi traversează toate aceste trepte ale ființei La urma urmei, acesta este corpul meu, sufletul meu, conștiința mea, a mea) Aici ne referim la faptul că cuvântul "absolut" provine din lat "absolvere", care are un dublu sens:) dezlega, eliberează, eliberează;) completează, perfectează Biblioteca "Runivers" inconștientul, destinul și caracterul meu, spiritul meu, personalitatea mea și tocmai din această cauză, toate acestea îmi sunt opuse, nu identice cu mine, deși îmi sunt accesibile și impregnate de mine În acest cuvânt "al meu" imanența miraculoasă și transcendența sinelui se dezvăluie cu deplină forță Sinele este ca sinele absolut, pentru că Absolutul este imanent lumii întregi și, în același timp, transcendent acesteia Fiecare fir de ființă, fiecare experiență emoțională trecătoare este un "fenomen bine întemeiat" în care o "fundație bună" trăiește și acționează în secret De aceea Fichte ar putea spune: "Dumnezeu trăiește în spatele tuturor acestor imagini Îl vedem sub formă de piatră, plantă, animal, Îl vedem când ne ridicăm deasupra noastră, ca lege naturală și normă morală și totuși toate acestea nu sunt El Însuși" Mistic vorbind, Dumnezeu este "pretutindeni și nicăieri", așa cum sunt eu însumi peste tot și nicăieri Aici este centrul misticismului, aici este antinomia religioasă fundamentală a imanenței și transcendenței, revelată atât în sine, cât și în Absolut

Descoperirea Sinelui Cel mai mare merit al filozofiei indiene - care putea instrui nu numai oameni, ci și zei și demoni - a fost tocmai descoperirea acestui eu, a acestui Atman, precum și indicarea singurei căi care poate duce la el Și aceasta este calea judecății fără sfârșit, a negației și a transcendenței Însăși ideea de infinit și nemurire nu este altceva decât un exemplu al puterii negației (nu-A), puterea transcendenței Prin urmare, nu trebuie să ne mire că eul, singurul care deține deplin această putere, este experimentat și simțit în primul rând, ca un sine infinit și nemuritor Sinele are puterea și libertatea de a trece dincolo de întreaga lume, dincolo de tot ceea ce există în lume și de însuși eu Acesta este rezultatul cel mai vechi, descoperirea filozofiei indiene, revelarea misticismului indian Această ascensiune la Atman atinge cea mai înaltă ascensiune în Upanishad-Brihadaranyaka cu cuvintele finale: "neti - neti", el este "nu asta și nu asta" Numai prin "teologie negativă",) prin "ignoranță inteligentă" este revelat acest eu asemănător zeului, acest Atman-Brahman, Purusha, Dumnezeu-Om Este și o revelație a misticismului creștin (cf Rudolf Otto, "Vest-Est, misticism"), poate a oricărui misticism, indiferent de toate diferențele culturale și religioase Și Pascal mai știe că adevăratul sine înseamnă "nu asta și nu asta"; numai el o descoperă nu prin scufundarea în sine, ci prin iubire: "Cel care iubește pe cineva pentru frumusețe, îl iubește? Nu, pentru că variola, care distruge frumusețea fără să distrugă o persoană, îl va face să nu mai iubească această persoană Și dacă sunt iubit pentru judecățile mele, pentru memoria mea, mă iubesc ei? Nu, căci pot să pierd aceste calități fără să mă pierd pe mine Deci unde sunt dacă nu este în trup și nu în suflet? Două abordări: Est și Vest Este posibil să umbriți unilateral momentul transcendenței sau momentul imanenței și, prin aceasta, să distorsionați antinomia religioasă de bază, principiul coincidenței contrariilor În est,) apofatic, adică negarea posibilității de a defini Divinitatea cu ajutorul unui principiu pozitiv Biblioteca "Runivers" În experiența hindusă a unei detașări străine de lume, numai transcendența este considerată adevăr și valoare, în timp ce imanența este declarată non-valoare, o iluzie Existența corporală și existența pe pământ este considerată nenorocire și înșelăciune Acest vechi motiv hindus al pesimismului poate fi auzit cu mult dincolo de granițele Indiei - în orfism, în platonism, chiar și în creștinism Dimpotrivă, viziunea și cultura occidentală se confruntă cu un alt pericol, pericolul recunoașterii imanenței ca fiind cea mai înaltă valoare și respingerii transcendenței ca iluzie și metafizică proastă: existența corporală și existența pe pământ este singura fericire, iar orice altceva este o amăgire Aici vorbim nu numai despre imanenta Sinelui, ci si despre imanenta Absolutului Sinele trebuie căutat în trup și suflet, Absolutul - în materie, în natură, în lumea ideilor Astfel de - Imanentismul occidental cu toate variantele sale de materialism, naturalism, pozitivism, idealism subiectiv (filozofia imanenței), etc Doar filosofia care a crescut din misticismul creștin este eliberată de aceste iluzii, căci se agață ferm de antinomia religioasă de bază, la experienţă şi imanenţă şi transcendenţă Acești opuși nu pot fi divorțați unul de celălalt Transcendența (altă lume) a Absolutului este la fel de adevărată ca și imanența sa (acest-mondanitatea) Existența corporală și existența pe pământ nu sunt o iluzie, dar nu sunt singura existență și nu toată existența Avantajul este de partea transcendenței infinite Întruparea sinelui nu este deloc o iluzie, eul este într-adevăr prezent în încarnările sale, prezent în trup, în suflet, în conștiință și în inconștient; dar în același timp transcende la infinit

toate treptele "coborârii", imanenței sale În ideea devenirii corporale Biblioteca "Runivers" se păstrează și se menține unitatea imanenței și transcendenței Așa este posibilă cultura cu creativitatea ei, căci cultura este o întrupare, o acțiune imanentă aici, în trup, în natură, transcendentă, stând deasupra tuturor și depășind mereu sinele Miracolul sinelui Și astfel transcendența în valoare și completitudine are prioritate față de imanență, la fel cum "nu-A" are prioritate față de A, deoarece non-A include toate celelalte litere ale alfabetului; și, la fel ca infinitul, transcende finitul Prin urmare, eroarea filozofiei imanente este infinită, în timp ce adevărul imanentei este finit și limitat Dar orice filozofie transcendentală, precum cea indiană sau platonica, indică adevărul infinit și greșește doar neglijând imanența, adică mărimea finită Această preponderență a transcendenței, care se deschide în sine absolută, poate fi formulată cel mai bine în cuvintele lui Platon: "dincolo de esență, depășind totul în forță și demnitate" Acest adevăr este fundamental pentru tot misticismul, iar diferențele dintre învățăturile mistice individuale apar doar atunci când coboară în tărâmul imanentului Orice neglijare a acestei "puteri și demnități" suverane a sinelui, care constă în exterioritatea lui, în capacitatea sa de a transcende, în libertatea sa de orice, este o "cădere", vinovăție în pierderea sinelui, care amenință cu mare pericole, dar nu înseamnă distrugerea completă a sinelui Sinele nu poate fi niciodată pierdut complet, ea este întotdeauna salvată "ca din foc"; "pierderea" sinelui înseamnă doar uitare de sine, imersiune Biblioteca "Runivers" în straturile inferioare ale ființei, uitarea "originei ei regale", libertatea ei suverană Ea este, parcă, "vândută ca sclavă" și, ca un copil regal pierdut, "este crescută de păstori" Psihologia analitică dezvăluie o înțelegere profundă a acestor experiențe și știe că miracolul transcendenței sinelui a fost înfățișat în mod repetat în simbolismul filozofico-mistic frumos și înțelept În orfism, sufletul, în vara existenței pământești, uită de alcătuirea lui, de originea lui cerească și apoi își amintește din nou de ea, dezvăluind adevărul neascuns, de neuitat, mereu năzuit despre sine, despre adevărata sa existență Este suficient să te adâncești în tine cu o amintire pentru a-ți găsi în adâncul sufletului adevăratul tău sine, care nu a dispărut niciodată Astfel, "Atmanul nenăscut, care nu îmbătrânește niciodată" este dezvăluit "Sufletul", strict vorbind, nu este niciodată o ființă locală, nu este niciodată un obiect spațio-temporal, nu poate fi niciodată considerat în întregime "creat" Nu este considerată ca atare nici măcar în relatarea biblică despre crearea lumii Sufletul uman nu a fost creat de Dumnezeu - El l-a "suflat" în trup, iar omul l-a suflat în sine Atmanul este suflarea Divinului Lumina "Logos-ului" este asemănătoare cu ea în sufletul ei ca lumina divină, "scânteia" lui Eckehardt Toate ideile despre preexistența și nemurirea sufletului nu exprimă nimic altceva decât o transcendență fundamentală în raport cu ființa temporal-spațială a omului Cu greu este posibil să exprim această transcendență mai puternic și mai semnificativ decât în cuvintele: "Împărăția mea nu este din această lume" " "De unde suntem și unde mergem?" Sinele meu lumesc - nu al acestei lumi - este cea mai mare descoperire făcută de conștiința de sine, punând sub semnul întrebării întregul sens al vieții Biblioteca "Runivers" si intreaga lume Sunt rare momente în viața unei persoane când acesta își descoperă brusc adevăratul sine cu tot misterul transcendenței sale și cu libertatea planând peste tot În aceste momente, la început, ne îmbrățișează o uimire profundă: de parcă am "căzut din cer" (expresie

destul de orfică), ne simțim ca "aruncați în lume" (Heidegger) și se pune întrebarea în fața noastră : "de unde suntem și unde mergem?" Surpriza este începutul oricărei filosofii Ne aflăm aici în fața unui miracol al miracolelor, trezind erosul filosofic și promițând cele mai mari revelații Acesta este sensul secret al zicalei: "cunoaște-te pe tine însuți" Din ceva de la sine înțeles, acest gând se transformă într-o indicație mistică a oracolului, în perspicacitate; pentru că egoismul este ceva care nu este considerat de la sine înțeles, ci mai degrabă neînțeles În mitologie, în misticism, în filozofie și, în cele din urmă, în poezia tuturor popoarelor, auzim constant această întrebare eternă: de unde venim și încotro mergem? (Tertulian) Dar dacă sunt atât de minunat Othkele sa întâmplat - necunoscut Acestea sunt cuvintele lui Derzhavin; dar s-ar putea cita multe citate pe aceeași temă din poezia mondială, începând poate cu Omar Khayyam Desigur, această întrebare o găsim în primul rând și în mod constant în Upanishade, pentru că aceasta nu este doar una dintre posibilele întrebări filosofice, dar poate că toată filosofia începe cu ea - și începe pentru că filosofia se preocupă în primul rând de problema originii, a propria noastră origine Această problemă este trăită într-un mod nou în filosofia modernă - în fața stării tragice a lumii, în "frică și tremur" înainte de declinul Occidentului De aici - descoperirea modernității Biblioteca "Runivers" Kierkegaardt, care în cea mai profundă tragedie personală a devenit cel mai profund conștient de sine Și aceasta este, în esență, din nou aceeași întrebare eternă: "de unde și de unde?" "Unde sunt? cine m-a ademenit în toate astea și m-a lăsat aici? Cine sunt? Cum am ajuns pe lume? De ce nu am fost mai întâi întrebat, de ce nu am fost inițiat în manierele și obiceiurile de viață? De ce am fost împins în rânduri ca și cum aș fi fost cumpărat de un vânzător de suflete? Este un articol gratuit? Și dacă am fost forțat să fac asta, unde este Conducătorul? Sau nu există niciun manager? Cui să mă plâng? Ce înseamnă această surpriză? este "unde și unde"? Eu și nimic Deja chiar în aceste întrebări se poate dovedi și fundamenta filozofic transcendența mea, căci însăși întrebarea despre origine înseamnă deja un act de transcendere, o trecere de la A la non-A, la "complet diferit" Dacă întâlnesc pur și simplu "nimic", atunci acesta nu este un argument împotriva transcenderii, ci în favoarea ei: transcend în direcția "nimicului", iar pentru a descoperi "nimic", eu însumi trebuie să exist Frica metafizică de "nimic" este posibilă doar atunci când "meta" este posibilă, adică depășirea Şi aici, însă, se obţine altceva decât "fiinţa spre sfârşit" a lui Heidegger) A depăşi (depăşi) "nimic" înseamnă altceva decât a opune ceea ce există aici cu ceea ce nu există aici; pentru că transcendența este întotdeauna opusul,) Kierkegaard "Repetiție") Aici se înțelege doctrina lui Heidegger despre "a fi spre moarte", "a fi spre neant" Propria sa "libertate la moarte" Biblioteca "Runivers" trecerea la alta, după formula not-A Dar dacă eu însumi sunt puterea transcendenței și a opoziției, atunci toată puterea și demnitatea mea rezidă tocmai în faptul că nu mă identific cu ceea ce produc Adevărata sine este transcendentă în mod fundamental oricărei opoziții, pentru că în ea toate contrariile coincid și se dezvoltă din ea În această poziție a suveranului - "dincolo de zidul coincidenței contrariilor" - și numai în măsura în care poate rămâne în ea, eul este asemănător unui zeu și transcende întreaga lume, căci lumea este formată din contrarii și contradicții continue Aceasta este invulnerabilitatea Atmanului, descoperită de Arjuna în luptă: nicio "distrugere" nu-l poate amenința, căci se ridică deasupra tuturor contrariilor, inclusiv contrariul:

existentul este nimic Cu toată frica, cu toată îndoiala, rămâne mereu: "de aceea sunt" - și nimic nu poate amenința asta "A fi până la sfârșit" îmi dezvăluie infinitul meu Nimicul absolut este o iluzie În acest sens, Parmenide are dreptate Nimic nu poate fi absolut, pentru că expresia: "absolut nimic nu există" este în mod clar falsă și este infirmată de existența mea Totuși, nimicul relativ este "nu-A" și poate însemna ființă transcendentă "Sfânta ignoranță", spune Nicolae din Cusa, "totuși, ea ne învață că ceea ce mintea noastră pare a fi nimic este doar cel mai mare lucru de neînțeles " Dacă transcendența nu ar însemna nimic, ea ar fi pur și simplu distrusă)) Epicur a înțeles corect acest lucru: vrea să distrugă pur și simplu frica metafizică, frica de moarte distrugând cel dincolo, transcendentul: Eu și nimic nu se întâlnesc niciodată, pentru că ori nu există nimic, și atunci nici eu nu exist, ori sunt , și atunci nu există "nimic, ci existent" Biblioteca "Runivers" Dialectica lui Heidegger este insuficientă pentru că el nu pune problema Absolutului, Psihologie analitică eu si eu Vechea psihologie tradițională a conștiinței se mișca doar de-a lungul binecunoscutului plan mediu al conștientului; de aici planeitatea și banalitatea acestei științe plictisitoare și inutile a reprezentărilor, care în imanența ei solipsistă (recunoașterea personalității persoanei care cunoaște ca singura realitate) rămâne complet ruptă de sursele vii ale ființei transcendente Psihologia analitică este singura capabilă să descopere și să lumineze sinele transcendent Toate celelalte învățături psihologice au fost întotdeauna o psihologie imanentă, doar o psihologie a conștiinței pe care numai eul conștient o cunoaște Inconștientul este deja transcendent în raport cu conștiința mea Dar această transcendență înseamnă "subconștientul", care stă la baza conștiinței ca fundament, ca o condiție prealabilă a posibilității sale; dar există o altă transcendență, ca să spunem așa, în altă direcție, care duce nu la subconștient, ci la supraconștient Aici se dezvăluie ceva mai mult decât conștiința și, prin urmare, ceva mai înalt decât conștiința: "o valoare situată deasupra eului conștient", "un subiect necunoscut și mai înalt" (Jung) Se bazează atât pe conștiință, cât și pe inconștient și transcende această opoziție rezolvând-o constant și realizând unitatea întregului Acesta este exact sinele misterios, de neatins, atottranscendent Cel mai mare merit filozofic al psihologiei analitice este distincția dintre conștient Biblioteca "Runivers" nym eu și eu Experiența mistică a supraconștiinței, intuiția filozofică a iraționalului, dialectica transcendentului sunt luate în considerare și apreciate într-o astfel de psihologie Și numai ei cunosc domeniile limitative ale psihologiei: profunzimea sufletului și înălțimea spiritului Dovezi și incognoscibilitate a sinelui Toată filosofia modernă este o trecere de la imanent la transcendent Filosofia modernă se opune școlii imanente, idealismului subiectiv, raționalismului "lucru în sine" irațional nu mai este alungat: acum este acceptat cu cinste Geniul lui Kant continuă să trăiască pentru noi nu în idealismul său subiectiv, ci în recunoașterea transcendenței "ființei în sine" în ideea de "om noumenal" "Filozofia existențială" modernă se adresează și a ceea ce "există în sine" (ființa în sine), recunoaște și puterea și sensul transcendenței, așa cum vedem în ontologismul obiectiv al lui Nikolai Hartmann Doar existențialismul este mai îndreptat spre transcendență în zona subiectului, în timp ce ontologismul este în zona obiectului Nu vom intra aici într-o rafinare a acestei diferențe și în posibilele controverse asociate acesteia; este suficient să afirmăm că ambele filozofii sunt de acord în recunoașterea incognoscibilității și

transcendenței sinelui "A fi ca eu", spune Jaspers, "este pe cât de direct sigur, pe atât de neînțeles " "Certitudinea Sinelui", spune Nikolai Hartmann, "poate coexista cu ignoranța totală a ceea ce este Sinele" Sinele este "neîndoielnic" pentru noi, dar "incognoscibil" Biblioteca "Reflecție asupra sinelui" "Runivers" sub forma unei înțelegeri obiectivatoare, spune Jaspers, nu se apucă de eul însuși, care eludează această înțelegere și, în suveranitatea sa intangibilă, se opune tot ceea ce este cunoscut și explicat "Cunoașterea de sine este doar un sentiment de sine", spune N Hartmann, "este un fel de dăruire fără obiectivitate" Sinele este radical izolat de orice altă ființă, este ceva impenetrabil, în cea mai mare parte irațional - ilogic și în același timp - dincolo de limitele înțelegerii Este uimitor că și în această problemă, bătrânul Kant încă ne poate spune ceva de valoare "Paralogismele" sale și formularea generală a ideilor sale principale în "Prolegomenele" (§ -) pot fi înțelese corect pentru prima dată: subiectul absolut, eu, subiectul gânditor (aceste expresii sunt folosite de Kant pentru a desemnează eul) pentru Kant nu sunt obiecte date în experiență, deci nu sunt substanțe, așa cum crede psihologia rațională Este lucrul incognoscibil în sine Și acest lucru în sine stă la baza fenomenelor experienței noastre interioare, experiența sufletului meu în cadrul timpului, ca o "esență în sine" necunoscută - la fel cum lucrul în sine stă la baza experienței exterioare "Ca un corp fizic", spune Kant, "înseamnă nu numai contemplarea noastră exterioară (în spațiu), ci și lucrul în sine" Acum trebuie spus ceva absolut minunat despre această "esență în sine" care stă la baza experienței interioare: este fundamental diferită de "lucru în sine" care stă la baza experienței exterioare, adică cunoașterea naturii materiale "Esența în sine" este ceea ce suntem cu adevărat Dimpotrivă, "lucru în sine", care stă la baza experienței exterioare, este pentru noi Biblioteca "Runivers" ceva străin pentru noi Ambele sunt de necunoscut, dar nu se poate spune că ambele ne sunt străine și necunoscute Eu însumi nu sunt străin și nici necunoscut pentru mine Am o anumită atitudine cognitivă specială față de mine (Seseman); Sunt de necunoscut pentru mine, dar în același timp "neîndoielnic" și evident Simțind "omul în sine" Cum merge această instalare? Cum este posibilă "dovada de sine" a incomprehensibilului? Nu prin concept, nu prin categorii, nu prin actele de obiectivare - și deci nu prin cunoaștere rațională - așa răspunde Kant - ci doar prin simțire specială "O astfel de cunoaștere", spune Kant, "nu este nimic mai mult sau mai puțin decât sentimentul existenței fără ajutorul niciunui concept " Există, prin urmare, un sentiment de a exprima dovada irațională a personalității mele Aici eu însumi "simt", ca și cum aș simți în adâncul sufletului meu misterioasa și neîntemeiată "ființă-în-sine" a sinelui, întrucât eu sunt tocmai această egoism "în mine" și "pentru mine" Acesta este un fel de ușă către "a fi în sine", deschisă de conștientizarea de sine - apropierea de Brahman prin Atman; calea de ieșire către ființa noumenală prin omul noumenal,) calea către Absolut prin sinele meu Dar în niciun caz acest drum ezoteric secret al realizării de sine nu ar trebui să excludă metoda binecunoscută și general acceptată de obiectivare; nu trebuie să neglijeze contemplarea "cerului înstelat deasupra mea" Această ultimă cale poate duce și la Absolut Și numai ambele moduri sunt capabile c) Prin Purusha, prin "omul în sine" după excelenta traducere a lui Hauer Biblioteca "Runivers" ' a pune în întregime problema "a fi în și pentru sine", problema Absolutului Aproximativ la asta se rezumă concluziile filozofiei, urmând calea introvertită (întorcându-se spre interior) către "a fi pentru sine" Au

fost secole când această problemă a fost complet ignorată (de exemplu, în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, secolul înainte de Kant) După aceea, iese din nou, experiențe și reflecții străvechi vin din nou în minte, reînviate și re-experimentate În prezent, problema antropologiei se pune în filosofie, iar în acest caz, cooperarea dintre filozofie și psihologia analitică nu poate fi ocolită Filosofia, care ignoră marile descoperiri și experiențe ale școlii analitice, este în pericol să rămână naivă și copilărească, întrucât a rămas psihologia obișnuită, care nu a ținut cont de ideile acestei școli În legătură cu o astfel de psihologie, antipsihologismul avea absolut dreptate Psihologia analitică nu poate fi considerată naivă nici din partea filosofică, nici din partea misticismului și religiei: ea a parcurs toate căile secrete ale experienței spirituale și de aceea a descoperit și formulat cu o precizie rară ideea transcendenței sinele Sinele ca postulat Pentru Jung, sinele este "ceva irațional, existent indefinibil, care se ridică deasupra Sinelui"; astfel este supraconștient, deoarece soarele este "superterestre" Sau, mai bine spus, este mai neutru decât sinele conștient, "care depinde de el și se învârte în jurul lui, într-un fel, ca pământul în jurul soarelui" Transcendența și imanența sinelui sunt exprimate în această imagine, deoarece soarele este transcendent pământ și în același timp imanent acestuia cu lumina, căldura și atracția sa "Ideea de sine", spune Jung, "este în sine și pentru sine un postulat transcendent care poate fi justificat psihologic, dar nu poate fi dovedit științific Sinele este transcendent față de știință, "face un pas din știință - în afara ei", psihologia de altă lume și, în același timp, îi determină posibilitatea, "pentru că fără acest postulat nu aș putea formula procese mentale" Sinele este, așadar, o presupoziție metafizică fără de care psihologia este imposibilă Și la baza oricărei științe stă o asemenea mărime transcendentală, o "ipoteză" în sensul lui Platon, o presupoziție: în biologie, viața; în fizică, structura atomului Cu toate acestea, nu orice știință este pe deplin conștientă de acest lucru, așa cum a făcut-o psihologia analitică Științele pozitive sunt adesea într-o stare de imanentism naiv, ele nu observă nici transcendentul, nici transcendentul Prin urmare, trebuie să subliniem cu o forță deosebită puterea metafizică și semnificația eului transcendent Dacă ideea de sine este înțeleasă aici în sensul sintezei, în sensul întregului și al întregului, din care conștiința și inconștientul sunt părți, atunci în niciun caz nu ar trebui interpretat în sensul imanenței - ca o cantitate adăugată la sumă prin simplă adunare Fiecare sinteză de contrarii este transcendentă în raport cu acestea din urmă, adică formează ceva nou în comparație cu ele, ceva complet diferit și mai înalt Fiecare integritate, așa cum a arătat Kant, folosind ideea de integritate a universului ca exemplu, este transcendentă și metafizică, deoarece în experiență și în științele empirice nu întâlnim nicio integritate Deja în sfera ființei organice, întregul fundamentează și dă naștere părților, și nu invers; și și mai clar vedem asta în domeniul ființei mental Tot ce putem spune despre sine - sinteza, integritate, centru - toate acestea nu sunt adecvate, toate acestea sunt doar imagini, doar obiectivari Sinele nu poate fi imaginat, nu poate fi obiectivat Eul individualizat, așa-numita personalitate, este ceva neobiectiv, dar este "obiectul unui subiect necunoscut și superior" (Jung) Dacă spunem "selfhood", atunci aceasta nu este încă obiectivare Ceea ce este "eu însumi" nu poate fi spus, mai degrabă îl pot înțelege în tăcere ("în tăcere se cunoaște Atmanul") În știință, în psihologie, nu se poate întâlni un eu, nu se poate

"demonstra științific", acesta rămâne "meta-" în orice sens; dar nici nu poate fi gândit ca un obiect al metafizicii raționale, a cărui posibilitate ar trebui respinsă împreună cu Kant Dar se poate spune că eul este "lucru în sine" incognoscibil al psihologiei, ceea ce oferă acestei științe avantajul că eu însumi sunt această ființă "în mine" Prin urmare, psihologia analitică este fascinată (vrăjită) de cea mai veche simbolistică a sinelui: toate acestea sunt doar imagini, dar - așa cum spune frumos Jung - imagini în care noi înșine suntem prezenți Sinele asemănător lui Dumnezeu În ultima și cea mai profundă conștiință de sine, care nu este reflecție sau autocunoaștere, pentru că eu însumi sunt "incognoscibil", deși sunt "neîndoielnic" și evident - totuși pot descoperi un alt sens ascuns: propria mea libertate și transcendență și în acest sentiment al "asemănării mele cu Dumnezeu" Dar această libertate nu este absolută: simt că este asociată cu un sentiment mistic de dependență Nu sunt autosuficient, nu sunt perfect, nu sunt complet, nu sunt închis în Biblioteca Runiverse el însuși, dar, ca să spunem așa, este deschis către ceva "cu totul diferit", ca o fereastră îndreptată spre infinitul cerului Sunt asemănător lui Dumnezeu, dar nu Dumnezeu Aici relativismul și pozitivismul ne pot obiecta, că ideea lui Dumnezeu înseamnă doar o iluzie, precum și sentimentul nostru de dependență și religia noastră Dar față de aceasta trebuie să subliniem: dacă Absolutul este o iluzie, atunci totul este o iluzie, căci Absolutul stă la baza totul, îmbrățișează totul Și dacă totul este o iluzie, atunci însuși cuvântul "iluzie" își pierde orice semnificație, întrucât o iluzie este concepebilă și afirmabilă numai în opoziție cu ceea ce există cu adevărat Exact în același mod, "aspectul" este de conceput în contrast cu ceea ce există în sine Iluzie, fenomen - toate acestea sunt relativitate, iar pentru a relativiza trebuie să presupunem Absolutul, adică existența fără relație Astfel, dacă Freud a redescoperit că Dumnezeu în cer este o simplă iluzie, atunci în conștientizarea de sine dialectică aceasta înseamnă următorul lucru: ideea noastră tradițională despre Dumnezeu nu este deloc echivalentă cu ceea ce există în sine În contrast, adevăratul "Dumnezeu" absolut este ceva "complet diferit" Fiecare negație a Absolutizării false este o afirmare a Absolutului adevărat, deși de neatins; așa cum se exprimă acest rezultat în formularea paradoxală a lui Bonaventura: dacă nu există Dumnezeu, atunci există un Dumnezeu) Când relativizăm (comparăm) ceva, suntem în același timp absolut; iar când absolutizăm, trebuie în același timp să relativizăm Aceste două funcții sunt esențiale pentru spiritul în toate) Acesta este adevăratul sens al argumentului ontologic: Absolutul nu poate fi înțeles, nu poate fi redus la o iluzie Absolutul, ca și Sinele gânditor, cedează în fața reducerii fenomenologice Biblioteca "Runivers" domeniile cunoaşterii şi conştiinţei De aceea Scheler are dreptate când spune că spiritul uman include sfera Absolutului și că se află într-o relație (relație) necesară cu Absolutul Și dacă această relație se pierde, atunci apare imediat absolutul fals, are loc absolutizarea idolilor falși Astfel, Absolutul nu poate fi în niciun fel "smuls" de la mine, este indisolubil legat de mine; este transcendent pentru mine și în același timp imanent, adică vorbește în adâncul Sinelui meu Dar "Cuvântul" lui nu este ușor de înțeles, deoarece vorbește cu ajutorul simbolurilor și pildelor, al căror sens se pierde în întunericul infinitului și indică ceva necunoscut Două interpretări ale asemănării cu Dumnezeu a sinelui Aici se află ultimul și cel mai intim - răscrucea de drumuri unde religiile diverg, unde experiențele mistice și revelațiile se separă unele de altele, unde se găsesc ambiguități filozofice Dependența de

Absolut nu poate fi negata, dar i se pot da două interpretări diferite și opuse Întrebarea poate fi pusă astfel: dependența este în cele din urmă dependență de propriul meu eu absolut sau este dependență de un eu absolut complet diferit? Prima cale este urmată de Vedanta și Sankya, a doua de religiile evreiești și creștine, iar în India de Ramanuja Ambele soluții sunt absolut fundamentale pentru atitudinea mentală și spirituală, deci, pentru psihologie și filozofie, și prin aceasta pentru cultură în ansamblu Atitudinea este întotdeauna ultima decizie, relația cu Absolutul Fiecare atitudine și viziune asupra lumii este întotdeauna o expresie a transcendentului sentimente de dependență, în care problema Absolutului este dezvăluită unei persoane și pe baza cărora o persoană realizează sine Cum trăiește, cum se simte - totul depinde de felul în care trăiește și de modul în care își interpretează sentimentul de dependență Absolutul, din punctul de vedere al căruia relativizăm totul și de care depindem în toate religiile, este sinele Ezoteric vorbind, este o persoană, un Dumnezeu personal Din punct de vedere ezoteric, acesta este Sinele transcendent, transcendent personalitatea, la fel cum propriul meu eu este transcendent personalității mele Este remarcabil că Absolutul, atât în filozofie, cât și în metafizică, nu poate fi semnificat altfel decât prin conceptul de "selfalitate" Absolutul, în schimb, este necondiționat și, prin urmare, independent, este ființa în sine sau ceea ce există în sine și pe care îl căutăm în permanență, deși îl avem constant "în miez" Spinoza, cu toată negarea ideii antropomorfe a Zeității, nu poate defini substanța sa absolută altfel decât "ceea ce există în sine și este cunoscut prin sine" Asta face Kant cu "lucru în sine" Absolutul este tocmai "existând în sine și în sine" Dar exist și "în mine" și "prin mine" Ar trebui să însemne asta că sunt Absolutul sau sunt doar asemănător cu Absolutul? Sunt eu Dumnezeu, sau doar o ființă asemănătoare lui Dumnezeu? Dar această asemănare trebuie să constea în faptul că Dumnezeu și eu suntem amândoi euri Este Sinele Divin ceva diferit și chiar complet diferit de propriul meu eu, sau este un eu identic cu propriul meu eu? Aceasta este cea mai profundă întrebare ezoterică, secretul suprem al misticismului Dacă afirmăm a doua posibilitate, atunci Atman se dovedește a fi identic cu Brahman, Purusha pre-Bibliotecă "Runivers" se rotește în ultima ființă absolută necreată, omul devine singurul Dumnezeu, "măsură și miez", în eul său interior, și numai în ea raiul și pământul sunt unite (William) Cu o astfel de soluție, sentimentul de dependență înseamnă, desigur, doar dependență de propriul nostru sine ascuns De asemenea, este posibil, împreună cu Freud, să definim acest sentiment ca dependență de super-ego-ul nostru, pe care îl ipostazim în "Tatăl Ceresc" Aici, în ciuda tuturor diferențelor, misticismul indian și cel chinez converg cu divinizarea omului din Europa de Vest Iar o asemenea întâlnire are o atracție deosebită pentru omul modern, care nu poate săvârși un act de credință naivă și, ca o eliberare de ateism, caută un nou misticism și prin India și China, ca o nouă revelație, descoperă în sfârșit că există o religie fără Dumnezeu și că propria lui sine este cel mai înalt și poate singurul și ultimul miracol și mister din lume Dependența de Absolut Misticul scufundării în sine este un adevărat mistic, dar luat în izolarea sa, nu poate fi recunoscut ca un adevăr exhaustiv Sinele meu nu este singur și nu poate rămâne singur Orice autoaprofundare nu se mulțumește cu atitudinea față de sine, precum și cu atitudinea față de aproapele cu toată dragostea față de ei: se străduiește neapărat să îndeplinească un act de ultimă transcendență, o ieșire în Absolut În autoabsolutizare, eul nu câștigă nimic, ci pierde

totul Megalomania metafizică a dus la căderea Arhanghelului În absolutizarea extremă a cunoștințelor mele finite, devin maestru al Bibliei potek "Rune și credință" nym, care se arată în ironia lui Socrate Prin autoabsolutizare, îmi pierd sinele, pentru că pierd capacitatea de autorealizare, de autocunoaștere Realizarea de sine spune în primul rând: nu ești absolut Experiența robiei transcendente, ca ultima și cea mai profundă experiență mistică, nu poate fi negata și nu poate fi interpretată greșit O trăim peste tot la culmile vieții noastre spirituale: așa este trăită arta ca inspirație, știința ca descoperire, acțiunea morală ca vocație, religia ca revelație Peste tot și întotdeauna astfel de experiențe sunt simțite de noi ca o sugestie de sus Nu sunt închis în sine, trec dincolo de ea și descopăr cel mai înalt secret al Absolutului, cauza mea principală și lipsa cauzei, în care ființa mea este înrădăcinată Sunt, și sunt eu însumi, dar nu "prin mine" și nu prin propria mea voință Acest lucru se dezvăluie clar în întrebarea superioară - "de unde și unde", în întrebarea începutului și sfârșitului meu Nu îmi este interzis să ridic această întrebare, iar transcendența nu îmi este închisă Ultimul rezultat, la care vine înțelegerea însăși, este că mă aflu în primul rând în opoziția mea extremă față de Absolut, la care eu, cu conștiința propriei forțe și demnitate, mă pot întoarce către "Tu" Căci dacă Absolutul este Monada, atunci eu sunt Monada; dacă Absolutul este Dumnezeu, atunci eu sunt "Dumnezeul umanizat" (Nicolas din Cusa); dacă Dumnezeu este un eu, atunci eu sunt un eu; dacă, în cele din urmă, el este un mister, profunzimea neînceputului, atunci eu sunt o taină și neînceput Omul și Dumnezeu constituie o unitate de contrarii, dar nu o identitate Ei stau unul față în față într-o confruntare intensă și o iubire intensă Aceasta este diferența dintre soluția creștin-europeană a problemei Dumnezeu-uman și soluția indiano-chineză: în cea din urmă, toate contrariile se contopesc ca o picătură în univers mor cu oceanul; în primul, ele sunt unite "nedespărțit, dar și necontopite" Problema Dumnezeu-om este o problemă centrală pentru om și, prin urmare, devine o problemă centrală pentru fiecare psihologie și filozofie, tocmai pentru că "sufletul uman este prin fire creștin", că nu există suflet perfect fără ca Eros să lupte pentru Absolut Biblioteca "Runivers" SEMNIFICAȚIA INIMII ÎN FILOZOFIE ȘI ÎN RELIGIE Inima ca adâncime ascunsă a unei persoane Conceptul de "inima" ocupă un loc central în misticism, în religie și în poezia tuturor popoarelor Ulise s-a gândit și a luat decizii "cu inimă dulce" În Iliada, o persoană proastă este numită o persoană cu o "inima proastă" În latină, "cordatas homo" nu înseamnă "un om al inimii", ci o persoană rezonabilă Misticii hinduși au plasat spiritul omului, adevăratul său sine, în inimă, nu în cap Și în Biblie, inima se găsește la fiecare pas Se pare că semnifică organul tuturor simțurilor în general și al simțului religios în special Dificultatea, însă, constă în faptul că nu numai sentimentul este atribuit inimii, ci și cele mai diverse tipuri de activitate a conștiinței Deci, în primul rând, gândește inima "A vorbi din inimă" înseamnă, în limbaj biblic, a gândi Dar mai departe, inima este organul voinței; ia decizii Dragostea vine din ea: cu inima sau din inima, oamenii iubesc pe Dumnezeu și pe aproapele lor Se spune că "avem pe cineva în inima noastră" (Filipeni : ; Cor :) sau "avem o singură inimă cu cineva" (Fapte :) În cele din urmă, o funcție ascunsă atât de intimă a conștiinței precum conștiința este plasată în inimă: conștiința, potrivit apostolului, Biblioteca "Runivers" este o lege scrisă în inimi Cele mai diverse sentimente care matură sufletul sunt atribuite și inimii: este "stânjenită", "înfricoșată", "trista", "se

bucură", "se bucură", "dureri", "chinuri", "jeli", "se hrănește cu plăcere", "se relaxează", "se înfioră" De parcă inima ar fi conștiință în general, tot ceea ce este studiat de psihologie; și, într-adevăr, în Biblie conceptul de "inimă" și conceptul de "suflet" sunt uneori interschimbabile; în același mod conceptul de "inimă" și conceptul de "spirit" Dar dificultățile noastre cresc atunci când devenim convinși că inima îmbrățișează nu numai manifestările vieții mentale, ci și fizice Toate fenomenele vieții vin din ea și se întorc la ea, acționează asupra inimii: fiecare întărire fizică prin mâncare și băutură întărește inima; orice povară împovărează inima (Luca :); orice atac asupra vieții este un atac asupra inimii (Ex :) De aceea se spune: "Mai mult decât orice păzit, păzește-ți inima, căci viața vine din ea" (Proverbe :) În această varietate nesfârșită de semnificații, simbolul "inima" amenință să devină complet estompat, să devină complet evaziv, să se transforme într-o simplă metaforă poetică Și, totuși, nu este așa: în limbajul religios, inima este ceva foarte precis, s-ar putea spune, precis matematic, ca centrul unui cerc din care pot emana infinite raze, sau un centru de lumină din care infinit divers pot emana raze Biblia atribuie inimii toate funcțiile conștiinței: gândirea, hotărârea voinței, simțirea, manifestarea iubirii, manifestarea conștiinței; mai mult, inima este centrul vieții în general - fizic, spiritual și mental Este centrul în primul rând, centrul în Biblioteca "Runivers" în toate sensurile) Acesta este ceea ce se spune despre "inima" pământului, despre "miezul pomului" (Mat :) Întrebarea firească este dacă această expresie "inima" în acest caz nu este exact aceeași care este bine cunoscută în psihologie, ca principiu al unității conștiinței, ca centru al conștiinței Acest lucru nu este în întregime adevărat, există ceva mai profund, religios, care rămâne inaccesibil psihologiei empirice științifice Există motive profunde pentru care aici este adoptat simbolul religios al "inimii", și nu conceptul de suflet, conștiință, minte, chiar spirit De fapt, inima înseamnă un centru ascuns, o adâncime ascunsă, inaccesibilă ochiului În acest sens, Biblia vorbește despre "inima mării", despre "inima pământului", ca despre ceea ce se află în adâncurile lor misterioase; într-o măsură și mai mare acest lucru se poate spune despre inima lui Dumnezeu însuși, Leon din Blois numește inima Zeității "abisul", iar mulți mistici vorbesc despre acest "abis" ca pe ultima profunzime irațională a centrului divin Dar același lucru se poate spune despre inima umană ca centru cel mai interior al personalității În primul rând, este inaccesibil privirii altcuiva, nu pătrundem în inimile oamenilor din afară Inimile vecinilor nu ne sunt transparente Dar nu ar trebui să creadă că adâncimea supremă a unei persoane este închisă doar pentru alții, este de neînțeles în mare măsură chiar și pentru sine; nu știm cum și uneori nu vrem să ne înțelegem pe noi înșine, fiindu-ne frică să privim în abisul inimii noastre Cea mai profundă înțelepciune constă în această zicală a oracolului, pe care lui Socrate îi plăcea să o citeze: "Cunoaște-te pe tine însuți" - * x) Întrebarea semnificației termenului biblic "inimă" a fost pusă de pr Pavel Florensky în cartea sa "Stâlpul și temelia adevărului" (Moscova,) în legătură cu articolul lui P D Yurkevich "Inima și semnificația ei în viața spirituală a omului conform învățăturii Cuvântului lui Dumnezeu" (Proceedings of the Kiev Spiritual Academy, , cartea), pe care o citează adesea La aceşti autori găsim însă doar formularea întrebării şi o colecţie de citate Biblioteca "Runivers" Înțelepciunea elenă și vechea indiană Dar oamenii nu se cunosc pe ei înșiși, și nu numai în sensul caracterului lor, al pasiunilor lor, al lipsurilor lor, nu, într-un sens mult mai

profund: ei nu își cunosc adevăratul Sine, adevăratul Sine - ceea ce hindușii numesc "atman" , pe care creștinismul îl numește sufletul nemuritor, inima, inima sufletului Socrate și înțelepții indieni știau că o persoană este separată de această personalitate prin forfota zilnică a vieții, grijile legate de corpul său, grijile despre plăceri, despre lucruri, despre dobândire; Hristos spune: ce folosește omului dacă câștigă lumea întreagă, dar își pierde sufletul? El vorbește aici tocmai despre acest ultim centru misterios al personalității, unde se află toată valoarea și toată eternitatea sa A găsi această eternitate a ta înseamnă a-ți găsi adevăratul Sine, a te uita în adâncul inimii tale Și acest lucru este realizat de câțiva, și în primul rând este trăit ca un sentiment de cea mai profundă uimire, ca și cum ar fi o nouă naștere spirituală sau vindecare de orbirea congenitală O persoană care vrea cu adevărat să se uite în propria sa profunzime trebuie să devină cu siguranță o persoană religioasă, trebuie să experimenteze un sentiment religios, un sentiment de reverență, o venerație mistică în raport cu sine, în raport cu abisul inimii sale, trebuie să vadă în sine "o lume întreagă plină de infinit" (Leibniz) Căci religia este în același timp recunoașterea Divinității lui Dumnezeu și a Divinității omului însuși Religia este găsirea lui Dumnezeu în sine și în Dumnezeu, iar ateismul nu este doar necredința în Dumnezeu, ci cu siguranță și neîncrederea în om, neîncrederea în sine, neîncrederea în valoarea sa absolută și în eternitatea sa absolută Ateismul crede că eu sunt corpul meu, pasiunile mele, dorințele mele, mișcările și acțiunile mele în această lume și tot ceea ce, desigur, este trecător și distructibil și trecător Biblioteca "Runivers" umflă ca fumul Nu există un sine adevărat în asta Ateismul este o viziune asupra lumii care se mișcă constant la periferie, la suprafață, crezând constant în aparență, aparență, ateismul este negarea centrului misterios al personalității și, din această cauză, negarea centrului misterios al universului Pentru el nu există "inima pământului", "inima mării", "inima cerului", pentru el nu există inimă de om, căci nu coboară niciodată în adâncuri, alunecând continuu peste suprafață și, desigur, nu este nimic mai ușor decât să aluneci pe suprafețe Superficialul este cel mai ușor, cel mai accesibil Ateismul este cea mai banală viziune asupra lumii, viziunea asupra mediocrității Aristotel spune că începutul filosofiei este mirarea; putem spune că începutul religiei este un sentiment al misterului, venerația față de misterios, reverența față de misterios În acest sens, ateismul și pozitivismul sunt la fel de mult non-religioase ca și nefilosofice; nu este surprins de nimic și nu este înfricoșat de nimic Inima ca organ al experienței religioase Este necesar să recunoaștem inima ca organ principal al experiențelor religioase În simplitatea și accesibilitatea acestui cuvânt "inima", acest simbol, prezent constant în vorbirea colocvială simplă, constă înalta sa valoare religioasă O persoană "fără inimă" este o persoană fără iubire și fără religie; nereligiozitatea este, la urma urmei, lipsă de inimă Nu este adevărat că există o oarecare cordialitate non-religioasă sub formă de umanitate, solidaritate, conștiință de clasă și așa mai departe Cele mai mari crime au fost comise de dragul unei astfel de umanități, au fost justificate prin declamații de dragoste pentru umanitate, retorică în spiritul lui Rousseau și Biblioteca "Runivers" Robespierre În primul rând, putem spune că acești oameni nu au inimă și, prin urmare, și-au pierdut legătura mistică cu aproapele lor și cu Dumnezeu, și-au pierdut, desigur, eul lor real, au uitat de asta, nu sunt conștienți de existența lui Dar numai în adâncul acestui Eu, în adâncul inimii, este posibil contactul real real cu Divinul (Dumnezeu, simțit de inimă -

Pascal), este posibilă o experiență religioasă autentică, fără de care nu există religie și nu există adevărată etică Evanghelia afirmă constant că inima este un organ pentru primirea Cuvântului Divin și a Darului Duhului Sfânt; dragostea divină este turnată în ea Și acest contact cu Divinul este posibil pentru că în inima omului există aceeași adâncime misterioasă ca și în inima Divinului Aici se dezvăluie întregul sens al expresiei "chipul și asemănarea lui Dumnezeu", aici o persoană își simte Divinitatea, aici o adâncime reflectă alta; și până când omul nu întâlnește această adâncime în propria ființă, el nu înțelege ce înseamnă adâncimea Divinului Trebuie să fii foarte adânc pentru a simți adâncimea misterioasă De aceea religia ia simbolul inimii Ea exprimă centrul cel mai interior al personalității Inima este ceva mai de neînțeles, de nepătruns, mai misterios, ascuns decât sufletul, decât conștiința, decât spiritul Este de nepătruns privirii altora și, și mai surprinzător, propriei priviri Este la fel de misterios ca și Dumnezeu însuși, accesibil până la sfârșit doar lui Dumnezeu însuși Profetul Ieremia spune: Adânc este inima omului mai mult decât orice cine știe asta? Eu, Domnul, pătrund inima și încerc măruntaiele (Ier : -) Tu încerci inimile și pântecele, Dumnezeule drept (Ps ,) Eu sunt testatorul inimii și al pântecelor (Apocalipsa :) Biblioteca "Runivers" Domnul testează toate inimile și cunoaște toate mișcările gândirii (Cron ,) Dumnezeu El cunoaște secretele inimii (Ps ,) O importanță absolut excepțională este acordată inimii umane: numai Dumnezeu este pe deplin conștient de secretele sale Trebuie să simțim acum un fior de reverență pentru această adâncime misterioasă în inimile noastre și în inimile vecinilor noștri Aici se află adevărata frumusețe, adevărata și eternă valoare a omului Un robinet Petru, acest apostol aproape prozaic, sunt cuvinte uimitoare, pline de poezie inspirată, dedicate acestui "om ascuns al inimii" Și aici se spune în primul rând despre frumusețea umană, despre frumusețea femeilor și despre dorința lor inconștientă de a se împodobi; acestea sunt cuvintele: Nu lăsați împletitura exterioară a părului să vă fie podoabă, Nu coifuri de aur sau podoabe în haine, Dar omul ascuns al inimii În nepierirea unui spirit tăcut și blând, Ce este prețios înaintea lui Dumnezeu (Petru ,) Aici este adunat tot ce este de valoare ce se poate spune despre inimă: este centrul secret al omului; este "tăcut", își afirmă apofatic profunzimea; în ea se ascunde frumusețea nepieritoare a spiritului, adevărata frumusețe; iar acest centru spiritual nepieritor este o valoare absolută, este "prețios înaintea lui Dumnezeu" Apostolul prozaic a găsit cele mai poetice cuvinte pentru această profunzime misterioasă! Inima în misticismul indian Este interesant să comparăm misticismul creștin cu misticismul indian în acest moment În primul rând, vom fi uimiți de coincidența căilor și chiar a simbolurilor mistice pescuit Și este inevitabil, dacă singurul Dumnezeu adevărat este limita tuturor aspirațiilor mistice, este o coincidență în adevăr Dar nu trebuie să-și ascundă în continuare cele mai importante divergențe ale căilor religioase Dacă creștinismul este plinătatea adevărului, atunci ar fi incredibil dacă alte popoare din religiile lor nu ar fi abordat niciodată acest adevăr în vreun fel; este greu de observat astfel de aproximări în misterele Egiptului și Greciei, în platonism și neoplatonism și, în final, în misticismul indian Dar, pe de altă parte, dacă creștinismul este plinătatea reală (pleroma) a personalității concrete vii a omului-Dumnezeu, atunci este unic și unic și individual Ea nu poate fi înlocuită de nicio generalizare eclectică în spiritul teozofiei, care, în amestecul său insipid de stiluri, își pierde orice simț al individualității,

naționalității, personalității "Omul ascuns al inimii" este centrul atenției pentru religiozitatea indiană Hindușii sunt cei mai mari maeștri în explorarea centrului suprem, ascuns, al Sinelui nostru, sinele nostru Toată înțelepciunea indiană este îndreptată către el "Ce este sinele? Este Sinele luminos, constând din cunoaștere, printre suflurile vieții, în interiorul inimii" ("purusha" "om" Brhad-aran Upanisha IV,) "Acest atman al meu (termenul de bază pentru sinele cel mai interior) din interiorul inimii este mai fin decât un bob de orez, mai fin decât un bob de muștar, mai fin decât sâmburele din acel bob Acest atman al meu din interiorul inimii este mai mare decât pământul, mai mare decât spațiile aeriene, mai mare decât cerul, mai mare decât toate lumile" (Shandogya Upanisha III) inima a tot ceea ce se naște" (Kathopan VI,) Biblioteca "Runivers" "Prin mintea care stăpânește în inimă (cf "minte în inimă") este dată o revelație despre el " (Svetasvataropan) "Mai puțin decât cei mici și mai mult decât cei mari, egoismul se odihnește în inima acestei creaturi" (ibid) Acest infinit de mic și infinit de mare arată centralitatea ultimă a Sinelui nostru: este un centru, un punct, nu are dimensiune ("miezul bobului"); si in acelasi timp nenumarate raze ies din ea in lume, in cer; raze de cunoaștere și raze de străduință Dragoste creștină și compasiune budistă În creștinism, contactul mistic cu Dumnezeu și aproapele se realizează prin mijlocul inimii Inima este organul care stabilește această legătură intimă specială cu Dumnezeu și cu aproapele, care se numește iubire creștină Se deosebește de toate celelalte iubiri necreștine prin adâncimea ei mistică, este expusă prin faptul că este o legătură între profunzime și adâncime, o punte aruncată dintr-un abis al inimii în altul Și toată dragostea înaintea lui Hristos și în afara lui Hristos a fost doar părtășie, bucurie de patimă sau, în cel mai bun caz, milă, compasiune Toate acestea sunt atingeri superficiale ale unei persoane la alta: atingeri corporale sau spirituale, dar nu atingerea centrului ascuns, spiritual, al inimii Așa este dragostea ateilor O dragoste-compasiune budistă cu totul diferită Este, desigur, opus oricărei pasiuni egoiste, oricărei prietenie și camaraderie Cu toate acestea, această iubire budistă este profund diferită de cea creștină, cu care este atât de des reunită în popularizări teosofice lipsite de gust Un expert în budism, Barthélemy St Hilaire o numește Chuv-Library "Runivers" stvo "compasiune fără iubire" Dragostea se bazează pe credința în valoarea absolută a unei persoane reale Această credință nu există în budism În creștinism, iubirea este o legătură mistică între o adâncime individuală și alta, o punte între două abisuri; în budism, aceasta este afirmarea identității a două euri suferinde, în egală măsură suferinde și, prin urmare, pline de compasiune Opoziția și opoziția lor individuală sunt refuzate Hinduismul spune: tu ești eu și, de aceea, te iubesc și te compătimesc; Creștinismul spune: tu nu ești eu și, prin urmare, te iubesc și te compătimesc Diferența este enormă: în creștinism, "vecinul" meu este o individualitate, o persoană opusă mie, singura; în budism, mulți indivizi diferiți sunt o iluzie, maya, de fapt toți sunt una, identice în esență, în inimă nu se pot distinge; nu există și nu poate exista nicio nemurire individuală și, în consecință, nicio iubire pentru o individualitate nemuritoare, unică și de neînlocuit Aici nu există unitate de contrarii, care este esența iubirii, nu există "coincidență a contrariilor", aici identitatea persoanelor aflate în suferință indiferentă, identică, care are ca limită "stingerea" completă a oricărei diferențe individuale în "nirvana" Aceste trăsături ale budismului sunt înrădăcinate în alte sisteme religioase și filozofice mai profunde și mai vechi, care, la

rândul lor, își au justificarea finală în Biblia indiană - în Upanishads Contactul mistic cu Dumnezeu este diferit aici decât în creștinism și, din această cauză, există un alt contact cu aproapele În mistica indiană, suntem purtați de o aspirație strălucitoare către adâncurile inimii și de prezența în ea a unui punct luminos nemuritor, adevăratul nostru "sine" (atman), care amintește de o "scânteie" Meister Eckehart, și chiar ca și cum ar fi "adevărata lumină care luminează fiecare persoană care vine pe lume" Realizarea pentru totdeauna de neclintit aici rămâne contemplarea directă a indestructibilității și nemuririi Sinelui, care poate fi văzută aici și acum, fără a aștepta momentul morții Mai departe, afirmația că contactul cu Divinul se realizează doar în acest punct limitativ, doar în această "adâncime a inimii" - face și misticismul indian să fie legat de creștin Două tipuri de misticism indian Un european nu poate observa imediat o diferență izbitoare: puritatea rece a spiritului înstrăinat al Indiei, înțelepciunea strălucitoare a vorbirii naiv-figurative trezește reverență, în care experiențele creștine curg involuntar; la fel ca într-un templu frumos, dar străin de un stil străin și spirit străin, cineva își amintește involuntar de propriile rugăciuni primordiale Chiar și marii filozofi și cunoscători, precum Schopenhauer, Hartmann, Deussen, cred că acesta este în esență același lucru De fapt, este destul de diferit Misticismul indian afirmă identitatea imanentă a centrului suprem al eului meu cu centrul suprem al eului divin Nu că îl găsesc pe Dumnezeu în mine însumi, că îl ating pe Dumnezeu în adâncul inimii mele - ci că eu însumi mă dovedesc a fi Dumnezeu! El însuși - bineînțeles, nu în sensul trupului, spiritual și nu în sensul unei personalități empirice, caracter empiric (nici măcar în sensul "omului-zeitate"), ci în sensul ultim, irațional Centrul Sinelui Meu Acest centru al meu este identic, coincide cu centrul divin În această culme a speculațiilor, eu uman coincide indistinguit cu eu divin Biblioteca "Runivers" Pentru cei neobișnuiți și neinițiați, acest lucru poate părea ciudat și sălbatic, dar este adevărat Este inutil să contestăm acest lucru "Atman este Brahman" Eu însumi sunt singura zeitate Acesta este gândul central care trece prin toate Upanishad-urile Acesta nu este un sistem de unitate și coincidență a contrariilor, ci a identității și indiferenței contrariilor, în cele din urmă, natura iluzorie a contrariilor: diversitatea contrariilor este o iluzie Acum, această identitate: "Atman este Brahman" poate fi interpretată în două moduri Centrul ontologic de greutate se poate afla în primul sau al doilea termen "Atman este Brahman" - acest lucru poate fi înțeles în așa fel încât Sinele meu superior, renunțând la toate cochiliile, își vede identitatea cu Dumnezeu, se dizolvă în el fără urmă, ca o picătură de apă în ocean, ca o bucată de sare în apă sărată; atunci numai Brahman există, numai Dumnezeu - și nu există om; obținem sistemul Vedanta Dar să împachetăm sensul identității: centrul ontologic de greutate se va afla în atman: "Brahman este Atman", Sinele meu superior, înstrăinat de orice, va fi adevărata, cea mai înaltă, ultimă realitate Atunci numai omul va exista și nu va exista Dumnezeu; obținem sistemul ateu Sankhya Este remarcabil că Atman (termenul favorit al Vedantei, unde este întotdeauna identic cu Brahman), este aici redenumit "purusha", care în sanscrită înseamnă inițial "om", dar, în sensul termenului filozofic, înseamnă Sinele cel mai interior Purusha este același "omul cel mai interior al inimii", care în Vedanta a fost desemnat prin termenul - "atman" Obținem două tipuri de misticism indian: panteismul teosofic și ateismul "antroposofic" Este remarcabil faptul că ateul Sankhya este recunoscut ca un "Runivers" al

Bibliotecii sistemul ionic, adică justificat în cărțile sacre, în Upanishade Aceasta pare să spună: da, identitatea Brahman-Atman poate fi interpretată în acest fel, în direcția "imanentismului" și ateismului uman Aceasta este aceeași linie de gândire pe care o găsim în Fichte din prima perioadă și care a justificat acuzația de ateism Între aceste soluții clasice și profunde oscilează popularizarea reformatoare a budismului, a cărei nirvana poate fi interpretată fie ca o "stingere" atee a conștiinței, fie ca o dizolvare panteistă în absolut Buddha le-a interzis foarte înțelept discipolilor săi să investigheze această chestiune Aici trebuie să căutăm sursa incertitudinii religioase a Teosofiei și Antroposofiei, în privința cărora nu este ușor să decidem dacă sunt panteiste sau ateiste Aici problema este împiedicată de diletantismul filozofic extrem al acestor școli, care, fără nicio ezitare, târăsc în tot ce le place de pretutindeni Vedem acum că contactul mistic cu Dumnezeu în misticismul indian este ceva cu totul special Aceasta nu este deloc iubire creștină, care unește profunzimea inimii cu profunzimea Divinului Aici nu există Dumnezeu și om, nu există nicio relație între Dumnezeu-bărbăție și Dumnezeu-fiu, nu există iubire ca armonie a contrariilor ("coincidența contrariilor"), căci nu există persoane care se opune unele altora: Tatăl și fiul Există o identitate indiferentă aici A vedea această identitate nu este dragoste, nu este gravitație, atracție, efort - este un calm fericit în indiferența detașată ȘI Biblioteca "Runivers" prin urmare, "inima" în mistica indiană are și un alt sens: înseamnă doar lumea interioară, centralitatea ascunsă, asemănarea inimii a atmanului în raport cu totul, dar fără nicio colorare emoțională, erotică, estetică, ceea ce este inevitabil în inima creștină, care se transformă în limita ei nu în identitatea unisonului, ci în armonia corzilor tensionate opuse și conjugate Biblioteca "Runivers" XI CE SUNT EU? Problema divino-umană Ideea biblică de "chip și asemănare" exprimă, în primul rând, asemănarea esențială dintre om și Dumnezeu Omul este un "mic zeu", microtheos, pentru că se spune: "toți sunteți zei și fii ai Celui Prea Înalt" Ideea asemănării cu Dumnezeu este desigur esențială pentru antropologia creștină și pentru orice antropologie religioasă; dar este la fel de esenţială oricărei antropologii nereligioase Acest lucru poate părea foarte neașteptat și ciudat, dar este adevărat "Imaginea și asemănarea", ca o asemănare esențială între om și Dumnezeu, este o axiomă care nu a fost niciodată pusă la îndoială nici în conștiința religioasă sau nereligioasă (atee) Nikolai Hartmann subliniază pe bună dreptate că o persoană, ca persoană spirituală, își atribuie toate atributele Divinului: minte, libertate, conștiință a valorilor, previziune și providență Atât teologul, cât și filozoful ateu vor fi de acord cu aceasta: Feuerbach sau Marx Singura întrebare este: l-a creat Dumnezeu pe om după chipul și asemănarea Sa sau l-a creat omul pe Dumnezeu după chipul și asemănarea Sa? În orice caz, omul are o tendință ineradicabilă de a se plasa într-o anumită relație cu Absolutul, cu idealul, cu adevărul ultim, cu esențialul Biblioteca "Runivers" esența ființei A înțelege o persoană înseamnă a înțelege relația sa cu Dumnezeu Nici ateii nu se îndoiesc de asta Problema omului este o problemă Dumnezeu-uman Feuerbach a lucrat la rezolvarea problemei Dumnezeu-omul, psihologii moderni, Freud și Jung, au lucrat și lucrează la ea Dumnezeu este super-ego-ul, idealul eului nostru, arhetipul (prototipul) tatălui, spun ei Ei bine, acest lucru nu este atât de departe de adevăr, va spune filozoful religios În orice caz, problema Dumnezeu-om este evidentă când vine vorba de înțelegerea

sufletului în întregime Absurditatea psihologismului Adevărul este că ideea este dacă Dumnezeu nu este doar "a fi în suflet", doar o iluzie subiectivă, ci doar o manifestare imanentă în sufletul nostru Dar acest "numai" trebuie aruncat ca fiind cel mai rău psihologism, ca o explicație conform metodei "nimic altceva decât", pe care Jung însuși a batjocorit Absolutul este tocmai ceea ce transcende la infinit toate "numai"; acest lucru este indicat în sufletul nostru printr-un semn și simbol, dar un simbol transcendent, arătând spre ceva dincolo O persoană se transcende întotdeauna pe sine și sufletul său, acest lucru este indicat de un astfel de concept precum "supraom" sau super-ego Știința, în căutarea ei, se străduiește la fel de transcendent, de altă lume, precum etica și religia în aspirațiile lor spre idealul perfecțiunii Orice reprezentare imanentă, imagine, simbol, poate fi bănuită, pusă la îndoială, ca subiectivă, neavând sens obiectiv"; un lucru nu poate fi pus la îndoială: este că au "însemnat" să transcende, să exprime ceva obiectiv; transcendența rămâne necontestat; Biblioteca "Runivers" este indicat printr-un gest - mâinile ridicate spre cer - printr-un cuvânt, un act simbolic de religie sau de artă, un simbol matematic al cunoașterii Este lipsit de sens să reducem absolutul la idei imanente despre el, deoarece toate simbolurile și ideile absolutului presupun (postulat) depășirea limitelor subiectivului (transcensus) A explica psihanalitic ideea lui Dumnezeu ca transfer al complexului "Tatăl" la Sinele nostru superior sau a reduce ideea lui Dumnezeu la arhetipul (prototipul) Tatălui nu înseamnă deloc, așa cum credea Freud , pentru a reduce religia și Dumnezeu la o iluzie subiectivă, la "a fi în suflet" la imagini și experiențe pur imanente Existența în sufletul meu, în conștiință și subconștiență, a unui complex de tată și mamă, prototipuri de tată și mamă, nu înseamnă deloc că nu există tați și mame reali și transcendenți pentru sufletul meu; nu înseamnă că existența lor se reduce la complexele mele și există doar "existență în sufletul meu" Din faptul că arhetipul sufletului este proiectat asupra unei femei, nu rezultă deloc că o femeie este doar o iluzie subiectivă Din faptul că arhetipul "medicului" este proiectat asupra analistului, nu rezultă deloc că acest medic nu este un medic, ci doar un "complex" Dimpotrivă, în acest caz, arhetipul pare a fi proiectat mai ales la obiect În general, arhetipurile pot avea o semnificație cognitivă transcendentă, precum simbolurile, și o au întotdeauna Toate cunoștințele și acțiunile noastre încep cu arhetipuri Aici devine limpede întreaga absurditate a psihologismului: nu psihologie, ci psihologism! Reducerea psihologică a totul la subiectiv și imanent nu are dreptul la poziția ironiei mefistofelice, pentru că ea însăși devine comică în pretenția sa de a suspecta și elimina obiectivul adevărat și transcendent Adevărata realitate a tatălui și a mamei nu este deloc eliminată de faptul că îmi transfer Biblioteca "Runivers" complexe și arhetipuri ale inconștientului colectiv; adevărata realitate a lumii nu este deloc eliminată de faptul că grecii i-au transferat arhetipul (prototipul) sufletului și l-au considerat o ființă animată; în cele din urmă, adevărata realitate a Absolutului nu este deloc eliminată de faptul că arhetipul personalității, arhetipul Tatălui, este transferat în ea Afirmăm că acest transfer este pe deplin justificat, deoarece arhetipul Tatălui este un simbol adecvat al Absolutului Există cele mai profunde motive pentru a simboliza Absolutul prin arhetipul personalității În personalitatea însăși există ceva asemănător cu absolutul: de fapt, personalitatea există în sine, prin ea însăși și de dragul ei Același lucru se poate spune despre Absolut Personalitatea este cauza principală și scopul final al

acțiunilor sale - și nu putem simboliza Absolutul altfel decât prin cauza principală și scopul final al ființei Personalitatea este libertatea originală a creativității și un scop în sine Același lucru se poate spune despre Absolut: totul din el și de dragul lui există Într-un singur cuvânt: personalitatea este auto-crearea, egoismul - iar Absolutul este auto-crearea, auto-alitatea Existența în sine și pentru sine - aici se aseamănă Nu există un alt tipar (paradigmă) pentru Absolut Misterul creației Așa se dezvăluie ideea asemănării cu Dumnezeu: Dumnezeu și omul sunt asemănători unul cu celălalt Nimeni nu se îndoiește de acest lucru: nici poeții greci creduli (cum a subliniat apostolul Pavel), nici scepticii Xenofan, nici Feuerbach, nici Freud și Jung Dar care dintre ele îl creează pe celălalt: Dumnezeul omului sau omul lui Dumnezeu? Cine este primar, cine este prototipul (arhetipul), cine este existentul primordial și cine este oto-Biblioteca "Runivers" ferment? Este suficient să punem întrebarea în acest fel pentru a elimina nedumerirea divinității umane În întrebarea sa metafizică "de unde și unde?" o persoană caută să reflecte sensul existent inițial și ultimul sens al ființei În chiar întrebarea, în starea sa de bază, el este conștient de dependența sa, de condiționalitatea sa, de non-originalitatea sa Dar dacă sunt atât de minunat, de unde am venit nu se știe și nu aș putea fi eu însumi că omul nu s-a creat pe sine este evident pentru el Pretenția de a crea Absolutul ar însemna în același timp pretenția de a crea întreaga lume și pe sine O astfel de afirmație este o nebunie ("un prost vorbește în inima lui - nu există Dumnezeu"!) Omul nu se creează din nimic, ci se găsește creat și întreabă cu uimire: Cine m-a chemat cu o putere ostilă Din neant? Din adâncurile necunoscute ale ființei, nu am luat naștere prin propria mea putere și am fost chemat la un scop necunoscut ("viață, de ce mi-ai fost dat?") Acesta este secretul creației, miracolul creației, sentimentul de creația cu surprinderea ei, din care se naște reflecția, în esență, toată știința toată filozofia, toată teologia Aici se află fundamentul adamantin al "argumentului ontologic", care constituie marea tradiție a filozofiei ruse Argumentul ontologic este un indiciu al fundamentului ontologic, al "motivului suficient", pentru că fiecare fenomen este un fenomen justificat" (Leibniz) Omul a luat naștere din Absolutul necunoscut, nu poate exista nicio îndoială, dimpotrivă, aici stă fundamentul de nezdruncinat al tuturor îndoielilor, pentru că nu ne îndoim de fundamentul ființei, ci de cum să gândim și să reprezentăm acest fundament Biblioteca "Runivers" lyat În ce "idei", în ce simboluri și hieroglife este cel mai bine exprimat Absolutul? asta e întrebarea, acolo este posibilă îndoiala "Puterea ostilă" m-a chemat din neînsemnătate sau iubirea Tatălui pentru fiu? Comensurabilitate între om și Absolut Întreaga noastră credință în "Apocalipsa" nu face decât să afirme că în unele simboluri (în "crez"), în unele "Cuvânt", în unele "dogme", Absolutul este revelat, sau mai bine zis, este ușor dezvăluit, iar în altele este ascunsă și ascunsă Este aceasta o credință deșartă sau una adevărată? Dacă există astfel de "cuvinte" despre Absolut care dezvăluie ceva despre el, atunci aceasta înseamnă că există o comensurabilitate între om și Absolut, în ciuda întregii incomensurabilitate dintre ei; dacă Dumnezeu îi poate spune ceva omului și omul îi poate spune ceva lui Dumnezeu, atunci există o comunitate între ei, o comunitate de logos, o comunitate de minți Asemănarea cu Dumnezeu este presupoziția esențială a fiecărei religii, a fiecărei revelații, în special a celei adevărate Dar acest lucru este remarcabil: asemănarea cu Dumnezeu este o condiție prealabilă pentru toată cunoașterea, pentru toată știința; căci dacă matematica

Arhitectului divin al lumii nu ar avea nimic în comun cu matematica noastră, atunci cunoașterea lumii, cunoașterea astronomică, ar fi pur și simplu imposibilă Dar aceasta înseamnă: niciun experiment nu ar reuși, nicio tehnică nu ar fi posibilă, nicio creativitate umană nu ar exista, pentru că arhitectul pământesc nu ar putea construi nimic cu mintea sa care să poată sta în existență nici măcar pentru o clipă în fața Arhitectului Ceresc Creativitatea umană implică previziune și providență, iar aceasta este divină Biblioteca "Runivers" proprietăți Dumnezeu este creatorul, poetul ființei; dar omul este și un creator, un poet al culturii, în măsura în care cultivă și nu distruge Edenul creat pentru el Și dacă posedă o poezie imperfectă (deși cu adevărat dumnezeiască!), dacă nu posedă previziune și providență absolută și chiar infinitezimală, atunci aceasta doar dovedește că nu este absolut, ci absolut asemănător, nu Dumnezeu, ci o icoană (imagine) Zeități Punctul de vedere al antropologiei creștine Asemănarea cu Dumnezeu este condiția de bază pentru înțelegerea esenței omului În afara problemei Dumnezeu-uman, omul este de neconceput, căci el stă în legătură esențială cu Absolutul, înrădăcinat și afirmat în el Dacă respingem prima soluție a problemei Dumnezeu-uman, soluția "uman-divină", care explică asemănarea cu Dumnezeu prin faptul că omul îl creează pe Dumnezeu după chipul și asemănarea lui, atunci rămânem cu a doua, Dumnezeu- uman, afirmând că Dumnezeu îl creează pe om după chipul și asemănarea Sa Prima decizie este imanentă, o persoană se închide în conștiința sa și îl identifică pe Dumnezeu cu "conceptele" și "ideile" și fanteziile sale despre Dumnezeu Imanentismul gândit consecvent este solipsism, adică numai conștiința mea există, lumea este doar "ideea mea" și Dumnezeu este doar "ideea mea" A doua decizie este transcensusul (trecând dincolo de subiectiv) În fiecare căutare, în fiecare creativitate, în fiecare efort, o persoană se transcende pe sine (se depășește) Erosul Absolutului, efortul pentru profunzime și înălțime este o transcendență Biblioteca "Runivers" õ Omul nu este original și nu este autosuficient; există o ființă care este mai profundă și mai înaltă decât ea Și totuși el găsește în el însuși reflectarea și pecetea adâncimii și înălțimii supreme Acesta este punctul de vedere al antropologiei creștine Din punctul de vedere al antropologiei patristice, omul este o "icoană a Divinului", aceasta este cheia esenței sale misterioase Dar sensul ei poate fi înțeles doar dacă desfășurăm întreaga structură ierarhică a nivelurilor ființei, în care se țese o persoană și pe care o poartă și o reproduce în sine În acest sens, Părinții Bisericii numesc omul un microcosmos, o lume mică care conține elementele și structura lumii mari, dar poartă și altceva care depășește limitele a tot ceea ce este natural și cosmic Omul este plural, adică nu poate fi redus la un element, la o substanță Materialismul este la fel de fals ca și spiritismul De asemenea, este imposibil să înțelegem o persoană ca o combinație de două substanțe adiacente, gânditoare și extinse, așa cum face Descartes Omul este format din trei trepte, ierarhic ascendenți, trup, suflet și spirit Sufletul este superior trupului în demnitate și "animă" trupul; spiritul este mai înalt decât trupul și sufletul și "spiritualizează" trupul și sufletul Acesta este conceptul de aplicație Paul, și este punctul de plecare al antropologiei patristice Brunner îl consideră punctul de vedere al bunului simț natural, care este mai aproape de adevăr decât orice fel de monism științific Și acest lucru este adevărat, dar numai în sensul că în această împărțire în trei termeni, întreaga structură ierarhică complexă a ființei umane este dată în formă contractată Pentru a-l dezvolta în întregime, este necesar să se

implice întreaga știință modernă a omului: biologie, psihologie, filozofie Părinții Bisericii s-au aflat întotdeauna la apogeul științei timpului lor; Biblioteca "Runivers" ne-au lăsat moştenire şi această metodă: şi trebuie să stăm în culmea ştiinţei timpului nostru Structura ierarhică a unei persoane "Corpul" cuprinde nu unul, ci două niveluri de ființă: el conține în sine procesele fizico-chimice și, pe de altă parte, procesele vieții organice În lumina descoperirilor psihologice moderne, "sufletul" și-a pierdut simplitatea: nu se limitează la conștiință, la fel cum "spiritul" nu este identic cu conștiința Există un inconștient-psihic, dar are și două niveluri: colectiv-inconștient și individual-inconștient Sufletul conștient are și el două niveluri: sufletul animal și cel spiritual (spiritul conștient) În cele din urmă, spiritul conștient nu este nici punctul culminant al ființei umane Există, de asemenea, o supraconștiință, un Sine supraconștient "profund", "eu însumi", sau eu Astfel, în ființa umană găsim șapte pași ontologici (niveluri de ființă):) Este energie fizico-chimică) El este energia "vii", "bios", o celulă vie) Este energia psihică, care în profunzimea ei ascunsă formează inconștientul colectiv, ca un teren comun pe care sufletul individual crește și se dezvoltă) El este inconștientul personal, care se sprijină pe fundamentul inconștientului colectiv) El este conștiința, sufletul conștient; și mai presus de toate sufletul non-spiritual, animal, care este definit ca atitudinea egocentrică a conștiinței Acesta este sufletul, ghidat de "interese", ca un calcul al plăcerii și neplăcerii, percepând și Biblioteca "Runivers" evaluând totul numai în conformitate cu centrul vital al conștiinței) Omul este, în sfârşit, conştiinţă spirituală, spirit, personalitate spirituală, iar în această calitate el este constructorul şi purtătorul de cultură Diferența față de conștiința non-spirituală, animală, este că aici atitudinea egocentrică este abandonată Percepția și evaluarea subiectivă este înlocuită cu una obiectivă Pentru spirit, nu există doar ceea ce este "util" și plăcut pentru conștiința vitală, ci și ceea ce este în sine, adică "obiectiv" valoros și adevărat (Utilitarismul și etica "intereselor" sunt punctul de vedere al conștiinței animale) Această etapă a conștiinței spirituale la greci, și după ei și la Părinții latini ai Bisericii, se deosebește strict de sufletul non-spiritual, animal, ca logic (verbal) de non-logic ("non-verbal"), ca abilitatea de a percepe și exprima un cuvânt rațional și sensul său obiectiv Când Apostolul spune: "duhovnicul judecă totul", el înseamnă în primul rând această capacitate de judecată obiectivă atotcuprinzătoare, care este inerentă spiritului) Conștiința spirituală, Sinele conștient, "Eul gânditor", personalitatea Spirituală, ca creator al culturii, nu este, însă, ultimul, cel mai înalt și cel mai profund în ființa umană Este greu de spus ceva despre această ultimă profunzime, cu excepția faptului că sunt eu însumi, o persoană "în mine", egoism Sinele este ultimul și cel mai înalt al șaptelea pas mistic al ființei umane Pentru știință, pentru gândirea rațională, este de neatins și de nedemonstrat și, prin urmare, nu poate fi înțeles de psihologie, așa cum a afirmat acum în mod clar Jung Sinele este metafizic și metapsihic, în toate sensurile există o anumită "meta", ultima transcendență Biblioteca "Runivers" Numai Revelația și intuiția mistică indică această profunzime supremă În viața practică, în cunoașterea lumii, chiar și în munca creativă a culturii, poate trece complet neobservată Prin urmare, aproape constant conștiința, Sinele conștient, spiritul, mintea, personalitatea spirituală, a fost considerată și este considerată treapta cea mai înaltă în structura ființei umane și ultima expresie a esenței sale Dar

rațiunea și conștiința nu sunt cele mai înalte în om: sinele irațional și supraconștient este cel mai înalt Este căutat, ghicit și exprimat în limbajul lor ciudat, paradoxal, de marii mistici ai tuturor timpurilor și popoarelor Simbolul iubit al "inimii" indică această adâncime misterioasă, accesibilă numai lui Dumnezeu ("Numai Dumnezeu cunoaște secretul inimii", spune Biblia) Sinele este "omul cel mai interior al inimii" Există deci nu numai un Dumnezeu de neînțeles, ci și un om de neînțeles; și tocmai în această profunzime de neînțeles asemănătoare unui zeu al omului îl întâlnește pe Dumnezeu, în adâncul "inimii" lui Acesta este motivul pentru care misticismul inimii joacă un rol atât de important în experiența creștinismului răsăritean De aceea Părinţii Răsăriteni, iar în spatele lor pustnicii ruşi, dau legământ: să stai cu mintea în inimă; sau: cufundă mintea în adâncul inimii Aceasta arată că "mintea" nu este ultima profunzime și ultimul punct de sprijin Structura ierarhică a omului "ne arată că el poartă în sine toate etapele existenței cosmice: el este "materie moartă", materie vie, organism animat, conștiință animală Elementele cosmice și viața animal-vegetativă terestră sunt conținute în el, o pătrund și interacționează cu ea Omul presupune și conține în sine toate "zilele creației" și toată acea ierarhie cosmică Biblioteca "Runivers" chia ființei care se desfășoară în ele În acest sens, el este un microcosmos, o lume mică conectată cu lumea mare Dar el este și ceva mai mult: un micro-theos, un "zeu mic" asociat cu Marele Dumnezeu Când creația naturii și a omului este finalizată, începe creativitatea, care emană de la omul însuși, datorită faptului că este o personalitate spirituală și libertate Acesta este ceea ce îl face "semănător cu Dumnezeu" Al șaselea și al șaptelea pas din ființa unei persoane o ridică deasupra naturii și o plasează în vârful ierarhiei Cu toate acestea, vârful ierarhiei nu a fost încă atins O persoană simte ceva mai sus de sine, de dragul căruia "sublimează", în numele căruia acționează și face sacrificii, în numele cărora chiar se sacrifică Omul însuși este "un altar pentru Dumnezeul necunoscut", și găsește acest altar în adâncul egoismului său, ca ultimul cuvânt al "cunoașterii de sine", ca ultima înțelepciune a Atenei eterne Dumnezeul necunoscut îl scoate din abis și îl ridică la sine Aceasta este ceea ce i se dezvăluie în întrebarea supremă "de unde și de unde?" Și această producție și erecție ("anagoge") este trăită de o persoană ca o dublă dependență: ca creație și ca o chemare la creativitate (căci o persoană creează în sensul real nu dintr-un capriciu și nu din arbitrar, ci " sunând") Așadar, omul nu este începutul și nu sfârșitul ființei - asta îi este evident; nu alfa și nu omega, nu sursa primară și nu un prototip - este doar o reflectare De aceea nu completează ierarhia și nu o justifică; nu este "principiul sacru însuși", deși se află cel mai aproape de el în ierarhia cosmică Numai aceasta, această conexiune și apropiere inseparabilă, pune problema "asemănării cu Dumnezeu" Ea nu poate fi considerată în afara structurii ierarhice a omului, în afara ierarhiei cosmice Biblioteca "Runivers" Lumina Conștiinței și Puterea Libertății Structura ierarhică a unei persoane este nodul tuturor problemelor ființei sale și scopului său Lăsăm deoparte întreaga complexitate a acestor probleme și atingem aici doar problema "imaginei și asemănării" Care este chipul lui Dumnezeu în om? Nu în trup, desigur, ci în suflet; și nu în sufletul animal, ci în sufletul rațional: minte, logos, duh - acesta este ceea ce este asemănător cu Dumnezeu în om Așa este convingerea generală a Bisericii de la bun început, așa este doctrina învățătorilor Bisericii răsăriteni și occidentali la punctul de plecare Mintea este ceva frumos, în ea avem ceva ce există după chipul

Creatorului (Vuuioc cel Mare) Dumnezeu este mintea și omul este mintea, numai din această cauză Dumnezeu s-a putut uni cu omul, ca și cu ceea ce îi este mai asemănător "Firea minții domnește în ambele" Dumnezeu este o lumină inteligentă, o lampă a minții, iar mintea umană este luminată din prototipul Luminii (Gregorie Teologul) Chipul lui Dumnezeu este în minte, în spirit, în ceea ce este diferit de natură și se ridică deasupra naturii (Gregorie de Nyssa) Această îndumnezeire a Logosului, a minții, este ceea ce Părinții Răsăriteni au adus de la Atena, păstrată în Bizanț și transmisă teologiei occidentale; mai mult decât atât, toată știința și cultura occidentală Pe de altă parte, asemănarea cu Dumnezeu a omului constă în libertatea sa Macarie din Egipt afirmă acest lucru cu toată forța și consistența inexorabilă: Nicio ființă naturală nu este liberă - nici soarele, nici luna, nici pământul, nici animalele; dar Dumnezeu este liber și omul este liber: "de aceea ați fost creați după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este suveran și face ce vrea Dacă El vrea, prin puterea autorității Sale îi va trimite pe cei drepți în Gheena și pe cei păcătoși în împărăția Sa Dar acesta nici nu aprobă, nici nu alege, căci Domnul este drept La fel ești sa-Biblioteca "Runivers" puternic, dar instabil din fire și, prin urmare, dacă vrei, poți muri, poți huli, otrăvi și ucide și nimeni nu te va opri să faci asta Dar, pe de altă parte, dacă cineva dorește, poate să asculte de Dumnezeu, să intre pe calea dreptății și să stăpânească peste pofte Esența divină a libertății în om este prezentată și de Grigore de Nyssa Constă în a fi nelegat de forța naturală, în capacitatea de a decide și de a alege din sine, din esența proprie În afara libertății nu există minte, pentru că nu există darul discriminării și al judecății Adunând ambele momente de spiritualitate împreună, Ioan Damaschinul definește imaginea lui Dumnezeu în om ca minte și libertate Imaginea lui Dumnezeu nu stă deci pur și simplu "în suflet" (cf definiția brută a lui Tertulian), ci se află în spirit Se află în cele mai înalte două niveluri ale ființei umane (la scara noastră, treptele și) Omul este o personalitate spirituală, conștiință de sine, eu; şi în aceasta el este ca Dumnezeu Personalitatea spirituală este lumina conștiinței și puterea libertății Și această "lumină" și această "libertate" nu sunt lucruri și nu substanțe și nu proprietăți ale obiectelor - aceasta este lumina și libertatea mea; mai mult decât atât, sunt eu Și când o persoană spune: "Eu exist", el este exact ca Dumnezeu în acest sens, care spune: "Eu sunt cel ce sunt" A înțelege ceea ce sunt eu înseamnă a-mi înțelege asemănarea cu dumnezeii Libertatea creativă Aici trebuie să atingem un alt aspect nou, asemănător cu Dumnezeu Personalitatea unei persoane nu este detașată-* *) Sf Macarie, Not , Migne - Patrologie, vol Aici se conturează o temă pentru cercetări viitoare: libertatea este o asemănare ontologică cu Dumnezeu, și se păstrează chiar și în păcat și crimă Neprihănirea este evlavie etică și poate fi pierdută, pentru că natura noastră este "perversă" și putem abuza de darul libertății Biblioteca "Runivers" spirit nou, minte detașată, libertate detașată Aceasta ar fi o înțelegere indiană a omului, nu una creștină În creștinism, personalitatea spirituală este un spirit întruchipat, o minte întrupată, libertate creatoare, libertatea de a întruchipa ideile cuiva Acest lucru este dovedit de poziția ierarhică a spiritului personal în raport cu trupul și sufletul, cu alte cuvinte, în raport cu primii pași ai ființei umane Spiritul domnește peste nivelurile inferioare ale ființei umane Și dacă omul, așa cum subliniază Grigore de Nyssa, este un microcosmos și conține toate elementele universului, dacă a fost creat ultimul în ierarhia ființei și, prin urmare,

"îmbrățișează orice fel de viață", atunci acesta este tocmai avantajul său ierarhic , puterea lui asupra lumii și capacitatea sa de a fi creativ Un spirit detașat este incapabil nici să conducă, nici să creeze Faptul că o persoană are un corp prin care este conectată cu cosmosul, cu natura, nu este doar o slăbiciune, ci și o putere a unei persoane Faptul că este un mineral, o plantă și un animal îi oferă posibilitatea de a intra în contact cu toate nivelurile ființei, de a le înțelege, de a le spiritualiza și transforma Frumusețea minții, spune Grigore de Nyssa, se reflectă în întreaga compoziție umană și "decorează imediat ce urmează prin cele mai înalte" - așa are loc "sublimarea" ierarhică a nivelurilor ființei, ridicarea lor ("anagoge) ") către cel mai înalt în om și către Cel Preaînalt prin persoană Omule, ca vl Solovyov nu este un înger, constând doar din aripi și un cap, iar acesta este marele său avantaj Sfântul Grigorie Palama dezvoltă același gând cu toată seriozitatea: omul este creat după chipul lui Dumnezeu într-o măsură mai mare decât îngerii necorporali De ce este așa? ci pentru că a fost creat să conducă (îngerii, "mesageri", sunt creați pentru a se supune) "ÎN Biblioteca "Runivers" sufletul nostru are o parte dominantă și de control și alta - subordonată și ascultătoare, cum ar fi dorința, aspirația, senzația și orice altceva, stând sub minte, pe care Dumnezeu le-a subordonat minții; iar când suntem ghidați de atracția către păcat, nu ne răzvrătim doar împotriva lui Dumnezeu pantocratorul ("Atotputernicul"), ci și împotriva autocratorului nostru inerent ("stăpânirea de sine") În virtutea acestui principiu de stăpânire în noi, Dumnezeu ne-a dat stăpânire peste tot pământul Îngerii nu au un trup conectat cu spiritul și subordonat spiritului, de aceea nu conduc, ci doar împlinesc voia lui Dumnezeu Această capacitate în natura omului, faptul că el include nivelurile inferioare ale ființei, este ceea ce face din libertatea sa libertate creatoare Iată cum spune Palamas: "Suntem una dintre toate creaturile, pe lângă esența inteligentă și logică, avem și una senzuală Senzualul, unit cu Logosul, creează o varietate de științe și arte și înțelegeri; de asemenea, creează capacitatea de a cultiva (cultiva) câmpuri, de a construi case și, în general, de a crea din inexistent (deși nu din nimic complet - căci numai Dumnezeu poate face acest lucru) Și toate acestea sunt date numai oamenilor Și, deși nimic din ceea ce este creat de Dumnezeu piere și nu ia naștere de la sine, totuși, în comparație unul cu altul, prin noi primește o altă formă Iar cuvântul invizibil al minții nu numai că subjugă mișcarea aerului și devine o senzație de auz, ci poate fi chiar scris și poate fi văzut în trup și prin trup; Dumnezeu a dat toate acestea numai oamenilor, pentru credință, aducând venirea trupească și apariția Logosului cel mai înalt Nimic de genul asta nu se întâmplă niciodată cu îngerii) Grigore Palamas, "Fizică, teologie, moralitate", cap , Ming, Patrologie, vol Biblioteca "Runivers" Am adus acest loc minunat, pentru că aici este dată întreaga filozofie ortodoxă a culturii, filosofia creativității Și se bazează pe ideea asemănării cu Dumnezeu: dacă Dumnezeu este Creatorul, atunci omul este creatorul, "poetul" culturii Dar o persoană nu creează absolut, nu inițial, nu din nimic, el doar "formează" din elementele inferioare, ridicându-se la cele mai înalte și întruchipând ceea ce i se "da de sus" Dacă Dumnezeu se întrupează, atunci se întrupează și omul, căci fiecare cuvânt rostit (logos) este întruchiparea sensului, iar toată cultura, cu tehnologia ei, cu științele și artele ei, este un spirit întrupat, înțelepciunea întrupată a omului, existentă "în chipul şi asemănarea" Logosului divin Asemănarea cu Dumnezeu a omului este atotcuprinzătoare Deci, să ne

întrebăm încă o dată: ce anume într-o persoană merită să fie numit chipul și asemănarea lui Dumnezeu, "icoana" Divinului? Care este demnitatea lui umană? Răspunsul va fi următorul: o persoană spirituală are această demnitate, ea este "prețioasă înaintea lui Dumnezeu", ca chip și asemănare a Lui Toți marii Părinți ai Bisericii ajung la acest rezultat, dar nu toți dezvăluie cu aceeași profunzime bogăția (valorile) axiologice inerente personalității, eului A spune că personalitatea divină a omului este pur și simplu sufletul, așa cum face Tertulian, înseamnă a nu spune aproape nimic; a spune că această persoană este un "animal rațional", așa cum spune Toma de Aquino după Aristotel, înseamnă a vorbi în locuri generale (în care, totuși, structura ierarhică a omului este conturată pe scurt) A spune că o persoană asemănătoare unui zeu este minte, libertate, creativitate, putere Biblioteca "Runivers" peste forțele inferioare ale naturii înseamnă a înțelege ceva esențial în personalitate, dar în niciun caz a-i epuiza bogățiile, a nu-i înțelege secretul În sensul acestei ultime înțelegeri, Grigore de Nyssa, poate, se ridică deasupra tuturor Imaginea lui Dumnezeu în persoană primește de la el cel mai larg, direct înțeles atotcuprinzător Deci, în primul rând, o persoană este capabilă să iubească, iar aceasta este asemănarea lui cu Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire, iar omul este iubire Acolo unde nu există iubire, toate trăsăturile chipului lui Dumnezeu sunt distorsionate Mai mult, personalitatea aspiră la nemurire și în aceasta există o asemănare cu zeul, pentru că nemurirea omului este legată de eternitatea lui Dumnezeu Dar toate acestea nu sunt suficiente: "tot ceea ce reflectă perfecțiunile divine, adică întreaga totalitate a binecuvântărilor încorporate în natura umană, trebuie recunoscut ca imagine a lui Dumnezeu în om" Afinitatea cu Dumnezeu constă în faptul că o persoană este "împodobită cu viață, logos și înțelepciune și toate valorile frumoase și divine" Și toată această bogăție de personalitate, - spune Grigore de Nyssa, - cartea Genezei exprimă într-un singur cuvânt cuprinzător: creat după chipul lui Dumnezeu De aceea asemănarea cu Dumnezeu este atotcuprinzătoare și nu constă într-o singură trăsătură) Nu trebuie să fii surprins că imaginea lui Dumnezeu în om, pe măsură ce ne uităm în ea, crește până la infinit și de aceea, așa cum spuneam, își pierde certitudinea La urma urmei, prototipul său este însăși Zeitatea, Absolutul însuși în toată infinititatea sa, în toată inepuizabilitatea potențialităților sale Iar personalitatea este asemănătoare lui Dumnezeu tocmai în aceasta: este o unitate (monadă), care cuprinde "întreaga lume plină de infinit" (Leibniz) Personalitatea este indefinibilă printr-un sistem de concepte Ultimul secret al personalității nu este exprimat în ele Singurul mediu) Vezi G V Florovsky Părinții răsăriteni ai secolului al IV-lea Paris, pp - Biblioteca "Runivers" Singura modalitate de a răspunde la întrebarea, ce este o persoană, este să spui: persoana respectivă sunt eu însumi Dar a înțelege ce este "eu însumi" înseamnă a înțelege incomprehensibilitatea cuiva Nu este atât de ușor să simți că există un ultim secret al personalității; și este deosebit de dificil să-l găsești în "sine" Suntem confuzi de termeni precum "cunoașterea de sine" și "conștiința de sine" Se pare că cunoașterea și conștiința sunt subiectul care mă face propriul meu obiect Dar tocmai asta este imposibil Cunoașterea și conștiința mea îmi aparțin, dar eu însumi nu le aparțin, ele sunt "accesorii", uneltele mele, funcțiile mele, de care eu însumi sunt departe de a fi epuizat Identificarea mea cu "conștiința mea de sine" și "cunoașterea de sine" a fost complet distrusă în psihologia modernă Pe lângă conștiința mea, există și

inconștientul meu; pe lângă cunoașterea mea, există și incognoscibilitatea mea "Eu însumi" mă ridic deasupra tuturor acestor contrarii, le transcend și, prin urmare, sunt supraconștiință Dacă "eu însumi" eludează veșnic orice recunoaștere și conștientizare, atunci acesta este avantajul meu, și nu dezavantajul meu: există ceva în mine care depășește orice cunoaștere, iar acest exces de mister constituie o măreție deosebită a inexpugnabilității "Dumnezeu trăiește într-o lumină inabordabilă", dar o persoană descoperă și "lumină inaccesabilă" în adâncurile sale Acesta este ultimul și cel mai înalt moment mistic al asemănării lui cu zeul Dumnezeu este transcendent și eu însumi sunt transcendent; Dumnezeu este ascuns și eu însumi sunt ascuns; există un Dumnezeu ascuns și există un om ascuns Există o teologie negativă care indică misterul suprem al Divinității; trebuie să existe și o antropologie negativă care să indice misterul omului însuși) Modelul clasic este acesta: în Brihodar Upanishad cu ultimul ei "nu, nu" ("neti, neti") Biblioteca "Runivers" Acest moment mistic cel mai înalt al asemănării cu Dumnezeu a fost formulat cu toată distincția de către acel părinte al Bisericii care l-a înălțat pe om mai presus de toate în "asemănarea lui cu Dumnezeu", și anume, Grigore de Nyssa El argumentează astfel: imaginea trebuie să aibă în sine toate trăsăturile esențiale ale prototipului; dar pentru Dumnezeu incomprehensibilitatea esenței sale este esențială, aceasta ar trebui să se reflecte în neînțelesul omului însuși, ca imagine a Divinului "Cine a cunoscut mintea Domnului?" zice Apostolul; "Voi adăuga la aceasta", spune Grigore de Nyssa, "cine și-a înțeles propria minte?" Misterul și incomprehensibilitatea personalității "inteligente" constă în diversitatea sa complexă și, în același timp, în simplitatea și "necompunerea" unității sale finale Aici-то stă asemănarea în incomprehensibilitate: "firea noastră spirituală, existentă după chipul Creatorului, eludează înțelegerea și în aceasta are o asemănare deplină cu ceea ce se află deasupra noastră; dezvăluind amprenta naturii inexpugnabile în incomprehensibilitatea propriei persoane b) Grigore de Nyssa Despre îndatoririle omului, cap "Creaţii", volumul I, conform Patrologiei lui Minh Biblioteca "Runivers" XII PASCAL Granițele rațiunii infinit de mari și infinit de mici Nu întâmplător am ales numele lui Pascal ca subiect al acestui capitol Cele mai profunde experiențe filosofice și mistice ale acestui om de geniu se referă la problemele filozofiei existențiale moderne - cu alte cuvinte, sunt extrem de relevante Dacă punem întrebarea "de ce?" - ar trebui să se răspundă după cum urmează: "pentru că se ocupă de ideea principală a filozofiei moderne - ideea de transcendență" Dar împreună cu acest concept, intrăm în filosofia existențialismului modern Această problemă este pusă de Nikolai Hartmann, Heidegger, Jaspers, Sartre Nu trebuie să vă fie frică de acest cuvânt groaznic "transcendență" "Nu există nimic de altă lume!" mi-a spus odată o doamnă sceptică și materialistă Se pot învăța multe despre această afirmație de la Pascal Pascal în copilărie a fost un copil de geniu exprimat clar Când avea ani, el însuși, fără ajutorul unui profesor și spre marea surprindere a tatălui său, a lucrat prin geometrie până la din teorema lui Euclid Nu avea ani când și-a publicat lucrarea despre geometrie, spre uimirea lui Descartes Biblioteca "Runivers" Un an mai târziu, a inventat prima mașină de calcul Urmează-l apoi pe el, care a făcut descoperirile fizice ale epocii despre presiunea aerului, despre schimbările barometrice etc Așa că rămâne până la moarte unul dintre cei mai mari matematicieni ai epocii sale Cercetarea sa matematică conține deja ideea de calcul diferențial și integral Creativitatea științifică este una dintre

sarcinile principale ale întregii sale vieți Cu doi ani înainte de moarte, pentru distracție, face cele mai dificile calcule matematice în domeniul întrebărilor legate de rotația corpurilor Și care este principala problemă a tuturor acestor cercetări științifice? Miracol și mister al infinitului matematic și astronomic Infinitul ca simbol etern al Divinului "Tăcerea eternă a acestui spațiu infinit", spune el, mă face să tremur " În legătură cu infinitul misterios al lumii, Pascal pune problema "infinitului mic" Ce ne învață știința? întreabă Pascal Ea se deschide față de noi, el răspunde: - infinitul astronomic, în care centrul este peste tot, iar periferia nu este nicăieri Care este pământul, orașele, statele în fața ei? Care este persoana din fața ei? Dar aceeași infinitate în infinitul mic este infinitul structurii microscopice a materiei Deci existăm între două infinitate, două limite, două abisuri "Ce este un bărbat? El este mijlocul dintre nimic și totul Omul este îndepărtat infinit de înțelegerea extremelor Nu există nicio speranță de a cunoaște începutul și sfârșitul lucrurilor, principiul și scopul final al existenței Numai Creatorul acestor miracole le poate înțelege și înțelege Doar o minte infinită poate îmbrățișa infinitul tuturor Prin urmare, toate științele au în fața lor sarcini nesfârșite Suntem ființe limitate, finite și, în acest sens Biblioteca "Runivers" corpul nostru și în sensul spiritului nostru Toate extremele par să nu existe pentru noi Cunoașterea noastră este parțial cunoaștere, parțial ignoranță Din toate cunoștințele, fiecare realizare prezintă o nouă problemă și fiecare rezultat solid ne scapă Găsim la Pascal o adevărată critică în spiritul lui Platon și Kant, cu ideea unei sarcini infinite și cunoștințe limitate Cum poate o parte să cunoască întregul? Și totuși părțile sunt atât de legate între ele, încât numai întregul ("unitatea") ne oferă adevărata cunoaștere Numai Mintea infinită poate îmbrățișa ambele infinitități, a căror înțelegere eludează mintea umană Omul stă în fața misterului absolut al adevăratei ființe - iar știința duce la limitele activității sale cognitive - și anume, știința cea mai exactă, matematica, astronomia A progresat știința mai mult de la Pascal? A înțeles ea ceea ce el considera un secret? Fizica modernă se mișcă exact în aceeași direcție ca Pascal "Lumea umană se află între infinit de mare și infinit de mic", spune filozoful natural englez Jeans "Se află între lumea electronilor și lumea nebuloaselor astronomice" Se poate adăuga că, după revoluția pe care ipotezele fizicii moderne au experimentat-o, aceste două lumi au devenit și mai misterioase pentru noi "Suntem ca niște copii", spune același Jeans, "care se joacă cu pietricelele pe malul mării, în timp ce un ocean de adevăruri necunoscute și de neînțeles ne dă furie" Logica inimii Teoria valorilor Gândirea lui Pascal se mișcă, după cum vedem, între știință și religie Știința îl conduce la ideea de trans- Biblioteca "Runivers" valori, transcendența duce la o problemă științifică despre limitele minții umane Viața lui Pascal nu se limitează însă la acest interes pentru știință și religie Pascal a fost un om viu al epocii sale; interesele seculare ale mediului social din jurul lui nu i-au fost străine În jurul lui s-a desfășurat lumea seculară a epocii barocului francez, cu saloanele ei, spiritul de salon, ținuta frumuseților seculare, inteligența sofisticată a filozofilor de salon și a libercugetătorilor francezi, cu ipocrizia ecleziasticității oficiale - pe scurt, cu toate ei mintea și tot golul ei, cu toate valorile ei pozitive și negative Și s-a confruntat cu sarcina de a separa în această lume frumosul de dezgustător, înalt de jos și, în cele din urmă, binele de rău Toate acestea au necesitat judecăți, nu teoretice, ca în știință, ci judecăți despre valori

Formularea problemei filozofice a valorilor a fost meritul său nepreţuit în istoria gândirii umane Conceptele pe care Pascal le foloseşte pentru a desemna judecăţile de valori dovedesc că a anticipat ceea ce a fost făcut de filosofia modernă El a fost primul care a exprimat ideea că judecăţile de valoare sunt judecăţi ale sentimentelor noastre şi nu judecăţi ale raţiunii matematice Valorile nu sunt percepute prin raţiune teoretică, ci sunt simţite Pentru a face acest lucru, totuşi, trebuie să aveţi o capacitate foarte subtilă de a simţi Un astfel de sentiment nu este un sentimental vag, nu este o fantezie subiectivă, ci o anumită facultate specială de judecată Kant a numit-o "raţiune practică" Pascal este interesat în primul rând de valorile morale, apoi de valorile estetice şi, în sfârşit, de valorile politice, juridice etc un lucru poate fi întrebat dacă are vreo semnificaţie sau vreo valoare? Distingerea dintre valorile pozitive şi negative ale binelui şi răului este un tip special de judecată - nu o judecată a minţii, ci o judecată a inimii Şi astfel de judecăţi au propriile lor dovezi, pot fi dovedite într-un mod deosebit "Aceste dovezi", spune Pascal, "sunt de alt fel decât cele folosite în geometrie" Inima are propria ei logică, care nu este cunoscută de raţiune Inima are propria sa ordine de idei, diferită de ordinea raţională Poate fi surprins că filosofia franceză, care a examinat şi interpretat fiecare rând din scrierile lui Pascal, nu a observat în el această descoperire uimitoare - logica inimii şi judecăţile de valori bazate pe ea Brunschwig şi Boutroux, într-o ediţie excelentă a lucrărilor complete ale lui Pascal, remarcă că el a fost aproape de a descoperi teoria infinitezimale, adică calculul diferenţial şi integral, dar nu spun o vorbă despre teoria lui a valorilor Paul Valéry a trecut cu vederea complet această latură a opiniilor lui Pascal, argumentând că încercarea sa de a distinge între spiritul geometriei şi acel spirit rafinat de conştiinţă, care este caracteristic stabilirii judecăţilor de valoare, este în esenţă neclară şi vagă Dacă luăm o ediţie nouă şi mai bună a dicţionarului filosofic francez (editat de André Lalande, eseu premiat de Academia Franceză) şi ne uităm la cuvântul "valoare" de acolo, vom vedea că acest concept a fost inventat în Germania de teologi celebri , Richl şi W German De la ei a trecut la Harnakh şi Geffding Pascal nu are un singur cuvânt despre ideea de valoare în acest dicţionar Nici despre Max Scheller şi Nikolai Hartmann nu se spune nimic Dar Scheller era Biblioteca "Runivers" unul dintre filozofii care a descoperit în Pascal ideea "logicii inimii" Pe această idee şi-a construit teoria valorilor, care a fost continuată de Hartmann şi care s-a reflectat în psihologia lui Jung Scheller a arătat că valorile sunt aranjate într-o ordine ierarhică specială Această idee a ordinii valorilor a fost anticipată şi de Pascal Pentru el, valorile morale sunt cele mai înalte O judecată morală este mai importantă pentru o persoană decât o judecată teoretică a ştiinţei, deoarece determină întreaga viaţă şi întregul destin al unei persoane Vedem aici o anticipare a învăţăturii lui Kant despre "primatul raţiunii practice", care este adesea ignorată în istoria filozofiei Chiar mai sus decât valorile morale, Pascal plasează valorile religioase, iar dintre ele principala este "sfinţenia" Numai personalitatea absolută a lui Dumnezeu posedă sfinţenie în sensul deplin al cuvântului Aici se dezvăluie cel mai înalt pe care inima îl poate simţi "Inima", spune Pascal, " descoperă pe Dumnezeu, şi nu mintea deloc" Inima iubeşte Fiinţa Supremă, "la fel de luminoasă cu lumina naturală" Prin moralitate, Pascal îl dezvăluie pe Sfântul Transcendent, chemând la desăvârşire şi anume pe Dumnezeu Tatăl Pentru Pascal, ca şi pentru Dostoievski, fără Dumnezeu nu există

bine și rău -* fără Dumnezeu totul este îngăduit! Trei pași ai valorilor personale Tărâmul valorilor ne deschide o nouă zonă, care se află dincolo de granițele matematicii, fizicii, biologiei, într-un cuvânt, tot ceea ce are de-a face cu "existent" Științele naturii nu se ocupă de judecăți de valori, nu vorbesc despre ceea ce este drept sau nedrept, ce este bine și ce este rău, ce este frumos și ce este dezgustător Ei nu se ocupă de ceea ce ar trebui să fie, ci doar instalează ceea ce este Biblioteca "Runivers" În matematică, în fizică, în astronomie, nu se spune nimic despre ce sunt virtutea, păcatul, crima, răsplata, fericirea, nenorocirea, la fel ca în biologie Dacă un șarpe este bun sau rău, dacă este frumos sau dezgustător - astfel de întrebări nu sunt tratate de zoologie Adevărul științific nu este o valoare a judecății Legile naturii, stabilite de știința naturii, sunt indiferente față de bine și rău Știința naturii se află "dincolo de" bine și rău Există sisteme de valori diferite în diferite popoare și culturi Ultima lor fundație sunt marile religii în care sunt dezvăluite valori, cum ar fi cele Zece Porunci ale lui Moise Ierarhia valorilor se termină întotdeauna cu recunoașterea celei mai înalte valori, simțită ca cea mai înaltă sfințenie, ca cea mai înaltă perfecțiune "Fii desăvârșit așa cum este perfect Tatăl tău Ceresc" este cea mai bună expresie a gândului pe care l-am formulat Pascal era convins că ierarhia valorilor a fost stabilită de Dumnezeu și dată în revelația creștină Din punctul de vedere al religiei creștine, valorile personale sunt mai mari decât impersonale (impersonale) Personalitatea este mai înaltă decât orice corp material din această lume, mai înaltă decât stelele, decât pământul, decât firmamentul Mai înalt pentru că omul știe toate aceste lucruri și, mai mult, se cunoaște pe sine, în timp ce corpul nu știe nimic Este posibil să se stabilească trei niveluri de valori personale:) Măreția conducătorilor pământești, cei puternici și bogați ai acestei lumi, conducătorii omenirii - această măreție este, până la urmă, trupească și nu spirituală) Măreția geniului uman, Arhimede, Platon Aceasta este măreția spiritului uman) Și, în cele din urmă, măreția sfințeniei, depășind pe toate celelalte în strălucirea ei Așa este Iisus Hristos și oastea sfinților care își depășesc prețurile orice altceva Biblioteca "Runivers" Experiența din cealaltă lume "Pariul lui Pascal" Pascal era conștient de acest lucru și în felul acesta ajungem la acea experiență religioasă a sa care poate fi considerată cea mai înaltă Vorbim despre experiența transcendenței, exprimată în cuvintele: "împărăția mea nu este din această lume" Transcendentul, "cel dincolo" ni se dezvăluie prin autocunoaștere, prin uimirea față de propria noastră existență, care se exprimă în cuvintele binecunoscute: "De unde vin și unde mă duc?" Pentru a pune o astfel de întrebare este necesar să facem un act de transcendență în raport cu sine, să te pui în relație cu lumea, cu infinitul, cu Dumnezeu Pascal cunoștea aceste experiențe și le exprima cu cea mai mare forță în următoarele cuvinte: "Văd spațiile incredibile ale universului în care sunt închis și mă simt atașat de un punct din aceste spații, fără ca eu să știu de ce sunt atașat în acest loc și nu în altul, de ce, din acel flux nesfârșit de timp care m-a precedat și care va curge după mine, sunt sortit să trăiesc în acest mic segment al lui, și nu în altul?" "Eu să știi doar că, călcând peste această lume" - (aici se dezvăluie transcendența despre care vorbim) - cad pentru totdeauna fie în abisul nimicului, fie în mâinile mâniei lui Dumnezeu " Aceeași întrebare a fost ridicată de Kirkegaard și Dostoievski (cf mai sus) Este propusă și de existențialismul modern la Heidegger și Sartre Suntem plasați în fața unui "ori-sau" misterios: fie Dumnezeu și nemurire, fie Nimic

Transcendența poate însemna fie prima, fie a doua - în plus, știința și rațiunea nu pot da o soluție acestei dileme, această soluție este dată de inimă, dată de religie Găsim o soluție deosebită la dilema în argumentul cunoscut sub numele de pariul lui Pascal Argumentul poate fi considerat paradoxal, chiar comic Are în minte acel ateism de salon care era răspândit în cele mai înalte cercuri ale societății franceze ale epocii în care a trăit Pascal Dar, în același timp, există o problemă profundă și serioasă cu acest argument Toată viața umană este ca un joc în care punem pariuri pe diferitele posibilități care se deschid în fața noastră Pe ce ar trebui să pariem în viață - pe Dumnezeu și religie, sau pe ateism? Pentru a răspunde la această întrebare, Pascal folosește știința sa preferată - matematica El își propune să rezolve problema folosind teoria probabilității El crede că existența și inexistența lui Dumnezeu sunt la fel de probabile - matematic vorbind, jumătate din șansa existenței, jumătate pentru inexistență Acum să pariem pe prima probabilitate și să vedem ce putem pierde și ce putem câștiga cu acest pariu Nu putem pierde nimic (pierdem zero), dar câștigăm totul, infinitul vieții viitoare, beatitudine, nemurire Acum să pariez pe a doua presupunere, pe ateism Într-un asemenea ritm, nu putem dobândi nimic, din moment ce ne transformăm în praf, în nimic; dar în același timp nu putem dobândi nimic, întrucât "nimic", "zero" nu este o achiziție Este clar că în această stare de lucruri ar trebui să se parieze pe existența lui Dumnezeu, și nu pe ateism Ce pierzi, spune Pascal, dacă iei calea creștină și recunoști pe Dumnezeu și nemurirea? Ce rău te așteaptă dacă alegi această cale? "Veți fi credincios, cinstit, blând, recunoscător, dispus față de ceilalți oameni - prieteni sinceri, adevărați De fapt, nu vei fi infectat cu pofta de placeri senzuale - dar nu ai alții? Afirm că vei câștiga doar în această viață " Este o prostie să riști sume finite când poți dobândi infinite Seriozitatea acestui argument plin de umor constă în faptul că fiecare persoană gânditoare trebuie să decidă în cele din urmă ce atitudine ar trebui să adopte în viață - de aceasta depinde întregul său mod de viață, întregul său destin, întregul său caracter Dacă stau în fața "nimicului", atunci trebuie să spun: "Mâncați, beți, prieteni, în vecii vecilor și în jos cu toate vasele" "Mi-am construit afacerea pe Nimic", spune ateul absolut Stirner "Dincolo este o fantomă goală" Dar în acest caz, totul este permis, orice dorință, orice crimă Nu există interdicții, nu există nimic adecvat și sacru Dacă stau în fața lui Dumnezeu și a Împărăției Sale, asta se cuvine, există o chemare mai înaltă pentru o persoană, există iubire, există credință și speranță Pentru Pascal însuși, nu exista niciun pariu Pentru el, problema a fost rezolvată printr-o experiență religios-mistică, prin "logica inimii" Dar despre toate acestea nu poți vorbi în saloane Măreția și nesemnificația omului Care este cea mai profundă experiență religioasă a lui Pascal, pe care, în cele din urmă, se sprijină toată apologetica și întregul său drum de viață? Aceasta este experiența tragicului Tragicul este o contradicție - o persoană trăiește într-o contradicție, dar contradicția nu este logică, ci reală, ceea ce se simte în sufletul fiecărei persoane, în întreaga sa viață, în destinul său Vorbim despre lupta forțelor și aspirațiilor opuse, care se dezvăluie în ființa umană interioară, în inima lui "Diavolul", spune Dostoievski, "se luptă cu Dumnezeu, iar câmpul de luptă este inima omului" Inima se simte pozitiv valorile pozitive și negative care sunt dezvăluite unei persoane, se simte persoana însăși și întreaga umanitate Cea mai profundă experiență umană este măreția și

nesemnificația omului Omul caută viața și fericirea și găsește suferința, boala și moartea; în pieptul său hrănește idealurile de bunătate, frumusețe și sfințenie, dar în realitate întâlnește răul radical al propriei sale naturi Cu greu nimeni a simțit această tragedie mai puternic decât însuși Pascal și nu numai în sine, ci în întreaga umanitate "Ce himeră este omul", exclamă el, "ce centru de contradicții, ce monstru! Judecător al tuturor lucrurilor - și în același timp un vierme pământesc; un martor al adevărului - și, în același timp, o cloacă de ignoranță și amăgire; mândria universului - și în același timp ultimele sale dâre Și cu cât o persoană își simte mai mult neputința, cu atât mai acut simte acea putere mistică, care "nu este a acestei lumi" Situația tragică a unei persoane este sublimă pentru că suflarea Duhului Sfânt, Paracletul, se simte în el Fiecare disonanță este nașterea armoniei Iar pentru Pascal, o experiență tragică înseamnă nașterea lui Hristos în inimă Chemarea divină nu este o decizie a minții pentru el, ci harul lui Dumnezeu Fără nicio participare a rațiunii, Dumnezeu ne influențează direct inima, o inspiră Iar cei cărora Dumnezeu le-a dat această experiență în inimă sunt cu adevărat binecuvântați și înzestrați cu un sentiment de certitudine indestructibilă Această fericire i-a fost acordată lui Pascal în cea mai profundă experiență mistică trăită în viața sa La opt ani de la moartea lui Pascal, servitorul său a găsit un "Memorial" cu fir - o scurtă înregistrare care descrie cele mai profunde experiențe ale sufletului său, o amintire pentru el însuși, ca și cum ar fi un epitaf pe propriul său monument Începutul său semnificativ se citește deci: in vara lui , luni, noiembrie, zece si jumatate noaptea si pana la doisprezece si jumatate Foc Dumnezeul lui Avraam, Isaac și Iacov nu este Dumnezeul filozofilor și al oamenilor de știință Evident, evident Sentiment Bucurie Lume Domnul Dumnezeu Iisus Hristos Universul și orice altceva este uitat, totul în afară de Dumnezeu Măreția sufletului uman Bucurie, bucurie, bucurie, lacrimi de bucurie Nu vă voi da o continuare, fiecare poate să o citească singur Este important să vorbim aici despre o adevărată experiență mistică Iar autenticitatea sa poate fi stabilită de întreaga viață ulterioară a lui Pascal Fiecare pas, fiecare gând despre Pascal în timpul vieții sale ulterioare a fost o dezvoltare și o ilustrare a ceea ce a învățat în acea noapte Plecarea sa în singurătatea mănăstirii Port-Royal, participarea sa activă la lupta ianseniștilor, campania împotriva iezuiților, apologia creștinismului în gândurile sale și, în cele din urmă, extazul credinței și al iubirii din urmă luni din viața lui - toate acestea au fost consecințele a ceea ce a trăit în noaptea de noiembrie Ceea ce este deosebit de important în această experiență mistică este sentimentul măreției sufletului uman Nici măcar un singur cuvânt despre nesemnificația omului Conducătorul destituit se simte din nou ca un conducător Măreția apostolului Pavel este resimțită ca o înălțare la cerul al șaptelea Pentru cei care au o atitudine disprețuitoare față de misticism și, în același timp, se agață de ideea harului, trebuie spus că ultimul și cel mai înalt har al lui Dumnezeu este exprimat tocmai în experiența mistică Și acest lucru îl știe Pascal, care vorbește despre revelația sa mistică drept "an de har", "ore de har" Scolasticismul teologic sec este adesea asociat cu ideea de har, dar ceea ce este mai rău, mulți mistici evlavioși sunt infectați cu necredința în om Religia creștină este credința în Dumnezeu și credința în om Cum poate fi numit "Fiul lui Dumnezeu" "fiul lui amabil"? Cum poți iubi o persoană fără să crezi în el? Ce este iubit într-o persoană, dacă aceasta este dragoste

adevărată? Nu este praf și cenușă Iubește-și adevăratul sine Nu este ușor să spui ce este, această personalitate, deoarece nu este nici vizibilă, nici cognoscibilă de rațiune Există un om nepământesc, la fel cum există un Dumnezeu nepământesc - "un om ascuns în inimă în frumusețea nestricată a unui spirit blând și tăcut" Această esență mistică a omului este inaccesibilă fie fizicii, fie psihologiei, dar este deschisă doar inimii Pascal a descoperit-o prin iubire, la fel cum Descartes a descoperit "eu care gândește" cu rațiune Pascal însuși a fost "un om secret al inimii" - de aceea ne este amabil și drag Pe lângă geniul său științific, pe lângă bogata cunoaștere a omului, pe lângă stilul său frumos, simțim sinele ascuns, divin, centrul de foc al iubirii sale, și sufletul din belșug, centrul care prin secole trimite lumina ei pentru lume Biblioteca "Runivers" XIII DECARTES ȘI FILOZOFIA MODERNĂ Intuiția de bază a lui Descartes Principala sarcină pe care mi-o propun nu este deloc să-l neg pe Descartes, ci, dimpotrivă, să dezvălui în opera sa ceea ce este valoros pentru filosofia rusă și pentru filosofia mondială În esență, el ne-a adus o singură intuiție fundamentală - dar are o valoare cu adevărat eternă Pentru mine, adevărata metodă filozofică este intuiția și dialectica Prin intuiție se fac descoperiri care ne duc tot mai sus - spre Absolut Cu ajutorul silogismelor și sistematizării nu se pot face descoperiri Gândul se sufocă în sistemele finalizate; ea caută să iasă din cutie prin noi descoperiri, care sunt inevitabil noi intuiții Intuiția de bază a lui Descartes este ascunsă (și profund ascunsă) în cuvintele pe care toată lumea le citește în manuale: "Mă îndoiesc de tot, gândesc, deci sunt" Iată, mi se pare, nodul care leagă lanțurile dialectice, cele mai noi și cele mai vechi, care ne duc în necunoscut Îndoiala lui Descartes este o îndoială aparte, unică, complet necunoscută fie în știință, fie în viața de zi cu zi - Biblioteca "Runiverse" viata noah Bunul simț nu ne permite, pentru că este împotriva înclinațiilor noastre naturale Dar această operație, unică de acest fel, este binecunoscută în filosofie; este la fel de veche ca filosofia și misticismul însuși Aceasta este o inițiere filozofică; iar prima iniţiere a fost Platon Dar filozoful care astăzi, de altfel, într-un mod remarcabil, a precizat această operație a îndoielii universale este Husserl El o numește "reducere fenomenologică" Întreaga lume este redusă la fenomene Și pentru Kant, lumea sensibilă este un obiect al științei - este "doar un fenomen pur, doar o reprezentare" Și Schopenhauer spune: "Lumea este ideea pe care mi-o creez despre ea, aceasta este ideea mea despre lucruri" În cele din urmă, înțelepciunea străveche a Indiei mai afirmă că lumea senzorială, natura, nu este altceva decât o iluzie, un vis, "maya" Sunt două puncte în care această reducere hindusă se apropie de Descartes: în primul rând, este o comparație cu un vis (gândul care l-a lovit pe Calderon: "viața este un vis"), iar apoi este scopul ultim al îndoielii, scopul a întregii operațiuni unice, care este să găsești adevăratul "eu", să găsești "eul care gândește", "Atmanul" Știm cum o găsește Descartes: îndoiala lui universală cuprinde toate judecățile umane, toate științele exacte (căci ele presupun realitatea obiectivă), ea cuprinde în cele din urmă întreaga lume care ni se prezintă, lumea în timp și spațiu Poate că întreaga lume nu este realitate, ci un vis, o iluzie? Sa spunem Dar întotdeauna rămâne cel puțin i) i) Apropo, cuvântul "aspect" îi aparține lui Platon; el a fost primul care a spus că lumea sensibilă se reduce pentru noi la fenomene - la ceea ce apare și se naște Biblioteca "Runivers" o singură realitate: "eu" care doarme, care visează, care are iluzii "Există un înșelător puternic pe care nu-l cunosc care mă înșală tot timpul De aceea, din moment ce mă

înșală, nu există nicio îndoială că sunt; și să mă înșele cât vrea, nu va putea niciodată să mă facă să fiu nimic atâta timp cât cred că sunt ceva ("Reflecții" II) Acesta este adevăratul sens al acestei celebre vorbe: "Mă îndoiesc de tot, gândesc, deci sunt" Hindusul spune: lumea sensibilă este nimic; si intre timp ramane ceva din acest "nimic" - o iluzie care imi apare; căci o halucinație este și un tip special de realitate - un "fenomen bine întemeiat" (după Leibniz) Iată rezultatul "reducerii fenomenologice" - acesta sunt eu, eu însumi cu ideile mele, cu fenomenele mele Rezultatul acestei îndoieli a lui Descartes, rezultatul "reducerii" sale - Husserl a definit într-un singur cuvânt: "Gândesc"; căci la Descartes "Gândesc" este întreaga conștiință, care cuprinde nu numai gândurile mele, ci și voința mea, acțiunile mele, sentimentele mele (Meditații, III), în cele din urmă, tot ceea ce se numește acum viața sufletului Și iată ce este remarcabil și curios: toată această lume a lucrurilor este nedefinită și îndoielnică, întrucât se bazează pe fluiditatea fenomenelor, această lume ne oferă ceva absolut cert și real, căci prezența reală a fenomenelor este de netăgăduit chiar dacă lor sensul obiectiv este nedefinit Dacă dorm, dacă visez, dacă am o halucinație, idei false și ireale, atunci tot la fel am o realitate absolută, un adevăr absolut Este pur și simplu adevărul prezenței acestor fenomene dubioase (Soloviev) Biblioteca "Runivers" Iată cum însuși Descartes a definit această uimitoare descoperire: "Presupunând că lucrurile pe care mi le imaginez nu sunt adevărate, totuși această capacitate de a imagina există cu adevărat în mine și face parte din gândul meu: văd lumină, aud sunet, simt căldură Dar mi se va spune că aceste noțiuni sunt false și că visez Lăsați-l să fie; totusi, este cel putin sigur ca mi se pare ca vad lumina, ca aud sunet si simt caldura; acest lucru nu poate fi fals (Reflecții, II) Pământul obiectelor și soarele subiectului În locul lumii fără certitudine care mă înconjoară în timpul reflecției mele, găsesc o altă realitate, o realitate de altă dimensiune; îl deschid, întorcându-mă spre mine; în mine însumi descopăr "un flux de experiențe pure cu tot ce este prezent în el - și acest flux este "evident" (Pascal) Intuiția directă a experiențelor nu înșală niciodată Datele imediate ale conștiinței, potrivit lui Bergson, sunt întotdeauna adevărate și reale Gândirea mea, adică conștiința, împreună cu ceea ce este dat direct în ea, îmi apare ca o nouă dimensiune, sau mai degrabă ca un alt punct de vedere A fost foarte greu să-l găsesc Kant spune că această descoperire este asemănătoare cu cea făcută de Copernic, dar nu de Kant însuși, ci de Descartes Prima dimensiune sau punct de vedere este realismul naiv (Kant) sau naturalismul, care are în vedere lumea lucrurilor, pământul obiectelor, ca punct de plecare Acest punct de vedere este destul de firesc pentru bunul simț; dar filosofia nu este bunul simț și bunul simț nu are nevoie de filozofie, așa cum a dovedit moartea lui Socrate Biblioteca "Runivers" Al doilea punct de vedere, punctul de vedere al lui Copernic, sau mai bine zis Descartes, este fenomenalismul (realismul empiric al lui Kant - "nu sunt decât fenomene"), care ia ca punct de plecare nu pământul obiectelor, ci soarele subiectului , soarele spiritului și rațiunii, Cu această "reducere fenomenologică" gândirea mea îmi dezvăluie încă un lucru nou și ciudat: acesta este eu-ul meu Ei vorbesc despre asta la nesfârșit, dar nu apare niciodată clar Dimpotrivă - este ascunsă - și totuși este considerată "evidentă" Pentru a face acest lucru, eu trebuie să rezist reducerii la fenomene, este necesar să reziste la îndoială Pot reduce totul la fenomene, cu excepția mea Nu apar niciodată în "câmpul fenomenelor", rămâne mereu invizibil și, poate, de neînțeles Putem spune că aceasta este o ființă

de altă dimensiune decât toate fenomenele - a treia dimensiune O ilustrare a celor spuse poate fi găsită cu ușurință în binecunoscutul simbol al lui Platon Sunt într-o peșteră și văd umbre pe perete - așa este lumea fenomenelor; dar printre aceste umbre nu voi vedea niciodată adevăratul "eu", la fel cum spectatorul din teatru nu se va vedea niciodată pe scenă Desigur, corpul meu, mișcările mele, obiceiurile mele, chiar și caracterul meu și "sufletul meu", toate acestea apar în "câmpul fenomenelor", toate acestea sunt "aparente", toate acestea sunt empirice - dar toate acestea nu sunt Sinele adevărat Întregul corp nu sunt Eu, îmi aparține doar mie, la fel cum hainele mele nu sunt Eu Ideile mele, sentimentele mele, gândurile mele - toate acestea nu sunt nici Eu, ele îmi aparțin, dar eu pot exista fără ei)) Întreaga filozofie a Upanishad-urilor, de altfel, nu este altceva decât adevărata cale care duce la descoperirea acestui misterios "Eu", iar aceasta se găsește măturând deoparte tot ceea ce aparține domeniului fenomenelor, pentru acest "Eu" " depășește toate fenomenele (Husserl); altfel s-ar putea pune acest "eu" printre fenomene şi subiect și îndoiala lui Biblioteca "Runivers" Cu toate acestea, Descartes a făcut o descoperire care a depășit puterile înțelegerii sale și care încă depășește puterile filozofiei moderne Până acum, nu știm care este adevăratul Sine Cea mai profundă analiză a acestei probleme o găsim în filosofia indiană și în misticismul creștin, de exemplu, la Eckehardt Iată cuvintele minunate ale lui Pascal El ridică întrebarea: ce iubim când iubim pe cineva: "cel care iubește pe cineva pentru frumusețea lui, îl iubește? Nu, pentru că variola, fără a ucide persoana însăși, va distruge frumusețea, iar dragostea pentru el va înceta Și dacă sunt iubit pentru judecățile mele, pentru memoria mea, mă iubesc ei însumi? Nu, în felul acesta îmi pot pierde aceste calități fără să mă pierd pe mine Unde este acest eu al meu, dacă nu este nici în trup, nici în suflet? Fii atent la aceste cuvinte: "nici în trup, nici în suflet" Puteți spune "sufletul meu", ceea ce înseamnă că adevăratul Sine nu a fost atins Unde este, sunt eu? Este într-o altă dimensiune, în cea de-a treia dimensiune - deasupra fluxului de experiențe și în sfârșit - și aceasta este greșeala lui Bergson - deasupra spațiului și timpului Solipsismul și depășirea lui Această nouă dimensiune este destul de uimitoare Noul punct de vedere a fost ales foarte bine Este clar că conștiința cuprinde întreaga lume - corpuri fizice, animale, oameni, stele, cer - conștiința este "oglinda Universului" (Leibniz), "există întreaga lume plină de infinit" Într-un anumit sens se poate spune că sunt omniprezent, sunt omnipotent Tot ce există îmi aparține (Upanishads) Eu sunt microcosmos și microtheos Totuși, este ceva de nesuportat în această situație, în această poziție a suveranului: sunt astfel pe tronul singurătății absolute; Am intrat în Biblioteca "Runivers" cercul vicios al solipsismului, numai eu exist cu adevărat, iar restul lumii sunt ideile mele, reprezentările mele, "date ale conștiinței mele" ("monada nu are nici ferestre, nici uși", spune Leibniz) Conform dialecticii interne a gândirii, Descartes a fost nevoit să intre în cercul vicios al solipsismului (acesta este marele său merit, căci toată filosofia ulterioară este nevoită să-și urmeze calea) Descartes cunoaște bine teza "Sunt singur pe lume" ("Reflecții", III, "Discurs asupra metodei", IV) și găsește un mijloc foarte original de a depăși această teză Numai Dumnezeu ne ajută să ieșim din cercul vicios al egoismului și solipsismului Lumea, natura, alți oameni nu sunt capabili să facă asta - pentru toate acestea sunt eu, ideile și fenomenele mele Dar Dumnezeu nu sunt eu, pentru că nu sunt Dumnezeu Ni se va spune: da, asta este adevărat dacă Dumnezeu există, dar cine ne

va dovedi? Nu a infirmat Kant dovezile teologice ale existenței lui Dumnezeu (inclusiv dovezile lui Descartes)? Și aici vedem din nou măreția și originalitatea lui Descartes Pentru el, Dumnezeu, Absolutul nu are nevoie de dovezi; dimpotrivă, lumea, natura trebuie dovedite Se poate îndoi că lucrurile există, dar nu se poate îndoi de existența Ființei Absolute Absolutul nu este reductibil la nimic; este la fel ca ego-ul și chiar și într-o măsură mai mare nu se pretează să se reducă complet la aparențe; Realitatea Absolutului pentru Descartes este o intuiție directă, a cărei evidență se dezvăluie în același timp cu evidența Sinelui meu Axioma dependenței Să testăm din nou prima dintre aceste intuiții Cum îmi apare acest "eu"? Ca su- o societate care se îndoiește, care caută adevărul, care are dorințe, "care se străduiește neîncetat după ceva mai bun și tânjește după el, mai înalt decât ea însăși" Cu alte cuvinte, "eu" este un lucru imperfect, incomplet și dependent de altceva " Îndoiala este imperfecțiune ("a cunoaște este mult mai perfect decât a îndoi" - ("Discurs", IV); a dori și a te strădui înseamnă a experimenta lipsa și dependența Dar imperfecțiunea este de neconceput fără perfecțiune, la fel cum finitul este de neconceput fără infinit, ca relativul nu există decât în opoziție cu Absolutul Numai dovezile, intuiția, a fiecăruia dintre aceste opuse le dezvăluie deodată împreună, căci contrariile sunt inseparabile de Absolut ca finit de infinit Ceea ce am ajuns aici îl numesc "axioma dependenței", sau, dacă vreți, "axioma religiei", căci "religie" este "conexiune", "dependență" (Schleiermacher) Câteva citate din Descartes ne vor arăta dialectica care duce la axioma dependenței "De unde aș putea să știu că mă îndoiesc și doresc, adică că îmi lipsește ceva și că nu sunt complet perfect, dacă habar n-aș avea despre o ființă mai perfectă decât mine, prin comparație cu care aș putea ști despre neajunsuri ale firii mele" ("Reflecții", III) "Când mă gândesc la mine, nu numai că știu că sunt ceva imperfect, incomplet și dependent de altul dar în același timp știu că cel de care depind are toate proprietățile înalte la care aspir posedă nu numai în poten- ție, ci actual și într-o măsură infinită, adică, prin urmare, el este Dumnezeu ("Reflecții", III) "Când îmi observ îndoiala, adică observ că sunt ceva incomplet și dependent, ideea unei ființe complete și independente, adică Dumnezeu, apare cu separare în mintea mea " (Ibid , Franz, ed) Iată, în sfârșit, axioma dependenței, exprimată în modul cel mai definit și precis: "Desigur, știu că depind de o ființă diferită de mine" ("Razm ", III) Această dependență îmi dovedește că nu sunt "singur pe lume", că nu sunt "singura ființă existentă"; mă eliberează de cercul vicios al solipsismului Lumea sensibilă cu toată întinderea vastă a timpului și spațiului nu este capabilă să facă acest lucru, deoarece toate acestea sunt esența ideilor mele și a fenomenelor mele, toate acestea sunt în mine, imanente pentru mine și nu transcendente "Devin independent de lumea sensibilă și de natură cu ajutorul următoarei tehnici de reducere: stau "mai presus" de toate acestea, ei depind de mine Ele sunt incluse în cercul conștiinței mele ("Raționament", IV, "Reflecție" III,) Ca urmare a "reducerii fenomenologice", după ce ne-am îndoit de tot, rămân neîndoielnice doar două ființe: Sinele, care nu este Absolutul, și Absolutul, care nu este Sinele; Eu ca dependent - iar Absolutul ca independent În cuvintele lui Bl Augustin, se poate spune: "Cunosc pe Dumnezeu și sufletul; și ce altceva? - nimic altceva!" Legătura irațională cu Absolutul Această dependență de Absolut este ceva unic în lume; este destul de diferită de orice altă dependență naturală, cum ar fi dependența din lucruri, din oameni, din natură

Trebuie să te eliberezi de orice altă dependență pentru a simți, pentru a contempla această dependență de Absolut "Calea de curățare" a misticilor este metoda de a obține "independența față de lucruri", independența față de lume "Calea de curățare", "noaptea întunecată" a filozofiei este îndoială Ne eliberează de toate lucrurile temporare, materiale, naturale, reducându-le la fenomene; ne oferă posibilitatea de a ne ridica la a treia dimensiune, unde sufletul se simte într-o atmosferă spirituală de gândire și libertate, sus, sus, deasupra lumii aparențelor Așa este uimitoarea dialectică a lui Descartes, dialectica tuturor marilor mistici, hinduși și creștini: Ajunși la culmea independenței, își descoperă dependența absolută, căci au întâlnit Absolutul Aici se poate stabili diferența dintre această interpretare rusă a filozofiei lui Descartes și interpretarea dată de celebrul filozof german Husserl Interpretarea noastră este mai ontologică, mai absolută, mai mistică și mult mai apropiată de Descartes însuși Husserl susține că este posibilă o reducere fenomenologică a Absolutului Afirmăm, împreună cu Descartes, că este imposibil Absolutul nu poate fi abolit De îndată ce ceva relativ este afirmat, Absolutul este presupus; de îndată ce finitul este afirmat, infinitul este presupus Este imposibil să desființezi Absolutul: atunci când este negat în adevărata sa formă, apare într-o altă formă, falsă Dacă ei spun: Dumnezeu nu există, nu există altceva decât materie, atunci materia devine Absolutul Dacă ei spun: nu există Dumnezeu, nu există nimic mai înalt decât mine și mai înalt decât umanitatea - devin Absolutul sau Biblioteca "Runivers" Umanitatea ("Marea Ființă" de Auguste Comte) În cele din urmă, ei spun: dacă nu există nimic în esență, vom cădea în abis odată cu lumea - și în același timp își imaginează că vorbim despre un fel de ateism radical - fac o mare greșeală, pentru că aici un Se găsește un Absolut foarte misterios - Marele Vid, Absolutul Nimic Acesta este Absolutul uneia dintre marile religii, budismul Ceea ce este deosebit de remarcabil: ateismul autentic este imposibil Ateismul este idolatrie și fetișism Axioma dependenței menționată este evidentă, dar nu rațională Intuiția mistică a Absolutului este irațională Este o întâlnire cu "Dumnezeul ascuns" În fața acestui Dumnezeu, cineva experimentează un sentiment ciudat de uimire profundă sau de groază față de Abis Acesta se numește "misterul uimitor" (Rudolf Otto) sau sentimentul de dependență absolută (Schleiermacher) Uneori, iraționalitatea Absolutului ne apare sub forma unei întrebări grozave, ciudată, incitantă, îngrozitoare: "Văd aceste spații teribile ale Universului în care sunt închis toată eternitatea care m-a precedat și toată eternitatea care mă urmărește și mă întreb: "de unde am venit" și "unde mă duc" " (Pascal, Gânduri, §) Toată viața mea, destinul meu, direcția drumului meu, totul depinde de răspunsul pe care îl dau acestor întrebări Și aceasta este intuiția dependenței, vocea pe care fiecare persoană o aude la un anumit moment al vieții În limbajul teologic, acest sentiment de dependență este intuiția directă a unei ființe create care simte că este conectată cu o ființă necreată, cu Creatorul; iar această legătură este religie Biblioteca "Runivers" Această legătură cu Absolutul este unică, misterioasă, irațională, inexprimabilă folosind categoriile cauzalitate, substanță și scop Astfel Kant are dreptate în comparație cu Aristotel și tomismul Doar simbolurile și miturile religioase pot exprima această legătură Două părți ale filozofiei lui Descartes Două părți valorice complet diferite sunt cuprinse în filosofia lui Descartes Prima parte este îndoiala lui, "cred", "reducerea fenomenologică", doctrina lui despre dependență și libertate În acest domeniu, Descartes este unul dintre cele mai mari

genii filozofice În lucrările sale este ușor să recunoaștem cel mai profund curent al gândirii filosofice și mistice, curentul pe care îl întâlnim în Upanishade, Platon, Plotin, Fericitul Augustin, Anselm, Bonaventura și Duns Scottus Aceasta este perspectiva splendidă în care ne apare Descartes "Cred că" lui este toată critică, asta este tot - Kant în boboci; este Fichte cu toate problemele idealismului german; în cele din urmă, este mișcarea neo-kantiană și școala imanentă de filosofie Dar mai este un lucru uimitor: Descartes este mai presus de toate acestea Poate că cea mai puternică școală de filozofie modernă, fenomenologia, nu este altceva decât o interpretare mai largă și nouă a lui "cred" Această filozofie este profundă, dar nu atinge adâncimea supremă "Cred" nu a fost încă epuizat, nu suficient de sondat; meritul său cel mai înalt în a pune problema subiectului în noua filozofie, problema lui I După bl Augustine, această problemă a fost uitată de multe secole Ei au scris filosofia obiectului, filosofia lucrurilor, substanțelor Toate acestea sunt filozofie Biblioteca "Runivers" prima dimensiune Descartes a găsit o altă dimensiune - dimensiunea spiritului, a subiectului Astfel a adus în față problema libertății și cu o forță care l-a depășit pe Duns Scott Nu exista libertate in domeniul obiectelor, lucrurilor, substantelor, nu este in prima dimensiune Trebuie să mergi mai sus pentru a vedea: "Mă îndoiesc, deci sunt liber, sunt independent de lucruri Libertatea este esența Sinelui Este imposibil să dovedești libertatea, deoarece prin ea, datorită ei, se realizează un act de judecată, cu ajutorul căruia se dovedește și se îndoiește Descartes a ridicat spiritul uman, l-a ridicat la nivelul îngerilor, poate chiar mai sus decât este permis de sistemul tomist Și totuși l-a crescut într-o direcție absolut creștină Sfântul Toma d'Aquino îi reproşează Fericitului Augustin că a construit o psihologie şi o epistemologie care sunt caracteristice îngerilor, şi nu oamenilor Prin analogie, Maritain îi face același reproș lui Descartes; dar toate săgeţile lui Maritain cad pe bl Augustin, Descartes este salvat de scutul lui Bl Augustin Eu, duhul, nu sunt doar ceva angelic, ci și divin, chipul lui Dumnezeu, așa cum libertatea este și chipul lui Dumnezeu Aceasta este prima parte a filozofiei lui Descartes și în ea constă măreția sa În această parte însă, din punctul de vedere al filozofiei ruse, i se pot face unele reproșuri: intuiția simultană a Sinelui și a Absolutului este o intuiție mistică, irațională Principala greșeală a lui Descartes este că a considerat Sinele și Absolutul ca două idei raționale, ca două lucruri, două substanțe Aceasta este și eroarea raționalismului dogmatic, incapabil să înțeleagă iraționalul Biblioteca "Runivers" Ceea ce este evident clar și distinct nu este așadar rațional Cerul este evident și totuși absolut irațional, infinitul este evident (Schiller), dar irațional - însuși Descartes admite acest lucru; și în sfârșit, lumina, simbolul clarității, este cel mai irațional lucru din lume, chiar și în fizică Totuși, pe baza dialecticii sale bine întemeiate, Descartes nu a putut afirma că eu sunt un "lucru care gândește" și că Dumnezeu este o substanță Nivelul la care există "lucrurile" și "substanța" este depășit de îndoială, depășit de reducerea fenomenologică Și în ciuda acestui fapt, există o a doua parte a filozofiei lui Descartes și este păcatul lui, sărăcia lui Aceasta este doctrina lui despre două substanțe, abordarea sa geometrică și mecanică a fenomenelor naturii organice, datorită căreia a privit plantele și animalele ca pe niște automate fără suflet și fără viață Vedem cât de arbitrare și periculoase pot fi construcțiile filozofice De îndată ce Descartes începe să construiască, uită de descoperirile sale: spune că sunt un lucru care gândește, că sunt o

substanță În timp ce în Meditațiile sale dialectica, dezvăluită în cuvintele "Gândesc", reducerea fenomenologică nu este un obiect, ci este o substanță După cum se întâmplă întotdeauna, elevii au moștenit și și-au însușit greșelile și gafele profesorului Cartezianismul a acceptat și a dezvoltat doar această a doua parte a filozofiei lui Descartes, care acum este lipsită de orice valoare Dacă tomismul luptă împotriva acestui lucru, atunci suntem complet de acord cu tomismul Pentru a înțelege adevărata valoare a lui Descartes, trebuie să aboliți cartezianismul, așa cum pentru a-l aprecia pe Tolstoi trebuie îndepărtați grăsimea din ea Biblioteca "Runivers" Ceea ce frapează la Descartes și ne stârnește admirația este sinceritatea și directitatea gândirii sale A fi un adevărat filozof înseamnă a renunța la întreaga viață, a-ți sacrifica mântuirea, pentru a ajunge la adevăr și a obține dovezi Descartes a făcut un jurământ Preasfintei Maicii Domnului de a face un pelerinaj dacă rugăciunea lui va fi împlinită - rugăciunea unui filozof care cere un singur lucru, să găsească adevărul evident Și într-adevăr, a făcut un pelerinaj: a rătăcit prin valea îndoielilor, prin noaptea întunecată a tăgăduirii - o călătorie periculoasă care a început cu o îndoială în însăși existența Sfintei Fecioare Aceasta este ceea ce eu numesc directitatea gândirii, virtutea unui filozof Pentru a sublinia contrariul acestei directii, voi cita argumentele prietenilor lui Iov Aceștia sunt lingușitori înaintea lui Dumnezeu: pentru a primi mila Lui, ei construiesc sisteme în care dreptatea și Providența lui Dumnezeu sunt baricadate cu silogisme Le este frică să spună și să gândească ceea ce văd cu adevărat, le este frică de îndoieli Iov însuși are curajul să spună că nu vede nici dreptatea, nici Providența, nici măcar pe Dumnezeu, căci privirea lui înfățișează "un Dumnezeu insidios" Dar acesta este miracolul: Dumnezeu i-a alungat pe lingușitori și i-a permis lui Iov să vadă Absolutul irațional Aceeași favoare i-a fost acordată lui Descartes Sfânta Fecioară și-a împlinit rugăciunea - rugăciunea unui adevărat cavaler al adevărului, un cavaler fără teamă sau reproș Descartes este adevărata glorie a Franței și trăiește în filozofia modernă El este din nou tânăr și frumos, așa cum a spus Platon despre Socrate; în timp ce cartezianismul este lăsat pentru totdeauna în urmă Biblioteca "Runivers" XIV Nemurirea, reîncarnarea și învierea Biblia despre viața de apoi a omului "Oamenii așteaptă după moarte ceea ce nu s-au așteptat și la ce nu au ghicit " Ce a vrut să spună misteriosul Heraclit cu aceste cuvinte? Și iată chestia: când afirmăm "nemurirea", cu siguranță înseamnă ceva măreț și misterios, dar nu știm ce înseamnă exact Nu știm exact ce afirmăm când vorbim despre nemurire, ce anume ne dorim și la ce aspirăm Cele mai vechi mituri și simboluri ghicesc despre asta și poate ghicesc ceva Care este semnificația filozofică și științifică a acestor simboluri și ghicitori, a acestei credințe, "ipostazându-ne speranțele" și dorind să dăm "lucrurilor o denunțare a invizibilului"? Particularitatea și avantajul simbolurilor biblice este că ele acoperă toate problemele spiritului și oferă toate posibilitățile de soluție Deci, în problema vieții de apoi a unei persoane, găsim în Biblie patru puncte de vedere care epuizează toate soluțiile posibile: Afirmarea mortalității complete a sufletului, în Psalmi), (cf Eclesiastul) doctrină care a fost afirmată destul de ortodox de saduchei *) De exemplu, "omul este ca iarba, zilele lui sunt ca o floare verde, el va înflori ca un duh, ca un duh va trece în el și nu va și nu va cunoaște locul lui " Biblioteca "Runivers" Posibila "transmigrare a sufletelor", credința în "reîncarnarea" foștilor profeți, ca vestitori ai promisiunilor mesianice viitoare Acestea sunt toate cuvintele despre venirea

așteptată a lui Ilie (Lc , , , Mat I, , , - , , Jo ,) Ar fi incredibil dacă evreii ar rămâne necunoscuți unei teorii atât de răspândite în Egipt, Grecia și India precum reîncarnarea sufletelor și, desigur, și-ar fi găsit susținători în același mod ca și teoria mortalității totale) Nemurirea sufletului detașat, eliberat de trup, nemurirea în Sheol, în tărâmul umbrelor, sau în "sânul lui Avraam", într-o ființă fericită Acest concept al nemuririi trece prin Evanghelie, prin Vechiul Testament și prin Epistole Joacă un rol uriaș în conștiința creștină a Evului Mediu și pentru majoritatea creștinilor este pilonul principal al credinței lor în nemurire Această teorie a nemuririi "dezîncarnate" este însă cel mai aproape de orfism, de platonism și, prin urmare, nu este caracteristic evreiască și creștină În sfârșit, credința în învierea morților, credința în învierea sufletelor și a trupurilor Este esențial biblică și absolut caracteristică creștinismului, opunându-l absolut teoriei platonice și indiane a nemuririi, căci pentru eleni și pentru hinduși învierea sufletelor și trupurilor este o absurditate și, în plus, una care nu este doar imposibilă, dar și imposibil de dorit Apostolul Pavel a fost perfect capabil să propovăduiască "nemurirea sufletului" la Atena în sensul nemuririi sufletului fără trup; era) Cu toate acestea, în niciun caz nu trebuie să înțelegem cuvintele lui Hristos (Matei , D) ca acceptare a teoriei reîncarnării de către El Însuși; ele ar trebui interpretate după cum urmează: va apărea o persoană care va acționa "în spiritul și puterea lui Ilie" (Luca ,) O astfel de "reîncarnare" poate fi acceptată de toți Biblioteca "Runivers" Idee orfică originară din eleni Dar când a vorbit despre "învierea morților", despre învierea sufletelor și a trupurilor, nimeni nu a vrut să-l asculte ("vom auzi despre asta altă dată", spune Faptele Apostolilor) Aceasta s-a dovedit a fi o adevărată "nebunie pentru eleni" Moartea este prieten și dușman Soluția aplicației Paul Este remarcabil că a treia și a patra concepție despre nemurire stau în liniște una lângă alta în creștinism, în timp ce sunt complet diferite ca spirit și chiar antinomice Această antinomie nici măcar nu este observată în conștiința creștină obișnuită și asta pentru că "învierea morților" nu este de obicei luată în serios: în cel mai bun caz, este o speranță timidă; "Ceaiul pentru învierea morților" sună ca o disonanță ciudată, ca o întrebare dureroasă a lui Ceaikovski (în "Eu cred") Nemurirea unui suflet detașat este mult mai clară și mai influentă Dar antinomia este destul de clară, mai ales în formulările clare ale Sf Paul Pe de o parte, moartea este un prieten, o valoare, o "dobândire", un câștig: "a fi hotărât și a fi cu Hristos este incomparabil mai bine", "mai bine să dorești să părăsești trupul și să locuiești cu Domnul" (Fil , - Cor ,) - pe de altă parte, moartea este ultimul dușman care trebuie "distrus", care trebuie călcat în picioare de moartea lui Hristos: moartea trebuie înghițită în biruinţă, căci ea însăşi ar fi biruinţa iadului (Cor) Această antinomie nu a fost încă rezolvată complet de teologie și nu este realizată de conștiința obișnuită a bisericii Dar în capitolul din St Pavel conturează soluția ei în cuvintele: "nu va trăi, dacă nu va muri" și "se seamănă în stricăciune, înviază în nestricăciune", "un trup duhovnicesc este semănat, un trup duhovnicesc învia" Soluția, la fel ca întreaga Bibliotecă a XV-a "Runivers" cap, dă în întregime preponderență învierii în trupul nou transfigurat - rămâne conceptul central al creștinismului, căci "dacă Hristos nu a înviat și dacă morții nu învie, atunci zadarnică este predicarea noastră și zadarnică este credința noastră " Iar moartea este un moment dialectic necesar, subordonat învierii și găsindu-și în ea sensul: metamorfoza bobului, ființă

teribilă și tragică, dar mântuitoare și îmbogățitoare, pentru "înălțările" mai perfecte prin decăderea celui mai puțin perfect Prejudecată "iluminată" Să privim acum aceste probleme teologice, aceste simboluri religioase, din punctul de vedere al filosofiei moderne și al psihologiei moderne În primul rând, știința și filosofia modernă trebuie să elimine complet prejudecata "iluminării", că este neștiințific să ridicăm problema nemuririi, pentru că știm sigur că nu există "viață de apoi", nici viață "eternă" Nu numai că nu știm acest lucru, dar știm chiar cu siguranță că există "nemurire" la toate nivelurile ființei și, ca să spunem așa, în toate științele: există eternitate în zona în care încă nu există moarte, în zonă fizică și chimică, sub forma unei legi de conservare a energiei (deoarece energia este stocată pentru totdeauna); dar nemurirea există și în zona în care există deja moarte, sub forma legii conservării speciei, sub forma nemuririi celulei vii; În cele din urmă, există și în zona în care nu mai există moarte - în zona spiritului și a esențelor spirituale (sfera științei, artei, istoriei, filosofiei, religiei) Deși problema ființei eterne este absolut neîndoielnic în toate aceste domenii, totuși, pentru mulți este Biblioteca "Runivers" va părea insuficientă Există "nemurirea sufletului", "nemurirea personalității", "nemurirea individuală"? Despre asta suntem întrebați Și aici psihologia și filosofia modernă au multe de spus Ce este un "suflet"? Problema "nemuririi sufletului" își păstrează sensul profund pentru psihologia analitică modernă Ea pune o întrebare deloc lipsită de sens, pentru că în "suflet", în sfera psihicului, există zone și proprietăți, parcă, nesupuse timpului și morții În descoperirile psihanalizei și psihologiei analitice, acest lucru a fost demonstrat într-un mod complet nou și dintr-un unghi nou Cert este că "sufletul", psihicul, este mult mai larg, mai bogat, mai misterios decât credeam Prin "suflet" înainte, conștiința a fost înțeleasă întotdeauna și, prin urmare, moartea conștiinței, pierderea conștiinței a fost identificată cu moartea sufletului, cu dispariția sufletului Dar acum "sufletul" și personalitatea și personalitatea nu sunt identificate deloc cu conștiința, iar conștiința însăși poate dispărea, poate fi pierdută, fără nicio pierdere a personalității și fără pierderea sinelui Acest lucru ni se întâmplă în fiecare zi într-un vis: dacă pierderea conștiinței este moartea, atunci murim și înviam în fiecare zi Dar ritmul somnului și al trezirii este exact ca ritmul morții și al nașterii; sufletele par să adoarmă în moarte și să se trezească din nou la naștere Viața spirituală în acest ritm nu se oprește Este această eternitate a "sufletului" și "spiritualului" în schimbarea morții și a nașterii pe care o exprimă simbolic ideea transmigrării sufletelor Psihologia modernă consideră că ființa psihică nu este deloc epuizată de conștiință Psihicul cuprinde subconștientul și supraconștientul Biblioteca "Runivere" Noah Prin urmare, chiar dacă moartea înseamnă pierderea conștiinței, atunci etr nu înseamnă deloc distrugerea sufletului, ci poate însemna doar trecerea de la existența conștientă la inconștient Tocmai așa gândea Leibniz, crezând că după moarte sufletul se ghemuiește și adoarme, pentru a se întoarce din nou și a învia; el a afirmat nu o metampsihoză, ci o metamorfoză a personalității, a monadei, căci personalitatea rămâne mereu ea însăși și își continuă propria dezvoltare în metamorfoze Subconștientul nu crede în moarte Freud a stabilit un fapt curios: subconștientul nu crede în moarte - inconștient, instinctiv, trăim de parcă nu ar exista moartea Conștiința, gândirea știe despre existența morții, dar subconștientul, așa cum spune, "nu acordă atenție" acestui lucru Este

remarcabil că într-un vis nu vedem niciodată morții sub forma unor fantome și umbre de altă lume - îi vedem vii, așa cum erau; uneori simțim că au plecat mult timp și apoi, parcă, s-au întors Subconștientul, parcă, își ascunde moartea de la sine De aceea, așa cum subliniază Freud, vorbirea despre moartea celor prezenți este exclusă, recunoscută drept indecentă Prin urmare, Freud nu este în întregime consecvent când vorbește despre pulsiunea de moarte: cum poate exista o pulsiunea de moarte subconștientă când mintea subconștientă ignoră moartea? Nu ar fi mai bine să spunem că subconștientul, parcă are o atracție aparte, caută să atragă în abisul său; atunci putem spune că există o dorință nu numai de a fi conștient și de a reține conștiința, ci și dorința opusă: de a pierde conștiința, de a plonja în inconștient < altele: dorinta de somn, de nirvana, de stingerea constiintei ca iesire in transa Această transă poate fi trăită și în extazul amoros (ca la Tristan și Isolda), iar apoi reprezintă o cufundare în inconștient, dar deloc în inexistență, ci, dacă doriți, în cea mai intensă ființă Acesta este misterul lui Dionysos Împărăția lui Dionysos, o transă în inconștient, vine când torța conștiinței se stinge - și poate fi mai valoroasă, mai frumoasă decât conștiința de zi cu grijile și chinurile ei ale conștiinței Poate că aceasta este realitatea reală, iar "umbrele din timpul zilei" sunt doar umbre și fantome? Această întrebare a lui Wagner și Schopenhauer a devenit din nou contemporană Doctrina inconștientului colectiv Psihologia analitică a lui Jung poate răspunde la întrebarea de ce subconștientul ignoră moartea, nu crede în ea Doctrina inconștientului colectiv conține răspunsul: Inconștientul colectiv nu moare și nu se naște, așa cum nu adoarme, deși crește și se transformă; se află mai adânc decât alternanța nașterii și morții, zi și noapte Și în același timp suntem în ea și este în noi; Dar ce este inconștientul colectiv? Afundându-ne în profunzimile propriului subconștient, găsim acolo o stratificare în subsol a tuturor straturilor vieții noastre - aceasta este o amintire emoțional-subconștientă care stochează totul și amintește totul, dar din care memoria conștient-intelectuală nu poate extrage decât puțin; dacă mergem și mai adânc, vom vedea că în aceste pături ale vieții noastre, sau mai bine zis sub ele, putem descoperi mai multe Biblioteca "Runivers" de straturi mai vechi ale vieții emoțional-inconștiente a oamenilor și a întregii omeniri Documente ale inconștientului colectiv: mituri, simboluri, "arhetipuri" Suntem cufundați în acest inconștient colectiv - este în noi și suntem în el Și putem citi în el întreaga istorie spirituală a omenirii cu "căderea în păcat", cu "vrăjmășia șarpelui", cu "paradisul pierdut", cu Cain și Abel, cu demonii și zeii ei, cu incest, crime, exploatații, suferință și remușcări Așa cum un geolog citește întreaga istorie a pământului în funcție de secțiunea straturilor sale - și toate acestea sunt date aici deodată și în prezent, tot așa în subconștient întreaga istorie a sufletului este dată imediat și în prezent , și în ea - toate timpurile Aici sufletul este cu adevărat tot timpul și, prin urmare, nu este supus timpului; poartă eternitatea în sine, trebuie doar să o poți vedea, să o poți citi Ideea lui Steiner despre "Cronica Akashică" este destul de corectă, dar nu știe deloc să o citească, pentru că nu știe unde să citească, în ce adâncime a sufletului său și nu știe ce litere este această cronică scris in Psihologia lui Steiner nu cunoaște "subconștientul" și "inconștientul colectiv", nu știe să interpreteze visele și simbolurile, nu cunoaște psihanaliza și, prin urmare, este ea însăși un obiect excelent pentru psihanaliza, dar în niciun caz un subiect capabil să analizeze ceva Steiner se află în întregime la

cheremul subconștientului haotic, gândirea sa conștientă este arhaică și infantilă, pentru ezoterismul științific-filosofic și mistic va rămâne pentru totdeauna neinițiat Steiner visează și visează; aceasta este o sursă prețioasă de cunoaștere, dar există "vise profetice" și există delir Un exemplu de asemenea prostie este Hristologia lui Steiner, citată de pr Sergius Bulgakov în articolul său Swedenborg visa și visa, visa și Biblioteca "Runivers" delirează, dar delirul lui este infinit mai talentat și mai simbolic În subconștient, așadar, toate timpurile trăiesc în prezentul etern: în fiecare afect al mamei și al tatălui, trăiesc mii de emoții care au legat vreodată copiii și părinții; la fel ca în competiția și vrăjmășia fraților, trăiesc emoțiile lui Cain și Abel Dar principalul este că în subconștient trăiește o premoniție și anticipare a viitorului, o intuiție a posibilităților conținute în prezent Aici se află cheia misterului divinației Principalul lucru pe care îl indică ocultismul științific, parapsihicul este puterea misterioasă și neexplorată a subconștientului Dintre aceste descoperiri reale și autentice "ocultismul" lui Blavatsky și Steiner nu are nici cea mai mică idee Conștiința și Kronos Așa ne apare nemurirea la toate nivelurile ființei: la nivelul ființei fizice și chimice, ca eternitatea energiei, la nivelul ființei biologice, ca nemurirea celulei în transformările ei; la nivelul ființei psihice, ca eternitate a subconștientului, care trăiește imediat în trecut, prezent și viitor, în esență fără a face o distincție strictă între ele De aceea fiecare "transă" în subconștient, pe care o observăm în somn, în visare, în mediumitate, în eros, este, în primul rând, o pierdere a simțului timpului: aici "ceasul nu se observă" Opoziția strictă a prezentului, a trecutului și a viitorului constituie, dimpotrivă, esența conștiinței Este cea care este conștientă de ritmul zilei și nopții, al nașterii și al morții, este cea care numără momentele, "veghează la ceas", Biblioteca "Runivers" conduce cronologia şi realizează ireversibilitatea seriei numerice de timp Ireversibilitatea timpului există doar pentru conștiință De aici tristețea și tragedia conștiinței Este, în general, sfera tragediei, căci se naște din conflict, din ciocnirea contrariilor (reflecția este o activitate aruncată înapoi) Iar prima opoziție a conștiinței este opoziția trecutului și viitorului, atingând momentul fragil și efemer al prezentului Prima tragedie a conștiinței este tragedia lui Kronos care își devorează copiii De aceea, Eclesiastul, această carte a tristeții atotcuprinzătoare, este, înainte de toate, o conștientizare a tragediei temporalității: "Generația trece și generația vine cei vii știu că vor muri, dar morții nu știu nimic și amintirea lor este lăsată în uitare Și dragostea și ura și gelozia lor au dispărut deja și nu mai au parte pentru totdeauna în nimic din ceea ce se face sub soare ci pentru că: la ce folosește un om din toate ostenelile sale? Această conștientizare a ireversibilității serii de timp este înțelepciunea conștiinței, dar există multă tristețe în această înțelepciune și "cine mărește cunoștințele, crește durerea" Inconștientul colectiv este mai fericit Dacă "moartea și timpul domnesc pe pământ", atunci ele domnesc în primul rând în conștiință și pentru conștiință, căci timpul este o formă a conștiinței Memorie și istorie Astfel ajungem la concluzia că dacă ceva este muritor și temporar, este mai presus de toate conștiința noastră: începe cu nașterea și se termină cu moartea, reprezintă o perioadă mică și finită de timp Biblioteca "Runivers" Și totuși are atingerea ei cu eternitatea și posedă un fel de eternitate, dar numai atunci când se ridică la nivelul spiritului Poate lua "punctul de vedere al eternității", acesta este punctul de vedere al spiritului,

"unitatea" spirituală Conștiința știe și vede că înainte de nașterea ei a trecut infinitul și după dispariția ei vor curge timpuri infinite Privirea lui spirituală vede mult mai mult decât un segment al vieții sale temporale personale, el vede în esență infinitul trecutului și infinitul viitorului, infinitul istoriei, care este dată în memorie și previziune, într-un sens al trecutului și în lupta pentru viitor Istoria este "imaginea eternității" mobilă și imperfectă Memoria și istoria sunt prima depășire a morții și a timpului, deși imperfectă, dar care se poate apropia la infinit de plenitudinea memoriei "eterne" sau absolute În același timp, trebuie amintit că istoria merge în ambele sensuri, până la început și până la sfârșit, că este întotdeauna "arhaică" și teleologică, că sensul studierii istoriei nu este de a contempla trecutul, ci de a prevedea viitor, adică a face istorie, de aici momentul escatologic al istoriei sacre Un segment al vieții noastre, ființa noastră conștientă, este inserat și țesut în întreaga istorie a lumii, precum și în întregul univers spațial În el avem un nod, un focar de influențe nesfârșite, "acțiuni" și reacții care vin din toate vârstele și lumi la toate vârstele și lumi Sau, dacă luăm comparația lui Leibniz, această focalizare, acest centru, care captează și emit radiații de energie, este conștiința, ca o monada, ca o "oglindă a universului", în care se reflectă "întreaga lume plină de infinit" Legătura monadei cu întregul univers, oportunitatea în fiecare "atom" de a fi de a citi istoria întregului cosmos Biblioteca "Runivers" ca constituie intuiţia ingenioasă a lui Leibniz, care depăşeşte cu mult limitele Monadologiei sale Această idee este irefutabilă din punct de vedere științific și filozofic Este la fel de valabil pentru astronomie și geologie, pentru biologie și psihologie Jung a găsit confirmarea acesteia în psihologia inconștientului, dar este adevărat și pentru psihologia conștiinței O persoană este un microcosmos, un punct de plecare din care se desfășoară o imagine de perspectivă a întregii lumi, trebuie doar să poți citi în conștiința și subconștientul tău, trebuie să poți distinge în această oglindă ceață și misterioasă, unde toate plinătatea ființei este reflectată, dar nu cu toată plinătatea clarității Iată o altă latură a geniului lui Leibniz: el a anticipat teoria inconștientului Întreaga istorie a dezvoltării și toate influențele care vin de pretutindeni sunt cuprinse în focarul monadei, dar nu toate pot fi realizate, deoarece pot fi infinit de mici; sunt cuprinse în monada în mod inconștient și sunt realizate treptat prin conștiință de sine "Reîncarnarea" și întrepătrunderea sufletelor Universalitatea particulară a subconștientului și a conștiinței, unitatea sa contractată, ne arată cum sufletul învinge mortalitatea și finitudinea cu ajutorul memoriei potențial infinite și a "focalizării" atotcuprinzătoare a spiritului Spiritul are în centrul atenției eternitatea În lumina acestor descoperiri, ideea de mortalitate completă este complet) Trebuie spus că ambele idei) natura microcosmică a sufletului, unitatea sa totală contractată, "infinitul său potențial" și chiar) conținuturile inconștiente din suflet - sunt cuprinse în geniul Plotin Vezi Enn , , , , , , (și urm) , , , , ( ) Biblioteca "Runivers" dispare Dar cum rămâne cu alte mituri "vieții de apoi", și mai ales cu mitul reîncarnării? La prima vedere, poate părea că existența unei amintiri supra-individuale și cosmice a sufletului (cronica akasha) confirmă ideea de "transmigrare a sufletelor" Dar acest lucru nu este adevărat: memoria super-individuală și cosmică este amintirea celorlalți oameni, și nu a încarnărilor mele În memoria și fantezia mea, în conștiința și subconștiința mea, găsesc multe suflete și "încarnări", pentru că

fiecare imaginație este o întrupare și fiecare amintire este o înviere de un fel Multe suflete trăiesc în mine, unele anonim și colectiv, altele într-o imaginație individuală distinctă (eroi, profeți, Dumnezeu-om) Potenţial, toate sufletele trăiesc în mine şi acţionează, chiar dacă doar într-un grad infinitezimal Individualitățile viitoare trăiesc și ele în anticipare - acesta este sensul profeției, de exemplu, despre Mesia, acesta este sensul chiar și al "religiei progresului" pozitivistă: va fi mai bine pentru copii În această permeabilitate universală a sufletelor, în catolicitatea lor (fiecare suflet este catolic, căci este o colecție de imagini și reflectări ale sufletelor și chipurilor trecute și viitoare) - se află un fel de eternitate și eternitate a sufletului; prin urmare, nu este nevoie ca ea să "transmigreze", sau, dacă vrei, "transportă" și "reîncarnează" în această scurtă viață a ei de nenumărate ori, transmigrează și se reîncarnează prin memorie și fantezie Astfel de "reîncarnări" sunt deosebit de clare pentru artist, pentru istoric Fantezia nu este altceva decât darul "reîncarnărilor" nesfârșite, iar acest dar poate stăpâni sufletele care au fost deja, sau le poate naște și anticipa pe cele care nu au fost Există o "relocare" a sufletelor îndrăgostite: parcă ne mutăm într-o persoană iubită, iar el în noi, "ne punem la locul lui" din plin Biblioteca "Runivers" identificare sau să o luăm în noi înșine Acest lucru este exprimat în cuvintele Sf Pavel: "Eu nu trăiesc, dar Hristos trăiește în mine"; în cuvintele lui Platon: "da și nu, și nu a fost Platon, ci doar Socrate, care a devenit din nou tânăr și frumos " În cele din urmă, Tristan îi spune iubitei sale: "Tu ești Tristan, eu sunt Isolda!" Nu există însă nicio îndoială că o astfel de întrepătrundere a sufletelor în dragoste le păstrează intactă individualitatea Sufletele sunt unite în dragoste inseparabil, dar și inconfundabil Dacă Tristan s-ar fi reîncarnat în cele din urmă ca Isolda, atunci el ar dispărea ca Tristan și, în consecință, dragostea ar dispărea ca o armonie de contrarii Ne "punem în locul" altei persoane, rămânând noi înșine Acesta este secretul uimitor al întrepătrunderii sufletelor Numai atunci iubirea și întrepătrunderea indivizilor vor fi o îmbogățire a ființei; altfel, cu contopirea și identificarea completă, ar fi o sărăcire a ființei Cea mai mare sărăcire a existenței ar fi dacă "nu ar exista Platon", chiar și atunci, dacă Socrate ar rămâne, "din nou tânăr și frumos" Acesta este singurul motiv pentru care, acceptând întruparea unei mari personalități, ne îmbogățim, și nu ne sărăcim: ea rămâne ea însăși și rămânem noi înșine și, în același timp, dezvoltă în noi potențialități noi și dezvăluim noi potențialități în ea Nu există, desigur, nicio îndoială că o astfel de întrepătrundere a sufletelor nu este deloc o reîncarnare în concepția sa clasică indiană Potențiala infinitate a sufletului face ca o astfel de reîncarnare să fie chiar inutilă: unde și de ce ar trebui să ne "relocam" dacă sufletul îmbrățișează deja totul, deși cu diferite grade de claritate? O schimbare necesară și de dorit ar putea fi doar o creștere a gradului de claritate și completitudine a unui suflet dat, îmbunătățirea Bibliotecii "Runivers" puritatea acestei oglinzi a infinitului, care în mod ideal ar trebui să reflecte Absolutul (după cuvântul "fericiți cei curați cu inima, ca și cum ar vedea pe Dumnezeu") Dar nu este absolut necesar ca o oglindă să se transforme într-o altă oglindă, ea trebuie să devină pură, "transformată" și restaurată doar dacă este spartă - atunci totul va fi dat în ea în plinătate și totuși în plinătatea individuală, în propria sa plenitudine Acesta este din nou geniul lui Leibniz Nu sunt toate sufletele egale și aceleași dacă reflectă aceeași infinitate a

universului și a ei înșiși? Nu, fiecare reflectă întreaga lume, dar în propria sa schimbare de perspectivă specială În această schimbare de perspectivă, sunt cunoscute alte suflete, fiecare dintr-un nou "punct de vedere" al cunoscătorului, și întreaga lume Dacă fiecare suflet își păstrează individualitatea, punctul său de referință, schimbarea de perspectivă, atunci nu există "reîncarnare" și nu poate fi, fiecare rămâne el însuși și numai în sine și prin el însuși cunoaște alte suflete și prin ele însuși, dar din nou în această perspectivă schimb Dacă sufletul nu își păstrează individualitatea, atunci din nou nu există reîncarnare, atunci o deplasare de perspectivă pur și simplu dispare și se naște o alta, complet diferită și nouă de ea Cine este "reîncarnat"? Întreaga teorie a reîncarnării depinde în întregime de modul în care răspundem la întrebarea cine se reîncarnează Dacă spunem: individualitatea este reîncarnată, determinată de nume și prenume, atunci un astfel de răspuns este lipsit de sens, deoarece individualitatea este această individualitate, deja întruchipată aici Frumusețea nu este întruchipată, ideea de frumusețe nu este un individ Biblioteca "Runivers" ness: numai că această frumusețe deja imaginată și întruchipată este individualitatea Așadar, individualitatea poate fi întruchipată, transformată, poate chiar reînvia, dar nu poate trece într-o altă individualitate, rămânând ea însăși, nu poate fi înlocuită cu o altă individualitate, deoarece esența individualității constă în faptul că este de neînlocuit Ea nu se poate pune în întregime în locul altei individualități, pentru că asta ar însemna să se înlocuiască cu alta, iar individualitatea nu este înlocuibilă Deseori se spune "pune-te în locul meu", și într-adevăr, întrepătrunderea sufletelor face posibil acest lucru, iar iubirea o cere în mod direct Toată comunicarea noastră cu oamenii, în măsura în care este spirituală, se bazează pe faptul că ne punem în locul altuia, desfășurăm empatie Dar această punere în locul altcuiva are limite Nu este greu să le dezvălui în acea dorință des exprimată: "O, ce mi-ar plăcea să fiu în locul lui"! În același timp, se gândește de obicei la averea altcuiva, la gloria altcuiva, chiar și la talentul altcuiva - dar toate acestea îmi sunt date chiar mie, așa cum mă cunosc; darurile altora sunt oferite, dar personalitatea mea rămâne Mă pun în locul altcuiva, dar rămân eu însumi Mulți sunt dispuși să fie de acord cu acest lucru Sunt gata să schimb "locul" - dar sunt gata să mă înlocuiesc cu o altă ființă complet și complet? Majoritatea vor răspunde negativ Și de ce? Dar pentru că înseamnă că trebuie să dispar și să fiu eliminat, iar în locul meu trebuie să apară o cu totul altă ființă Și oricât de fermecătoare ar fi această creatură, ultimul dintre oameni nu va fi de acord să se înlocuiască cu el De aceea, răspunsul la întrebarea cine migrează și se reîncarnează exact este atât de important Individualitatea nu poate fi reîncarnată, pentru că asta ar însemna Biblioteca "Runivers" fir care este de neînlocuit Individualitatea este o incarnare concreta aici si acum, o incarnare in acest segment spatio-temporal, din care intreaga infinitate a fiintei se dezvaluie intr-una sau alta plenitudine potentiala Individualitatea, sau monada, se poate schimba, dar nu într-o asemenea măsură încât să treacă într-o altă individualitate - ea, după cum spune Leibniz, admite metamorfoză, dar nu metampsihoză) Este remarcabil că teoriile clasice ale reîncarnării, teoriile Indiei și orfismul grecesc, pur și simplu nu cunosc conceptul de personalitate individuală Acest concept este de obicei creștin și s-a realizat recent în cultura creștină Odată cu retragerea din creștinism, acest concept dispare (de exemplu, în marxism, în comunism), își pierde sensul și sensul, este înlocuit de individ, ca reprezentant zoologic al unui gen,

sau reprezentant economic al unei clase b) Din această cauză, la întrebarea cine transmigrează și reîncarnează, teoria clasică a reîncarnării răspunde astfel: sinele super-personal și supra-individual, sinele supra-individual, Atman, Purusha, Spirit, Logos, fiecare are un comun și identic , sau chiar identice (în Vedanta) El este cel care locuiește în diversele corpuri care se nasc, mai precis, este cel care conduce, ca vârf, structura ierarhică a unei ființe umane, formată din diverse) Aici puteți aplica din nou comparația cu oglinda: se estompează, se luminează, devine pur, are propriul unghi de vedere, în care toată indispensabilitatea ei, pentru că lumea și alte oglinzi sunt date în ea într-o schimbare de perspectivă individuală specială b) Trebuie realizat că individul și individualitatea sunt opuse: individul este o unitate înlocuibilă; individualitatea este o singularitate indispensabilă Personalitatea și individualitatea nu trebuie confundate Venus de Milo este o individualitate, dar nu o personalitate Biblioteca "Runivers" trepte Din moment ce Steiner este capabil să gândească filozofic, el gândește așa ceva În India, și chiar și la Platon, nu există un concept de individualitate în acest sens, ci există un concept de sine; această personalitate, în mod ideal complet detașată și neîncarnată, complet independentă de trup și chiar de "suflet", este ochiul divin impasibil, spectatorul etern, același peste tot Hindușii îl numesc așa: "vizionarea câmpului" Diferențele există doar în sfera obiectelor observate, subiectul este întotdeauna același În filosofia europeană, acest "eu gândesc" care însoțește toate ideile mele, unitatea transcendentală a percepției lui Kant (percepția în care are loc recunoașterea), care este doar unitatea conștiinței de sine, este aceeași pentru toată lumea Memoria și identitatea persoanelor aflate în "reîncarnare" Dar este posibil într-o astfel de viziune asupra lumii, înțelegând astfel structura unei persoane, structura personalității, să vorbim despre transmigrarea și reîncarnarea Atmanului, un eu detașat, un eu pur, o unitate abstractă a conștiinței de sine? La prima vedere, se pare că, desigur, este posibil și numai într-o astfel de viziune asupra lumii și se poate vorbi despre asta: sinele pur se întrupează iar și iar, rămânând același ochi invariabil detașat al conștiinței, centrul conștiinței, același punct peste tot "Observând câmpul", Atman-ul din nou și din nou "se mută", rămânând el însuși, pentru că cercetează toate "câmpurile", corpurile noi, sufletele noi Cu toate acestea, de fapt, cu același drept se poate argumenta că nu există nicio reîncarnare aici, ci există doar un număr de încarnări identice, de asemenea - Biblioteca "Runivers" virgin într-un singur sens, prin aceea că ele procedează întotdeauna în aceeași formă de unitate a conștiinței de sine Identitatea calitativă a multor I nu înseamnă deloc identitatea lor numerică, la fel cum identitatea calitativă a punctelor nu înseamnă identitatea lor numerică, căci sunt multe puncte Unitatea unui punct și identitatea calitativă a tuturor punctelor nu înseamnă deloc unicitatea unui punct și exact în același mod unitatea conștiinței de sine nu înseamnă deloc unicitatea conștiinței de sine Cum să stabilim că conștiința de sine cu un conținut este identică numeric cu conștiința de sine care trăiește în de ani și are un conținut complet diferit? Un singur răspuns este posibil: identitatea numerică este stabilită de memorie și karma Identitatea personală presupune memoria și, în același timp, face posibilă memoria Și Karma faptelor nu este, de asemenea, altceva decât memorie ontologică, memoria ființei, dar nu memoria conștiinței Acțiunea este păstrată în ceea ce s-a făcut, iar ceea ce s-a făcut determină acțiuni și suferințe ulterioare Karma este combinația de

condiționare și libertate care dă "destin" Trebuie spus că nimeni nu a reușit să stabilească cu strictețe și exact memoria nașterilor anterioare, la fel cum nimeni nu a reușit să dezlege karma cu ajutorul acestei amintiri și, prin urmare, să justifice nedreptatea soartei lor Ambele sunt presupuse accesibile doar câtorva ființe superioare, în ordinea unui miracol, cum ar fi, de exemplu, Buddha sau Rudolf Steiner Dar Locke a remarcat, de asemenea, că, dacă nu există amintire a încarnării anterioare, atunci nu există identitate personală și, prin urmare, nu există reîncarnare, ci există reîncarnarea unui sine complet nou Căci acolo unde există memorie, există și identitatea personalității individuale; acolo unde există identitate a personalității, există și memorie Biblioteca "Runivers" Că există o amintire a întrupărilor anterioare, se poate crede doar în asta Cu toate acestea, este această credință semnificativă? Este posibilă o astfel de amintire? Aici este necesar în primul rând să stabilim că memoria individuală este legată de subconștientul individual Acest lucru este bine stabilit de psihologia modernă Iar subconștientul individual este, fără îndoială, conectat cu organismul individual, cu capacitatea lui de a simți, de a experimenta bucuria și suferința Sinele pur, Atman, sinele, nu este memorie Poate crea memorie și poate folosi memoria ca unealtă, dar este mai înaltă decât memoria, deoarece poate contempla supratemporalul și eternul) Este ca și cum "citește" într-un sul de memorie, care este stocat în subconștient într-o formă pliată: "Amintirea își dezvoltă în tăcere pergamentul lung în fața mea " Prin urmare, dacă eu pur, Atmanul, sinele în timpul "transmigrărilor" sale dorește să păstreze sulul memoriei sale, atunci va trebui să-și ia cu sine subconștiința individuală-personală și chiar organismul său individual În limbajul lui Steiner, aceasta înseamnă că spiritul (eu) trebuie să ia cu el corpurile astral, eteric și fizic Dar va fi deja întreaga personalitate anterioară - nu va exista nicio reîncarnare, ci va fi o înviere Doar o persoană înviată și-ar putea aminti totul și, prin urmare, ar putea restabili identitatea numerică a conștiinței de sine O persoană reîncarnată, adică una care a intrat într-un alt trup și într-o altă subconștiență, fundamental nu poate face acest lucru La urma urmei, memoria este o înviere și o trezire parțială, o victorie c) Sufletul din sfera minții nu are nevoie de memorie, spune Plotin, contemplația intelectuală nu este memorie Biblioteca "Runivers" peste moarte și timp, iar amintirea "veșnică" sau absolută pentru care ne rugăm și dorim ar fi o înviere completă în viața veșnică a imaginației divine Obținem un rezultat ciudat: învierea este miraculoasă, dar posibilă în principiu și parțial are loc constant (învierea trecutului, învierea părinților) Cât despre reîncarnare, este imposibilă, pentru că este de neconceput Și în plus, nu poate fi dorit Cuvântul lui Leibniz rămâne adevărat: metamorfoza monadei este posibilă și de conceput, dar nu metampsihoza Memoria cosmică, ideea de Karma și ideea de oportunități de dezvoltare viitoare Este posibil să depășim orice teorie, oricât de eronată, doar atunci când este indicat ceea ce este valoros și adevărat în ea Și numai acea teorie, care va accepta acest valoros și adevărat, explicându-l altfel, printr-o altă ipoteză, doar ea va câștiga Trebuie să aplicăm acest principiu la "reîncarnare" Ceea ce este valoros în el și alcătuiește întreaga putere a argumentului său este memoria super-individuală și cosmică, ideea de karma și ideea oportunităților de dezvoltare viitoare, cu alte cuvinte, este legătura dintre trecut și prezent și viitoarele întrupări, care sunt legate ca mărgele printr-un singur fir Dar memoria supraindividuală și cosmică se explică mult mai bine, după cum am văzut, prin descoperirea psihologică

a inconștientului colectiv și prin descoperirea filozofică a întrepătrunderii sufletelor Această memorie supra-individuală este mult mai minunată și mai puternică decât individul: își amintește în Biblioteca "Runiverse" într-o măsură sau alta despre întreaga infinitate de încarnări care se află pe lista moștenirii ei ereditare De aceea, ea poate spune: "Eram deja odată un tânăr, și o fată, și o pasăre, și un pește mut și un tufiș" (Empedocles) Ea moștenește toate formele de dezvoltare biologică și acum conține toate formele de viață vegetativă și animală, psihică și spirituală Mitul "transmigrării sufletelor" este un simbol al Evoluției, pe care sufletul îl ghicește și îl dezvoltă în virtutea memoriei sale potențial infinite Acest lucru este destul de clar la Empedocles, dar este și mai clar la Steiner: el fantezează direct pe temele lui Haeckel când își amintește că omul era, parcă, un pește sau un amfibian Când sufletul coboară în inconștient sau se ridică în sfera supra-sufletică a științei, de exemplu, istoria, el își experimentează tot timpul și atotpermeabilitatea, iar această descoperire misterioasă și puțin înțeleasă este exprimată ezoteric ca abilitatea de a fi născut la nesfârșit și "transmigrează" Ideea de karma, care este profund legată de ideea de memorie, afirmând că orice faptă nu este niciodată uitată, pentru că răzbunarea este un fel de amintire cosmică a răului, această idee este, de asemenea, mult mai bine explicată de inconștientul colectiv și întrepătrunderea sufletelor Întreaga masă ereditară de fapte, aspirații, emoții, atât rele, cât și bune, trăiește în inconștientul nostru colectiv și chiar în conștiința noastră comună și ne determină instinctele, acțiunile inconștiente, determină întreaga situație în care ne aflăm și tot ceea ce " ni se întâmplă" nouă, adică "soarta" sau karma noastră În acest sens, "sângele Lui" este întotdeauna "pe noi și pe copiii noștri" - strigăm despre asta, sau tăcem, suntem conștienți, sau nu suntem conștienți; acesta este fundamentul psihologic și filozofic al "păcatului originar" și al karmei Biblioteca "Runivers" ("căci orice crimă se răzbună pe pământ") Există, desigur, karma în limitele vieții individuale, dar este departe de a fi limitată la asta, există și karma super-individuală, tribală, națională, colectivă Implică, desigur, o serie de "încarnări" și o legătură între ele, dar în niciun caz o "reîncarnare" a unei persoane identice numeric Acum, în ceea ce privește al treilea gând valoros, care este conținut în simbolul metempsihozei - și anume, ideea posibilităților viitoare de dezvoltare, atunci, la fel ca primele două, își găsește deplina justificare în dezvoltarea continuă și imperceptibil continuă a inconștientului colectiv Fiecare dintre acțiunile mele, fiecare emoție, mărește fondul ereditar, care funcționează în viitor Sarcinile mele, aspirațiile, speranțele mele, vor fi rezolvate și realizate de alții, așa cum se întâmplă constant în știință, în filozofie, în construcția culturii: moștenitorii mei îmi vor plăti datoriile Dar, pe lângă o astfel de influență super-individuală asupra viitoarei creativități conciliare, există și o influență individuală datorită permeabilității reciproce a sufletelor: Pușkin trăiește și se "reîncarnează" în fiecare suflet rusesc și, în plus, într-un mod nou, la fel ca Petru cel Mare și serafimii lui Sarov Genii, eroii și sfinții participă individual la crearea procesului istoric și participă într-un grad infinit mai mare, în timp ce "simplii muritori" participă și ei, dar imperceptibil și într-un grad infinitezimal Fiecare, însă, are locul lui în etern sau absolut) Problema atitudinii creștine față de Karma, față de "soartă", nu poate fi luată în considerare aici Pentru creștinism Karma există, dar este depășită și este depășită prin mântuire, prin depășirea păcatului

original (adică supra-individual) și individual Biblioteca "Runivers" memorie, în tărâmul spiritului, în tărâmul ideal, unde nimic nu dispare fundamental - nici o singură imagine, nici o singură valoare, nici o singură idee, nici o singură individualitate Semnificația simbolului "reîncarnării" O astfel de întrepătrundere a sufletelor există, fără îndoială, dar nu este o "reîncarnare" a unei individualități în alta, ceea ce este pur și simplu imposibil, căci individualitatea este această individualitate, și nu alta Este ceva mult mai minunat, și anume, viața și acțiunea unei individualități în alta și prin alta în virtutea permeabilității reciproce a spiritelor Leibniz greșește cu un lucru: monadele nu au "ferestre și uși", nu pentru că sunt închise și nu pot fi pătrunse, ci dimpotrivă - pentru că sunt absolut permeabile și, prin urmare, nu au nevoie de "ferestre și uși", nu nu intra si nu pleca si nu te misca Ele sunt pătrunzătoare și atotcuprinzătoare, dar fiecare își păstrează singurul său cadru de perspectivă, singurul său unghi de vedere, desfășurându-se, supraveghend și luminând întreaga lume și toate sufletele într-un mod nou Este imposibil să se schimbe aceste puncte de vedere, aceste centre individuale și, prin urmare, este imposibil să se "reinstaleze" Dacă unul trece în altul, atunci aceasta înseamnă că o individualitate va pieri și alta va apărea Dar, în virtutea întrepătrunderii sufletelor, un individ își poate concentra toată atenția, toată imaginația asupra altuia; o persoană poate deveni "obsedată" de o altă persoană Printr-o astfel de obsesie, Freud explică îndrăgostirea de o femeie, îndrăgostirea de un lider, de un profesor: un eu străin ia locul eului nostru superior, ideal Ce nu este aici Biblioteca "Runivers" ce fel de "reîncarnare" este deja evident din faptul că ambii indivizi pot rămâne încarnați simultan, ca, de exemplu, Marx și Engels, Tristan și Isolda Poetul se mută liber și se "reîncarnează" în fiecare și în orice; iar omul obișnuit "se mișcă" liber în cei pe care îi iubește Chiar mai mult - un om extraordinar - Hristos se naște din nou și se întrupează din nou în suflete și inimi, așa cum spune Origen Acesta este singurul și adevărat înțeles al simbolului "reîncarnării" Dacă înseamnă ceva măreț și etern, atunci doar asta Nemurirea sufletului și învierea morților Să revenim acum la a treia și a patra formă de înfățișare a vieții de apoi: la nemurirea sufletului eliberat de trup, la nemurirea "platonică" și, în final, la învierea sufletelor și a trupurilor Aici putem sublinia doar pe scurt semnificația acestor simboluri, pentru că în centrul atenției noastre a fost al doilea concept: ideea de reîncarnare O analiză completă a formei a treia și a patra ar necesita o lucrare care să acopere întreaga problemă a nemuririi în întregime Problema nemuririi poate fi pusă și rezolvată doar din adâncul antropologiei, din adâncul unei doctrine unificate a omului Pe parcursul cercetărilor noastre, am întâlnit constant structura ierarhică a omului Este alcătuită din nivelurile materiei "moarte", materiei "vie" (corp), ale sufletului inconștient, sufletului conștient, ale spiritului și, în final, din acel vârf misterios care îi constituie esența, eternitatea, zeul său asemănare - din sine, din Atman, din "eul profund", din "inima cea mai interioară a omului" Vedem că Biblioteca "Runivers" omul este "microcosmic", conține toate elementele cosmosului, toate etapele ființei, el este o unitate contractată și potențial infinit, ca să spunem așa, în toate direcțiile - vertical și orizontal, ca o cruce, sau o sferă În fiecare etapă a ființei sale: în corp, în procesul vieții, în subconștient, în conștiință, în spiritul creator, se dezvăluie o infinitate aparte și o "nemurire" aparte Numai aceasta face cu totul imposibilă recunoașterea omului ca o ființă finită și complet

muritoare Dimpotrivă, în el trăiesc infinitate de "putere" diferite Dar cea mai înaltă, ultimă putere a infinitului constă în sine, care este mai înaltă decât conștiința și mai înaltă decât spiritul conștient și, prin urmare, trebuie numită supraconștiință Este tocmai mistic și asemănător zeului, pentru că este înțeles de intuiția mistică și este complet irațional, transcendent și nelumesc, ca Divinul însuși Această personalitate a noastră este înrădăcinată în Absolut și, prin urmare, este mai înaltă decât moartea și nașterea, mai presus decât timpul și eternitatea, prin ea atingem sursa absolută a ființei Sinele își desfășoară puterea creatoare prin încarnare, prin formarea nivelurilor inferioare sau "sublimarea" acestora Sinele subjugă totul în sine și "își însușește" totul, își folosește spiritul "sau", conștiința "sa", subconștiința "sa", corpul "său", chiar "sa" materia, ca instrumente, ca material; face totul instrumental, tot ceea ce face un mijloc de exprimare Aici începe individualizarea, principiul individualizării; se află în "originalitatea" sinelui, care oferă o combinație unică de toate nivelurile și toate materialele Sinele face totul al său, dând fiecăruia propria sa identitate: spiritul său, sufletul său, corpul său, chiar și lucrurile și locuința lui Selfhood este, parcă, o axă verticală care străpunge toate straturile și toate orizontale Biblioteca "Runivers" noua etape ale unei ființe umane Și în această intersecție, este dat un "unghi de vedere" unic, desfășurându-se toate într-o deplasare specială de perspectivă Sinele își creează personalitatea individuală "sa" prin transformarea tuturor nivelurilor de a fi conținute în el, prin "asimilarea" lor Din punctul de vedere al unei astfel de antropologii, care este sensul ambelor concepte creștine despre nemurire - conceptul de "suflet nemuritor" și conceptul de înviere trupească? Ce înseamnă fiecare dintre ele până la urmă: ce experiență, ce efort, ce postulat? Teoria platonico-orfică, creștină și parțial indiană a sufletului nemuritor, eliberat de trup, de "temnita" trupului - înseamnă inaccesibil și transcendent în raport cu toate nivelurile ființei, egoism "asemănător lui Dumnezeu", planând liber peste tot O astfel de "nemurire" este, fără îndoială, dar nu suficientă pentru creștinism Este nemurirea "sursei ființei", sursa personalității, dar nu și a personalității individuale în întregime Moartea pentru creștinism este dezintegrarea personalității individuale, încălcarea acelei combinații unice de elemente și stadii ale ființei, care este principiul individualizării și, prin urmare, este o tragedie, cererea de perfecțiune nu poate fi conciliată cu aceasta ("fii desăvârșit, așa cum este desăvârșit Tatăl vostru ceresc"), căci " Dumnezeu este Dumnezeul celor vii, și nu al celor morți" De aici postulatul învierii ca restabilire a unității rupte și eradicarea completă a sursei mortalității Elementele sunt nemuritoare, iar "eu însumi", artistul care și-a creat "consonanța și proporția" din ele, este nemuritor, dar lira este spartă și melodia nu sună; chiar dacă ea este nemuritoare în "memoria eternă" a lui Dumnezeu și a oamenilor, în nemurirea "ideală", la fel ca artistul din "biografia" sa Dar nu există nicio biografie Biblioteca "Runivers" viața - și aici vine cererea pentru plinătatea ființei, plinătatea vieții, de la care sinele nu va dori niciodată să renunțe Totul trebuie restaurat, cu excepția imperfecțiunii, și trebuie restaurat de dragul perfecțiunii, pentru că postulatul perfecțiunii nu poate fi abandonat niciodată de om, "chiar dacă nu ar fi fost niciodată realizat" Și dacă viața este mai perfectă decât moartea, atunci moartea trebuie cucerită În acest postulat de bază, care constituie efortul ineradicabil al spiritului uman, cel mai extrem pozitivism al lui Mechnikov converge în egală

măsură cu ideea creștină a victoriei asupra morții Trebuie învins pe toate fronturile: fizic, mental și spiritual Acest postulat, această stranie încrucișare a pozitivismului științei cu ultima credință și speranță a creștinismului, a fost văzută și exprimată cu toată puterea de către cel mai interesant gânditor rus al celei de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Fedorov Argumentul imposibilității nu are forță aici, pentru că natura umană este să lupte pentru imposibil Nu se poate fi perfect ca Dumnezeu și totuși postulatul perfecțiunii își păstrează toată semnificația Tradiția filozofică rusă, întreruptă de comunismul forțat și de marxism, a acordat o mare atenție problemei morții și nemuririi Pentru gânditorii ruși s-au străduit constant pentru soluții finale și pentru a înțelege sensul final a tot ceea ce există Sufletul rus, așa cum am menționat mai sus, este legat de zicala lui Hegel: "obiectul filosofiei este același cu obiectul religiei" Iar filosofia rusă implică constant religia în rezolvarea problemelor filozofice În acest sens, problema centrală pentru conștiința filozofică rusă este problema morții și a nemuririi, care se află, de fapt, în centrul tuturor religiilor Biblioteca "Runivers" Biblioteca "Runivers" DE LA EDITURA Autorul cărții, acum decedat profesorul Boris Petrovici Vysheslavtsev, s-a născut la Moscova în , în familia unui avocat În , a intrat la facultatea de drept a Universității din Moscova, unde a atras curând atenția unui profesor asociat talentat în filosofia dreptului P I Novgorodtsev Novgorodtsev și a devenit "profesorul" lui Boris Petrovici După ce a absolvit universitatea în , V P s-a angajat la început în advocacy Dar după trei ani a reușit să părăsească barul și să facă ceea ce îi ținea sufletul cel mai mult Vysheslavtsev s-a dedicat complet muncii științifice și filozofice Cel mai apropiat asociat pe această cale a fost regretatul V A Savalsky, mai târziu profesor la Universitatea din Varșovia După ce a promovat examenul de master cu Prof Novgorodtsev, Alekseev și gr Kamarovsky, V P a început o mare lucrare - "Etica lui Fichte", dedicată problemelor dreptului și moralității în sistemul filozofiei transcendentale Această lucrare a fost publicată la Moscova în După ce a apărat cu brio "Etica lui Fichte" la dezbaterea masterului, Vysheslavtsev a devenit mai întâi profesor asociat cu normă întreagă, iar mai târziu profesor titular la Universitatea din Moscova În , ca gânditor al tendinței idealiste, Boris Petrovici, împreună cu mulți alții, imnul reprezentanților științei ruse și ai publicului, care nu doreau să se adapteze la cerințele regimului sovietic, a fost trimis în străinătate și stabilit la Paris Aici, pe lângă activitățile științifice și literare, Vysheslavtsev a devenit lector la Institutul Teologic Ortodox din Paris Dintre lucrările lui Vysheslavtsev, remarcăm cartea "Etica Erosului transformat" (UMSA Press, Paris,) și "Criza culturii industriale", publicată la New York în la Editura noastră B P Vysheslavtsev a murit la Geneva în octombrie Biblioteca "Runivers" CUPRINS Introducere I Diversitatea libertății în poezia lui Pușkin I Libertatea lui Puşkin III Problema libertății și a necesității IV Metafizica libertăţii V Problema puterii VI Tragicul sublimului VII Două căi de mântuire VIII Relația dintre subiect și obiect și ea sens în sistemul filosofiei IX Cunoașterea de sine X Semnificația inimii în filosofie și religie XI Ce sunt eu însumi? XII Pascal XIII Descartes și filosofia modernă XIV Nemurire, reîncarnare și înviere De la Editura Biblioteca "Runivers" Tipărit în SUA WALDON PRESS, Wooster Street, New York , NY Biblioteca "Runivers" Același AUTOR: I B P Vysheslavtsev (CRIZA CULTURII INDUSTRIALE de pagini Preț , USD "Criza culturii industriale" este dedicată actualei crize globale Celebrul filozof rus oferă o analiză

critică ascuțită a marxismului și capitalismului în această carte Fără a se limita la critici, în ultimele capitole ale cărții, Vysheslavtsev oferă propriul său program de rezolvare a problemelor politice și economice care au condus omenirea modernă într-o fundătură Scrisă cu îndrăzneală și popularitate, cartea reprezintă o contribuție valoroasă și semnificativă la literatura politică a timpului nostru Biblioteca "Runivers" CĂRȚI CU CONȚINUT FILOZOFIC ȘI RELIGIOS EMISE DE EDITURA CEHOV: M A ALDANOV - Noaptea Ulm (filozofia hazardului) de pagini Preț , USD Folosind forma dialogului, Aldanov oferă o analiză ascuțită a multora dintre principalele probleme ale culturii, politicii și filosofiei În perspectiva analogiilor istorice strălucite, autorul luminează multe evenimente politice de ieri și de azi într-un mod nou De un interes extraordinar este întrebarea pusă de Aldanov despre rolul întâmplării și al regularității în istorie în raport cu evenimente precum Revoluția din octombrie Ieșirea din actualul impas politico-militar internațional, așa cum a subliniat autorul, merită o atenție specială N O LOSSKY - Dostoievski și perspectiva sa creștină asupra lumii pagini Preț USD Cartea lui N Lossky este dedicată analizei personalității, creativității și filosofiei lui Dostoievski "Dostoievski și viziunea sa creștină asupra lumii" oferă o idee completă și sistematizată despre gânditorul Dostoievski, atitudinea sa față de religie, om, politică, soarta Europei și a Rusiei N Lossky subliniază că scopul său a fost să "înfățișeze marile virtuți ale creștinismului prin geniul lui Dostoievski" și a reușit cu brio "În această carte găsim completitudine și imparțialitate N Lossky, gânditorul, filozoful nostru rus, care și-a creat propriul sistem de ideal-realism, atât de în consonanță cu dezvoltarea gândirii rusești, oferă în sfârșit o interpretare completă, calm și înțeleaptă a lui Dostoievski și a "privirii sale creștine asupra lumii" (R Pletnev, New Russian Word, New York) Biblioteca "Runivers" ORTHODOXY IN LIFE - Culegere de articole editată de S Verkhovsky pagini Preț , USD Într-o notă introductivă la colecție, S Verkhovskaya indică faptul că scopul său este "să ofere informații scurte despre Ortodoxie, așa cum este revelată în învățătura și viața sa" Colecția cuprinde următoarele articole: S Verkhovskaya "Ortodoxie și modernitate"; Prof V Zenkovsky "Credință și cunoaștere"; Sfânt A Schmemann "Despre Biserică"; Sfânt I Media "Biserică mică" (parohia ca comunitate creștină); Sfânt A Knyazev "Ce este Sfânta Scriptură"; A Kartashev "Biserica și Statul"; A Kartashev "Ortodoxia și Rusia"; N Arseniev "Tradițiile spirituale ale familiei ruse" (Cultura familiei ruse și rădăcinile sale religioase); B Bobrinsky "Rugăciunea și închinarea în viața Bisericii Ortodoxe"; S Verkhovskaya "creștinismul"; S Verkhovskaya "Hristos"; N Struve "Exemple mari" - '■< ' - VLADIMIR SOLOVIEV - Trei conversații pagini Preț , USD Lucrările lui Vladimir Solovyov au avut o mare influență asupra gândirii filozofice și religioase din Rusia la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea F M Dostoievski și simboliștii ruși îi datorează mult lui Solovyov În "Trei conversații", Vladimir Solovyov și-a propus să evidențieze atât problematica luptei împotriva răului, cât și sensul istoriei din trei puncte de vedere diferite: cotidian, cultural-istoric și religios Acesta din urmă a fost punctul de vedere al autorului Biblioteca "Runivers" G P FEDOTOV - Orașul Nou (colecție de eseuri despre istoria culturii, filosofiei și literaturii moderne) pagini Preț , USD După ce a luat parte la mișcarea revoluționară în tinerețe, Fedotov, la începutul revoluției din , a reușit să revizuiască radical multe Chiar și în Rusia sovietică, el a luat parte la viața clandestinului religios

În , Fedotov a părăsit Rusia Eseurile și articolele sale despre probleme filozofice, culturale, politice și literare sunt izbitoare prin varietatea lor de subiecte și profunzimea analizei PROT ALEXANDER SHMEMAN - Calea istorică a ortodoxiei· de pagini Preț , USD Părintele Alexander Schmemann a făcut față cu brio sarcinii uriașe pe care și-a propus-o Cartea sa oferă o privire de ansamblu asupra lungului drum istoric parcurs de Biserica Ortodoxă într-o formă narativă concisă, vie și plină de viață "Calea istorică a Ortodoxiei" acoperă evenimente de la începutul erei creștine până în zilele noastre Autorul nu se limitează însă la o simplă prezentare a evenimentelor din trecut, ci oferă aprecierea filozofică a acestora și conturează posibile modalități de dezvoltare a gândirii religioase în viitor Biblioteca "Runivers" SFÂNT A SEMENOV-TIAN-SHANSKY - Părintele Ioan de Kronstadt de pagini Preț , USD Chiar și în timpul vieții sale, părintele Ioan de Kronstadt s-a bucurat de o reverență și dragoste excepționale din partea credincioșilor din toată Rusia, încercările viitoare ale cărora le-a prezis atât de corect O Semenov-Tian-Shansky a înviat în cartea sa imaginea acestui mare om drept rus Autorul nu s-a limitat la o simplă biografie, ci a introdus cititorul și în lumea interioară a părintelui Ioan și a arătat principalele surse ale inspirației și puterii sale EP IOAN DIN SAN FRANCISIS (ȘAHHOVSKOY) - Timpul credinței pagini Preț , USD Colecția "Timpul credinței" cuprinde textul aproape complet al "Convorbirilor despre credință", pe care episcopul Ioan (în lume, prințul Dmitri Shakhovskoy) îl conduce din la postul de radio Vocea Americii, adresându-se poporului rus Capitolele "Tovarășii Drumului Damascului" sunt dedicate figurilor discrete ale timpului apostolic Descrierile călătoriilor misionare ale episcopului Ioan - o călătorie la Mănăstirea Pechenga, o călătorie în America de Sud, un zbor în Japonia și Coreea - alcătuiesc a treia parte a cărții Partea finală a "Timpul credinței" este gândurile episcopului Ioan despre credință Simplitatea și lipsa de artă se îmbină în conversațiile și eseurile episcopului Ioan cu sinceritatea sentimentului și profunzimea analizei principalelor probleme ale erei noastre Biblioteca "Runivers" JOSÉ ORTEGA SI GASSET - Revolta maselor de pagini* Preț , USD José Ortega y Gasset este unul dintre cei mai mari și mai originali filozofi și gânditori politici ai timpului nostru În Rise of the Mass, el și-a propus sarcina de a "crea o doctrină organică a celei mai importante probleme a timpului nostru" Tradusă în aproape toate limbile europene, cartea analizează cea mai presantă problemă politică a timpului nostru: apariția "maselor" în arena politică și influența crescândă a acestora asupra soartei omenirii ALEXEY HHOMYAKOV - Lucrări alese (Sub redactia prof N Arseniev) pagini Preț , USD Alexei Homiakov, poet, istoric și teolog, a fost una dintre figurile de frunte ale culturii și vieții spirituale rusești a secolului al XIX-lea Deși era un susținător al monarhiei, s-a opus restrângerii libertății și abolirii iobăgiei Această colecție include aproape toate poeziile sale, unele dintre cele mai importante scrieri religioase ale sale, câteva eseuri despre istoria filosofiei și culturii și un număr semnificativ de scrisori ale sale PROF N ALEKSEEV - Ideea de stat* pagini Preț , USD În această carte, prof N Alekseev explorează dezvoltarea gândirii politice în Europa Autorul expune esența tuturor celor mai semnificative curente ale gândirii politice europene, din Grecia antică până la mijlocul secolului al XIX-lea, arătând legătura lor cu evenimentele sociale și economice Cu mare persuasivitate, se arată continuitatea ideilor politice care au apărut în diferite epoci și s-au repetat din nou în vremuri ulterioare în diferite țări europene Prezența acestei

continuităţi permite cititorului să aplice multe dintre prevederile "Ideei de stat" la interpretarea evenimentelor contemporane Biblioteca "Runivers"